

RIDVAN DIBRA

*Dashuritë
e virgjëreshës
Madalenë*

Onufri Roman

“Dibra ka një dorëshkrim dhe mjeshtëri prozatori nga më brilantet në letrat shqipe”.

—Shkëlzen Maliqi, studiues arti

“Parabolat e Ridvan Dibrës, për nga sintetizimi dhe vrullimi i imagjinatës, të kujtojnë parabolat e Kafkës apo skicat - enigma të Apdajkut. Dhe këtë ngjashmëri e përmendim me kuptimin e mirë që kanë paralelizmat në fushën e letrave, si ngjashmëri tipologjike, lidhur me një dukuri të re në letërsinë tonë”.

—Bashkim Shehu, shkrimtar

“Ridvan Dibra sjell në prozën shqipe, për herë të parë të asimiluar plotësisht, përvojën e prozës moderne të tipit të Kafkës e Kamysë, të pasuruar me elemente të prozës postmoderne si citati e pastishi. Beletrist i lindur, ai është zotërues i rrallë i teknikës së shkrimit postmodern”.

—Agim Vinca, poet, studiues letërsie

“Romanet e Ridvan Dibrës vazhdojnë të punojnë brenda nesh edhe mbas leximit, duke na nxitur të kërkojmë lidhjet e fshehura kuptimore, që zgjaten përtej romaneve dhe përtej autorit të tyre. E kjo nuk ndodh fort shpesh, madje mjaft rrallë me autorë dhe vepra të letërsisë sonë”.

—Ardian Marashi,
përkthyes, studiues letërsie

Ridvan Dibra

*Dashuritë
e virgjërësh
Madalenë*

roman

Onufri

© Onufri, 2018

*Të gjitha të drejtat e botimit, në gjuhën shqipe,
brendshme dhe jashtë kufijve të Shqipërisë,
i takojnë Shtëpisë Botuese Onufri*

ISBN 978-9928-261-34-2

PRINTED AND BOUND IN ALBANIA BY ONUFRI

Rr. "Konferenca e Pezës", Nr. 71, Kodë Postar 1027, Tiranë;
Tel & Fax 00355 42 220 017 / 270 399;
www.onufri.com; E-mail: info@onufri.com

*Dashuritë
e virgjërëshës
Madalenë*

Unë, Madalena

Mbas shumë e shumë hezitimesh, dyshimesh e pasigurish, vendosa ta rrëfej unë vetë historinë e dashurive të mia. Pak a shumë, atë histori që shkrimtari Ridvan Dibra e ka treguar para disa kohësh në monodramën me po të njëjtin titull, domethënë “Dashuritë e virgjëreshës Madalenë”.

Pse u dashka ritreguar një histori që është rrëfyer njëherë? pyesni me të drejtë ju. E pra, pse? Këtë pyetje ia kam drejtuar edhe vetes jo rrallë, sidomos gjatë gjithë atyre herëve kur kujtoja e besoja se kisha gjëra më të rëndësishme e interesante për të bërë, sesa rrëfimi i disa ndodhjeve të kaluara e të mbyllura tashmë. (Nëse vërtet ishin *të kaluara e të mbyllura*). Por sa e bindja veten se ritregimi i historisë së dashurive të mia qe thjesht një humbje kohe e energjish, më vinin në kujtesë me një qartësi të pamëshirshme detaje nga rrëfimi i Ridvan Dibrës. Dhe fill ndihesha keq. Vërtet keq. Jo se kishte

të pavërteta në rrëfimin e Dibrës. Përkundrazi: rrëfimi i tij ndërtohej veç mbi të vërtetat. (Një Zot e di se ku i kishte marrë shkrimtari ato të vërteta? Ndoshta ia kishte rrëfyer ndonjëra prej mikeshave të mia të afërta. Ndonjëra prej atyre që më njihte më mirë se unë veten time). Të vërteta të mbështetura mbi kolona të tilla, si: ndodhi, data, vende e njerëz konkretë. Por, si duket, pikërisht për këtë ai rrëfim më linte shije jo të mirë. Sepse unë, përveç atyre të vërtetave të përjetuara thellë prej meje, kisha nevojë edhe për ndoca të pavërteta e trillime – qofshin dhe në formën e pasigurive a të dyshimeve – që mund t'i shtoheshin historisë sime pa ia cenuar thelbin asaj. (A nuk na duket vetja jo pak intriguese, kur mbi sipërfaqen e pasqyrës përballë nesh ka rënë një cipë e hollë avulli a fryme?) Ndoshta edhe *detyra* e shkrimtarit kjo kishte me qenë: me përcjellë dëshminë e vet, duke ndërkallur të vërtetat me të pavërtetat, realitetet me trillimet, siguritë me pasiguritë...

Mbas rastit tim, vendosa t'ia lexoj të gjitha veprat Ridvan Dibrës, nga e para deri tek e fundit. Nuk them se më lanë pa frymë. Por edhe indiferente nuk mbeta. Ia çmova këtij shkrimtari ndjeshmërinë e fantazinë. Edhe bukurinë e rrëfimit, kujdesin ndaj stilit e gjuhës. Porse e mora inat për *mungesën e singeritetit*. Edhe pse shtirej për të kundërtën. Siç besoj se dallova mes rreshtave njëfarë *arrogance* të autorit me lexuesin e vet; sikur e shihte nga lart, tepër lart. Edhe pse, prapë, shtirej për të kundërtën. Kur merrej me veten e vet dhe këtë e bënte në më të shumtën e veprave, ky shkrimtar ishte i besueshëm. Kur merrej me të tjerët, si në rastin tim për shembull, bëhej i

DASHURITË E VIRGJËRSHËS MADALENË

dyshimtë. Gjithashtu, mendoj se ky autor, me krijimtarinë e tij, synon të jetë njëherësh edhe *elitar*, edhe *popullor*, duke rrezikuar të mos jetë as njëri e as tjetri. Por, ndoshta, po gaboj. Nuk them se jam specialiste e Letërsisë. Edhe pse dikur, në rininë e hershme, kam provuar të shkruaj dhe vetë. Jo, jo, jam thjesht një lexuese e vëmendshme.

Siç u bëra *spektatore* e vëmendshme kur monodrama "Dashuritë e virgjëreshës Madalenë" u vu në skenë.

Për një javë rresht, aq sa u dha në Teatër, unë i ndoqa të gjitha shfaqjet strukur në njërën prej lozhave të fundit. Me një ndjesi të përhershme ankthi e paniku se mos spektatorët aty poshtë dinin diçka për "rastin tim" dhe vëmendja e tyre përqendrohej te unë. Porse frika ime dukej e kotë: spektatorët qenë të interesuar për historinë time dhe jo për praninë. Në njërën prej netëve, në mos gaboj e treta, dallova në lozhën përballë meje pikërisht atë: Ridvan Dibrën. Edhe ai si unë i strukur në lozhën e vet, në cep të saj. Nuk e pata të vështirë ta njoh, sepse imazhin e tij e kisha ndeshur disa herë në faqe gazetash e revistash, apo edhe në ekrane televizionesh. Siç kisha pasur rast, edhe pse një të vetëm, ta shoh duke kaluar në njërën prej rrugëve të kryeqytetit. Vetëm e të përhumbur. Me një ecje të pasigurt, thua se kishte dyshime për çdo hap që hidhte. Atëherë kisha dashur ta ndaloja e ta takoja shkrimtarin; ta pyesja e t'i kërkoja llogari se me ç'të drejtë e pati shfrytëzuar historinë e jetës sime, duke e kthyer në tekst dramatik. Porse atëherë nuk kisha guxuar. Shkrimtarin e tregonin si individ të vështirë, të paparashikueshëm e cinik. Kurse tani *guxoj*. Shfrytëzoj

pauzën mes dy akteve të fundit dhe shkoj në lozhën e tij. Kollitem dy-tri herë, sa për t'ia tërhequr vëmendjen.

"Jam unë... Madalena..."

"E di", thotë ai dhe ma zgjat dorën. Ia shtrëngoj me drojë e hezitim. Dora e tij është e vogël, e butë dhe e lëmuar; si dorë femre. Në lozhë nuk ka njeri tjetër. Si duket, është rezervuar vetëm për të.

"Mund të ulem për pak minuta?"

"Po. Sa të duash".

Zëri i tij është i qetë, i rrafshët e miqësor. Marr zemër dhe ulem jo krejt ngjitur me të: një karrige boshe na ndan të dyve. Për pak çaste nuk flasim asnjëri dhe në atë heshtje jo të plotë (spektatorët poshtë nesh bisedojnë e qeshin me zë) arrij ta dëgjoj frymëmarrjen e rëndë e të trazuar të shkrimtarit: kam dëgjuar se e pi cigaren, bile shumë. Anohem paksa dhe e shoh me bisht të syrit: profili i tij është i hequr, i trishtë. Nuk e di tamam pse, por në ato çaste më ngjall një mëshirë të lehtë.

"Po e shijoni shfaqjen?"

"Po. Por jo sa duhanin. Jap një akt për një cigare! Ha-ha-ha!..."

Përgjigjja e tij dhe e qeshura më acarojnë disi. Sidomos e qeshura, ashtu e shtirur dhe e sforcuar. Kuptohet menjëherë që ai njeri është i palumtur dhe qesh rrallë, tepër rrallë. I shkreti ti!, them me vete. Kurse me zë:

"Çka nuk po ju pëlqen te shfaqja?"

"Besnikëria e regjisorit. Duhej të ishte më pak besnik ndaj tekstit tim. Mund të shtonte a të ndryshonte detaje, dialogë... bile edhe skena..."

"Njelloj siç mund të bënit edhe ju me historinë time..."

"Po, por regjisorit e kishte lejen time për ndryshime. Kurse lejen tënde unë nuk e kisha..."

"Mund ta kërkonit!"

"Nuk di ndonjë rast kur shkrimtari i kërkon leje personazhit..."

"As unë nuk kam dëgjuar për ndonjë shkrimtar që rri e bisedon në lozhë me personazhin e vet".

Shkrimtari qeshi. Kësaj here, e qeshura e tij qe më pak e shtirur dhe më pak e sforcuar. Unë mora zemër dhe e pyeta prapë:

"Pse vendosët ta tregonit historinë time?"

"Sepse besoj që atë histori, në një formë a në një tjetër, e kanë përjetuar dhe e përjetojnë edhe vajza të tjera..."

"Por emrin e heroinës mund ta ndryshonit..."

"Jo. Mendoj se është mënyra më e mirë për ta ruajtur sekretin".

E ndiej që bisedës sonë po i vjen fundi. Aq më shumë kur dëgjohej çanga që lajmëron rifillimin e shfaqjes. Ngrihem në këmbë me një shpresë të vagullt se mos shkrimtari më lutet të rri aty e ta "shijojmë së bashku" aktin e fundit. Por nuk ndodh kështu: ai veçse ma zgjat dorën dhe më thotë një "mirupafshim" të stisur.

Pikërisht në ato çaste, atë natë, vendosa ta ritregoj historinë time.

Siç e kam përjetuar unë.

Thashë përjetuar dhe jo jetuar.

Me të vërtetat e të pavërtetat e saja.

E bindur se kjo histori nuk do të jetë krejt e pastër, edhe po të dua unë.

Detyrimisht do të ketë aty gjurmë e njolla nga rrëfimi i Ridvan Dibrës.

Unë, 15 vjeçe

Jam vetëm pesëmbëdhjetë vjeçe, sapo i kam mbushur, dhe, siç e keni marrë vesh tashmë, quhem Madalenë. Nuk e di kush ma ka vënë emrin. Mami fajëson babin. Babi-mamin. Të dy fajësojnë gjyshin që s'jeton më. Mua më pëlqen emri im, edhe pse shoqet më thonë se duket i ndryshkur, si i shekullit të kaluar. *Very ancient*. Por mua vërtet më pëlqen emri im dhe nuk do e ndërroja me asnjë tjetër. Qoftë dhe me më modernin e më të veçantin. Por nuk më pëlqen shkurtesa e emrit, me të cilën më thërrasin të gjithë: LENA. Kjo është e shpifur, vërtet e shpifur. *Very disgusting*. Lena. Le-na. Të gjithë kështu, në shkollë e jashtë saj, rrugëve:

Lena këtu!...

Lena atje!...

Lena, të lutem!...

Lena, mos!...

Lena, hajde!...
 Lena, ik!...
 Lena, o shpirt!...
 Lena, moj zemër!...
 Lena, o yll!...
 Lena, o trape!...
 Lena, fodullja!...
 Lena, floriri!...
 Lena, moj idiote!...
 Lena, o shtrigë!...
 Lena, moj loçkë!...
 Lena, ta ha atë!...
 Lena, ma ha këtë!...

Lena! Lena! Lena! Të gjithë kështu. Me këtë emër idiot. *Very idiot!* Tamam emër malokësh. Kur mund të thirresha ndryshe. Krejt ndryshe. Madi, për shembull. Si ju duket? Mua më pëlqen shumë. Ma-di. Fantastik! *Very fantastic*. Ose edhe më shkurt, Ada. A-da. Mrekulli kishte me qenë. *Very miracle*. Shoqet e mia të ngushta, të paktën, mund të më thërrisnin me ndonjërin prej këtyre emrave. Por jo! Si për inatin tim, ato të gjitha vazhdojnë të më thërrasin Lena. Edhe pse i kam porositur që ta harrojnë këtë shkurtesë. Ndonjëres edhe i jam lutur. Por më kot. Jemi mësuar kështu, më thonë ato, sesi na duket ndryshe. Edhe qeshin me mua e me njëra-tjetrën. Tamam si idiote. Por ndoshta kanë të drejtë shoqet e mia: vërtet mund të jenë mësuar ashtu. Siç nisa të mësohem edhe unë. Në fund të fundit, nuk jam fajtorë për emrin që ma kanë vënë të tjerët. As për shkurtesën, besoj. Apo për këtë edhe mund të fajësohem paksa? Ndoshta po. Për shembull,

mund t'i bëja rezistencë emrit të shkurtuar. Si? Në çfarë mënyre? Duke mos u përgjigjur sa herë më thërrisinin me shkurtesën Lena. Qyshkur isha e vogël, fëmijë. Derisa të tjerët të ndërronin mendje, domethënë shkurtesë. Por kjo nuk ndodhi. Kurse tashti është vonë.

(Më duket se po e teproj me detaje e histori rreth emrit tim. Edhe po bëhem e bezdisshme për ju. Sepse nuk besoj që paraqet interes për ndonjërin fakti që unë e pëlqyem emrin tim, por jo shkurtesën e tij. Mandej, që në krye të herës, bile që në titull, unë kam premtuar të rrëfej historinë e dashurive të mia dhe jo historinë e emrit tim).

Dashuritë e mia? Numri shumë? Tani që jam vetëm pesëmbëdhjetë vjeçe? Hi-hi-hi... sa idiote jam! Le ta sistemoj rrëfimin tim, t'i marr me radhë gjërat, t'ia nis nga e para. Domethënë nga dashuria ime e parë. Kur ndodhi? Para një jave besoj... jo më larg. Apo para dhjetë ditësh? Sinqerisht që tani nuk po kujtohem për ditën e saktë dhe ky fakt më trishton paksa: rrëfimi im s'duket se ka nisur mbarë. Ashtu siç ti, Lexues, me të drejtë e qorton çoroditjen e kujtesës sime, kur duhej ta kisha fiksuar atë ditë, bile edhe orën e saktë. Sepse bëhet fjalë për Dashurinë time të parë. Si u shpreha? Dashuria ime e parë? Hi-hi-hi... sa idiote jam! *Idiot girl. Sure.* Po si mund të quhet dashuri ajo përvojë banale? Thjesht një zhvirgjërim ishte. *Zhvirgjërimi im i parë.* Si u shpreha? Zhvirgjërimi im

i parë? Hi-hi-hi... sa budallaqe jam! Tamam trape. Po ku ka zhvirgjërim të dytë e të tretë? Një është. Vetëm një. I pari dhe i fundit. Nuk është si rrethimet e Krujës. Rrethimi i parë. Rrethimi i dytë. Rrethimi i tretë. Hi-hi-hi... E mjaft tashti, le të bëhem pak me seriozë. Si ndodhi? Si u ndjeva? Si ndihem? E kuptoj kureshtjen dhe interesimin tuaj, por kini pak durim, ju lutem, të gjitha me radhë. Ju kam premtuar që do ta rrëfej të plotë historinë time dhe do ta mbaj fjalën. Por, për te mos e torturuar kureshtjen tuaj, po jua them që në fillim: asgjë e jashtëzakonshme nuk ndodhi. Ose asgjë "dramatike", siç shprehen shkrimtarët. Thjesht u zhvir-gjë-ro-va! Me dëshirën dhe vullnetin tim të plotë. Isha e virgjër dhe tak! u bëra jo e virgjër. Ose grisa "cipën e erzit", siç thotë Romi, shoqja ime. Pse ndodhi? Sepse duhej të ndodhte. Po, po, duhej të ndodhte. Nuk kisha rrugë tjetër. Veç sa e vonoja të *pashmangshmen*. "Si mushka", siç shprehej Lira-shoqja ime e bankës në shkollë.

(E kuptoj se rrëfimi im po nis e bëhet disi i ngatërruar dhe se janë të gjitha gjasat që jo vetëm të mos kuptohemi sa e si duhet, por rrezikojmë edhe të keqkuptohemi, prandaj qysh tani e në vazhdim do të rrekem të jem sa më e thjeshtë, më e drejtpërdrejtë).

Që tashti po e thjeshtoj problemin: ju them se në fillim gjithçka ishte *veçse* çështje statistikash. Problem matematike... Prapë nuk po merremi vesh? Prapë rrezi-

kojmë të keqkuptohemi? Po pyesni se çfarë lidhjeje kanë statistikat e matematika me zhvirgjërimin tim? Hi-hi-hi!... E kanë një lidhje... po... Sepse në grupin tonë prej pesë shoqesh, vetëm unë isha e virgjër. Më kuptoni? Vetëm unë. Një e pesta e grupit. Ose e komunitetit të vogël, siç thonë gazetarët. Vetëm unë. Vir-gjë-re-shë! Ose "me ushtri të pakryer", siç tallej Klodi, shoqja ime.

Por nuk tallej vetëm Klodi me mua. (Bile, besoj që ajo më pak se të tjerat). Të gjitha talleshin. Të gjitha më takonin. Menjëherë:

"Iiii, shihe virgjëreshën".

"Po vjen virgjëresha".

"Iku virgjëresha".

"Mirëmëngjesi, virgjëreshë!"

"Natën, virgjëreshë!"

Të gjitha kështu. Sikur nuk kisha emër unë. Sikur nuk isha Lena-Madalena. Virgjëreshë njëra, virgjëreshë tjetra. Sapo më shihnin. *Hi virgin!* Ha-ha-ha... hi-hi-hi... ho-ho-ho... hë-hë-hë... hu-hu-hu!...

Të gjitha talleshin me mua!

Derisa fillova të ndihem keq. *Feel bad*. Ma besoni. Si "dele e zezë" mes shoqeve. Sikur kisha zgjeben. Dhe nisa të ndryshoj, të jem "dikush tjetër" nga ajo që kisha qenë deri me tash. Pa e kuptuar tamam as unë vetë, pa qenë krejt e ndërëgjegjshme se ç'po ndodhte me mua. Nuk e kisha

mendjen kur më flisnin të tjerët. Nuk përqendrohesha gjatë diku. Rashë në mësim. Gati në të gjitha lëndët. Violinën, me të cilën qeshë ushtruar çdo ditë, nuk e zija më me dorë. As vargje nuk hidhja më në letër. Gjumin e bëja të keq e të ankthshëm, me ëndrra gjithfarësh. Zgjohesha e mbytur në djesë dhe mallkoja të parën atë, vaginën time të shkretë. Po, po, nisa ta mallkoj vaginën time. Si të ishte ajo një diçka e huaj dhe jashtë meje. E mallkoja dhe e shaja. Me lloj-lloj fjalësh e shprehjesh. Edhe prej atyre që më vjen turp t'i shkruaj këtu. Me zë të lartë. Thua se ajo m'i kishte të gjitha fajet. Herë-herë, zgjasja gishtërinjtë dhe i fusja aty. Lehtë, fare pak. Por i largoja me të shpejtë, thua se kisha ndeshur në hekur të skuqur. Më neveritej vetja. Po kështu, edhe në banjë. Jo rrallëherë, merrja lloj-lloj sendesh me majë dhe i afroja te buzët e vaginës. Por jo më tej. Jo më thellë. Deri aty. Nuk ma mbante... nuk guxoja... më dridheshin duart...

Në njërën prej këtyre ditëve, Klodi, shoqja që unë besoja se qeshte e tallej më pak se të tjerat me mua, më tërheq diku mënjane dhe, në rrekje për ta sqaruar *situatën time absurde e normale njëkohësisht*, më thotë me ton e seriozitet të shtirur-thua se është dhjetë vjet më e madhe nga unë e jo moshatare:

"Virgjëria po të çmend!"

Atëherë unë, disi jashtë natyrës sime, shpërthej:

"Jo, jo, ju po më çmendni! Ti me tri shoqet e tjera. Kuptove? Ju po më çmendni, jo virgjëria. Ju me talljet tuaja... edhe me ato *përvojat* tuaja të mallkuara... More

vesh? Tregoja edhe shoqeve tjera: Lirës, Romit, Elsës. Le ta dinë edhe ato, le ta dinë të gjithë: edhe para një jave isha e virgjër... siç jam tani... edhe para një muaji... Dhe Në asnjë rast. Sa ishin pa filluar talljet tuaja... Në asnjë çast. Nuk e kam vuajtur... s'gjeja arsye për ta vuajtur... More vesh: ta dish ti, as që më binte ndër mend për të. Kuptove? Po deri para pak kohësh. Bile, ndjehesha për mrekulli ashtu e virgjër siç isha. Sepse qeshë e jam përplot me ëndrra e dëshira. Edhe pasione:

Violinën, për shembull.

Filmat.

Poezinë...

Po më ndjek? Hë, të duken pak këto që përmenda? Po mendon se janë të pamjaftueshme, se nuk e përmbushin jetën e një vajze të re? Se duhet diçka më pikante, më ndjellëse, më *hot*... energjitë tona... impulsi seksual... libidoja... seksi... Po çon nëpër mend atë Frojдин a mallkuar, që na e përmend aq shpesh mësuese Meri? Po harron që jeta është kaq e bukur, e larmishme dhe se nuk mund të sillet vetëm rrotull një penis..."

"Ua mami, sa bukur! Ke folë tamam si nëpër libra", ndërhyu papritur Klodi. Mandej ma kthen shpinën dhe ikën duke lënë pas vetes një nënqeshje tallëse.

Të nesërmen e këtij *shpërthimi*, si ta kishin bërë me *fjalë* me njëra-tjetrën (dhe me siguri që e patën bërë), kater shoqet e mia presin sa nis Pushimi i Madh dhe

më frojnë në njërën prej qosheve të oborrit para shkollës. Aty te qoshja, dy stola të vegjël e të drunjtë rrinë përballë njëri-tjetrit, kurse në mes ndodhet një si bllok i betontë e që zëvendëson tavolinën. Të pestat zëmë vend aty. Pasi i hedh një sy oborrit dhe sigurohet se askush prej nxënësve nuk e ka mendjen te ne, Romi, më e shkurta e grupit, nxjerr nga çanta e shkollës një shishe shpatuke – gjysmë litroshe dukej – në ngjyrë vishnje, të çelët. Si e heq tapën me dhëmbë, e rras grykën e shishes në gojë dhe gjerb dytri gllënjka, duke mbyllur sytë nga kënaqësia. Mandej e përcjell shishen te Lira. Lira, me grykën e shishes në gojë, jo vetëm që mbyll sytë, por edhe lëshon ndoca pasthirrma të mbytura, thua se i ka ngecur diçka në fyt: Oh! Uh! Ah!...

"Idiote!", shan Elsa, pa u marrë vesh nëse e ka seriozisht apo me të qeshur. "Hungëron sikur ke penis në gojë dhe jo një grykë të hollë shisheje. Hi-hi-hi!...". Dhe fill, pa e mbaruar mirë të qeshurën, ia rrëmben Lirës shishen nga dora dhe nis të pijë si e babëzitur. Në dallim prej dy shoqeve të para, sytë nuk i mbyll, por, përkundrazi, i hap edhe më fort.

"Ej, mjaft tani! Mos u bëj egoiste, lër diçka edhe për ne", flet e nevrikosur Klodi.

"Një hurbë!... një të vetme", lutet Elsa dhe, pas pak çastesh, me dorën që i dridhet paksa, e kalon shishen te Klodi. Klodi e merr dhe ma zgjat mua:

"Pije ti tani! Në fund, unë".

Unë nuk kam kureshtje dhe s'ndiej kurrfarë dëshire ta provoj lëngun brenda asaj shisheje shpatuke, por druhem të refuzoj, druhem fort. E di që nëse këmbëngul për jo,

talljet e shoqeve do të vinë me breshëri drejt meje. Prej të gjithave. Zgjas dorën, e marr shishen dhe, jo pa një drojë të lehtë, e vë grykën e saj në gojë. Tamam atëherë, si një bekim prej Zotit, dëgjohej zilia që lajmëron mbarimin e Pushimit të Madh dhe fillimin e orës së mësimimit. E largoj shishen nga vetja dhe e vë mbi tryezën e betontë. Edhe me shikimin përdhe, i flas më shumë vetes se shoqeve:

"E pimë nesër... këtë që ka mbetur..."

"Jo!" bërtet papritur Elsa. "Sot do ta mbarojmë! Tani!"

"Po mësimi? Po mungesat?" pyet me seriozitet të shtirur Klodi.

"Letërsi kemi. Me atë debilin... pederastin...", thotë Lira dhe sheh me lakmi shishen aty mbi tavolinën e betontë.

"E bëjmë pushim këtë orë! Një orë është... orë kot!... Punë e madhe fort! Nuk bëhet nami për një mungesë", flet Romi dhe sheh nga ne plot triumf. "Jemi grupi! Jemi më të mirat e shkollës!"

Unë i shoh me dyshim shoqet e mia: më duket sikur po luajnë e po aktrojnë dhe se gjithçka e kanë vendosur qysh më parë. Sakaq, më kap një dëshirë e ethshme të ndahem prej tyre e të nisem me vrap drejt klasës, por nuk guxoj; veçse rri aty si e ngrirë. Pas pak çastesh në oborr nuk ka mbetur asnjë nxënëse dhe ne të pestat jemi të vetme aty në qoshe. Njëra prej shoqeve (tani nuk e kujtoj se cila) shtyn shishen shpatuke drejt meje. Me duart që më dridhen, e marr shishen shpatuke, vë grykën e saj në gojë dhe e ngre lehtë; me idenë veç sa për t'i njomur buzët. Por, si duket, nuk i kam bërë hesapet mirë, sepse jo pak nga ajo pije e mallkuar del nga gryka dhe fill ndiej të

më përvëlojnë buzët e qiellza; mandej një djegie e lehtë në gurmaz, e në fund ajo turbullira e këndshme-kurrë e provuar më parë. Edhe nuk ndihem keq. Bile, do të thosha më mirë se më parë.

"Urra! Urra! Urra!" bërtasin shoqet e mia. Edhe më nxisin e më luten për një gllënjë tjetër. Shishja bën edhe dy-tri xhiro të tjera, derisa mbetet bosh. Romi e merr, i vë tapën dhe e fut në çantën e shkollës.

"Na duhet për nesër... e mbush sonte".

Për disa çaste nuk flasim asnjëra. Veçse shohim ndër sy njëra-tjetrën dhe fill ia plasim gazit; qeshim kot, krejt pa shkak. Dukemi të lumtura, më të lumturat e botës. Edhe unë ndihem mirë, krejt mirë. Në paqe me shoqet e mia. Bile, në heshtje i them vetes se jam me fat që i kam ato shoqe. Sepse... sikur...

"Tani na mungon veç një e palluar..." psherëtin Romi.

"Një e palluar për së mbari... o mami im!..." ofshan Klodi.

"Një e palluar si nëpër filma... oh!... uh!... ah!..." rënkon Lira.

"Jap gjithë botën për një të palluar!" bën ofertën e vet Elsa.

Edhe shpërthejnë në të qeshura shoqet e mia. Qesh edhe unë me to, porse lehtë, me zori, shtirur; një si pësh-tjellim ma trazon stomakun dhe provoj dëshirën e fortë të nxjerr gjithçka që kam brenda.

Pasi i bënë deklaratat e tyre, vëmendja e shikimet e shoqeve drejtohen drejt meje. Por unë tani, në dallim nga vetëm disa çaste më parë, nuk ndihem aspak mirë dhe s'kam se çfarë të them.

"Lëreni Lenën rehat", më vjen në ndihmë Klodi... ka pirë njëlloj si ne. Provimin e parë e dha me sukses."

"Provimin e leshit! Virgjëreshë se virgjëreshë... ter", ndërhyt Elsa dhe, sikur kishte një jetë që priste... rast, nxjerr me të shpejtë nga çanta e shkollës një... të priturat, të cilën e shtrin përmbi tavolinën e betonit. Mandej, si hedh drejt meje një shikim sfidues dhe... kruan zërin dy-tri herë, thua se po bën prova në korin e shkollës, nis e lexon me një seriozitet krejt të panatyrshëm për tipin e saj:

"... sipas statistikave serioze e të besueshme... janë pyetur e testuar me qindra e mijëra adoleshentë... janë Parisi... Londra... vetëm një në pesë adoleshente është e virgjër... por ndryshimet janë të shpejta... zhvillimet... parashikimet... *trendi*... e ardhmja... vetëm një në dhjetë... kushtet... faktorët... mirëqenia... pjekuria e hershme seksuale..."

Më në fund, pas shumë ndërprerjesh e kthimesh mbrapa (ka probleme serioze në të lexuar), Elsa e mbaron leximin dhe fill e drejton gishtin tregues nga unë:

"Dëgjove? Kuptove? Krejt si grupi jonë edhe atje... një në pesë... së shpejti, një në dhjetë... Turp, Lena!"

Unë e ndiej se pikërisht tani duhet të them diçka, por se çfarë tamam nuk e di. Jam e trulllosur: sikur dikush më ka goditur papritur me diçka pas koke. Statistikat që sapo lexoi Elsa, domethënë *statistikat evropiane*, më duket sikur janë bërë a stisur enkas për mua; në gojë e gjithkund tjetër kam veçse një shije të hidhur. Kapërdij pështymën, kollitem më kot dy-tri herë dhe, krejt e pasigurt, them atë që, ndoshta, s'duhej thënë:

"Ato statistika janë për Evropën - ne nuk jemi... kushte të tjera... zakonet... mentaliteti... paragjykimet..."

"Si nuk qenkemi Evropë ne?" me ndërpret njëra prej shoqeve.

"Mos jemi Afrikë?" ndërhyt tjetra.

"A s'duam edhe ne të behemi si Evropa?" thotë një tjetër.

"A nuk e kanë vaginën edhe ato njëlloj si ne?" flet e fundit.

Unë ndihem krejt e çoroditur dhe dua ndihmë prej ndokujt. Po prej kujt? Shoqet e mia nuk janë me mua; përkundrazi, kundër meje. Papritur, Romi lëshon piskamën:

"Vajza, drejtori!"

Dhe fill vihemi në alarm të gjitha. Shoqet e mia, duke iu ngjeshur murit rrethues e duke u strukur pas pemëve, nxitojnë të fshihen mbrapa godinës së shkollës.

Edhe unë nxitoj mbas tyre.

Të nesërmen nuk shkoj në shkollë. Rri shtrirë gjithë ditën: kot, pa bërë gjë. Një dhimbje koke, e lehtë por e vazhdueshme, më bezdis si asnjëherë tjetër. Gojën e ndiej të ithët dhe gjithçka që provoj të fus aty, bëhet menjëherë e pashije. Nuk kam dëshirë për asgjë. Edhe violinën që e mora për pak çaste, e hodha me neveri në fund të shtratit, fill mbas dy-tri lëvizjeve të para të harkut; nuk qenë tinguj, thjesht gërvima. Po kështu, dhe me një libër të ri poezish-dhuruar me autograf prej vetë autorit: neverinë e provoj qysh në dy-tri poezitë e para: të stisura, patetike

ato vjersha. Njëjtë edhe me televizorin, ku shfaqet film të cilin e pres prej javësh e fik pa lëvizur as pesë minuta: të shtirur aktorët, të shpifura trupa. Gjithçka e kotë, gjithçka e pashije. Deri edhe pasionet mia të mëdha: Violina, Poezia, Filmi.

Pas asaj dite në qoshen e oborrit të shkollës e në ditët në vazhdim, talljet e shoqeve të mia në adresën time u shpeshtuan. Sidomos kur e morën vesh rrefimin (ndjeja nevojë ato ditë t'i rrëfeshesha, t'i hapësja dikujt, që i kisha bërë Romit në *mirëbesim*. Pak a shumë, rrefimin im përballë Romit – rrefim plot ndërprerje e pasigurijë – kishte qenë ky:

"... nuk e di për ju të katërtat, por unë mendoj shpesh për dashurinë. Për atë mister që na trazon në trup e në shpirt të gjithave... Përherë mendoj për të. Ditën dhe natën. Nuk dua të gënjej! Më kupton, Romi? Një pjesë e qenies sime... apo krejt qenia?... Rri zgjuar, Romi. Rri vazhdimisht zgjuar dhe në pritje... Por jo të asaj që thoni ju, Romi... ti me Klodin, Lirën e Elsën... Ndryshe prej jush, krejt ndryshe, e mendoj dashurinë time të parë... Aspak si një akt mekanik zhvirgjërimi. Po më ndjek, Romi? Diçka tjetër duhet të ndodhë me mua, me qenien time... Çfarë? Ku ta di unë... se mos e kam provuar... Me të lexuar e kam. Me të dëgjuar... edhe parë nëpër filma... Nuk po flas thjesht për seksin... Më dëgjon, Romi? Diçka tjetër pres. Diçka më ndryshe. Më të bukur. Më të veçantë. Speciale. Diçka që të më transformojë e të më ndryshojë krejt... Siç thuhet nëpër libra, Romi. Siç e kam

parë edhe në filma. Siç me thoshte edhe mami. Kupton, Romi?"

Me siguri, fill pas rrefimit tim, Romi kishte shkuar me vrap të shoqet dhe pati bërë rrefimin e vet. Duke hequr, shtuar e ndryshuar shumëçka nga rrefimi im. Me siguri! Sepse që të nesërmen e atij rrefimi, në Pushimin e Madh, shoqet do më tërheqin te Qoshja Jonë dhe fill, pa e provuar as edhe një herë Shishen Shpatuke të Romit, ia nisin me radhë:

"E ke lënë të zhvirgjërohesh natën e parë të martesës", më thotë Lira.

"Sapo të ikin dasmorët", mban ison Klodi.

"Mandej çarçafi i përgjakur, që nderet në tel", shton

Elsa.

"Dhe burri që ndihet krenar si Lek Dukagjini", plotëson Romi.

Dhe unë që ndihem e humbur, e pavlerë, si leckë.

Sytë më mbushen me lot dhe ashtu e çoroditur ua kthej shpinën shoqeve e vrapoj për s'di se ku.

Në rrethana të tilla, më duhet t'i kërkoj ndihmë ndokujt. Bile, sa më shpejt. Po kujt? Shoqeve të mia as që bëhet fjalë. Veçse do ta rrisnin dozën e talljeve ndaj meje, do të kishin në dorë një *argument* të ri për të më vënë në lojë. Kujt, pra? Mamit, do të thoni ju. Kujt tjetër para saj? Dhe keni plotësisht të drejtë. Mami im është grua e bukur dhe ende mbahet në formë: edhe pse i ka kaluar të 40-at, duket si vajzë e re. Kur ndonjëherë në të rrallë dalim bashkë të dyja, shumëkush na merr për

motra. Edhe unë jo se s'jam kujtuar për mamin: ta marrim nënë, t'i ulem në prehër si para pak vitesh, t'i flas për problemin tim dhe t'i kërkoj këshilla. Me siguri edhe ajo, në një formë a tjetër, duhet ta ketë kaluar *telashin* tim. Porse mami im ka telashet e veta këto ditë: është më e trishtuar dhe më e acaruar se kurrë më parë: po përgatit divorcin me babin. (Mos është dashur t'jua rrëfeja qysh më parë këtë fakt?) Nuk e di, nuk e kuptoj se pse po ndahen ata *të dy*. Deri dje dukeshin kaq bukur dhe kaq mirë bashkë. Aq sa shumëkush i kishte zili. Herë-herë, edhe vetë unë. (Jo rrallë ëndërroja një burrë si babi). Po atëherë, pse po ndaheshin? Njëherë që guxova duke e pyetur mamin tim, ajo bëri një veprim të çuditshëm (hapi dollapin e rrobave, prej ku nxori një triko të përdorur gjatë) dhe dha një përgjigje edhe më të çuditshme:

"Ja, kështu është edhe dashuria. Si kjo trikoja. Vjen një ditë dhe konsumohet nga përdorimi. Si thua ti? Vishet më kjo triko? Kështu e zbardhulët, e dalë boje e mode... Edhe mund ta vesh nga halli, por s'do të ndihesh mirë me të. Por edhe nëse unë, ta zëmë, mund të pranoj ta vesh trikon e përdorur dhe të ndihem jo aq keq me të, janë të tjerët që do më përqeshin e përgojnë. Më kuptove tashti?"

Unë nuk kuptova ndonjë gjë të madhe nga sqarimi i mamit por, megjithatë, nuk e pyeta më. Thellë vetes sime nuk besoja se ata *të dy* mund të arrinin deri te divorci, thjesht *përgatiteshin*. Siç kishin bërë edhe në një rast tjetër, para dy vitesh, nëse nuk gaboj. Megjithatë, thashë ta pyes edhe motrën time që është pesë vjet më e madhe se unë e që, ndoshta, di diçka më shumë. Dhe vërtet që dinte.

Bile, kishte *fakte bindëse*. Sipas motrës sime, mami ka një lidhje *sekrete* me shefin e saj, kurse babi po konsumon një marrëdhënie (të fshehtë, kuptohet) me sekretaren e vet. Kaq më tha motra. Kurse lutjeve të mia për informacione e sqarime të mëtejshme, iu përgjigj me fjalët:

"Je ende e vogël. Nuk i kupton të gjitha". Megjithatë, unë jam e vendosur ta diskutoj problemin tim me mamin, t'ia tregoj të gjitha, t'i kërkoj ndihmë. Në fund të fundit, ajo e ka për *detyrë* të më gjendet pranë. Sidomos në raste të tilla, kur është në diskutim virgjëria ime. Në njërën prej ditëve kur mami më duket më pak e trishtuar dhe më pak e acaruar se zakonisht, i afrohem e i rrëfej gjithçka: talljet e shoqeve, dilemat e mia. Ajo më ndjek me sy të zbrazët e mendjen tjetërkund dhe, kur rrëfimit tim i vjen fundi, më këshillon:

"Futu e kërko në Internet! Si gjithë shoqet tuaja, si gjithë brezi yt. Hyr në Google e fut fjalën *adoleshenca*..."

Futem në Internet dhe te motorët e kërkimit shkruaj fjalën "*adoleshenca*". Kuptohet, në krye të herës më del Wikipedia. Aty nis e lexoj:

"...adoleshentet janë si *karavidhet*. Kur **KARAVIDHET** ndërrojnë zhguallin, si fillim humbasin të vjetrin duke mbetur të pambrojtur gjatë gjithë kohës që u duhet për të prodhuar zhguallin e ri. Pikërisht në këtë periudhë ato ndodhen përballë një rreziku të madh. Pak a shumë e njëjta gjë është edhe për adoleshentin. Dhe prodhimi i një zhgualli të ri ka si çmim një lumë lotësh e mundimesh, e thënë ndryshe "të të bjerë bretku". Rrotull *karavidhes* së pambrojtur gjithnjë vërtitet një NGJALË në pritje, e gatshme t'i ngulë dhëmbët.

Adoleshenca është drama e karavidhes! Ngjala jonë është gjithçka që na kërcënon, nga jashtë e nga brenda vetes, kërcënim që shpesh nuk na e pret mendja.

Ngjala mund të jetë fëmija që kemi qenë deri tani, që nuk do të largohet nga skena dhe që ka frikë mos humbet mbrojtjen e prindërve. Na lidh fort pas fëmijërisë duke penguar lindjen e atij të rriturit që do të jemi pas pak. Ngjala mund të jetë edhe fëmija gjaknxehtë që kujton se bëhesh i rritur duke u grindur me të rriturit. Më tej, ngjala mund të fshihet pas atyre të rriturve të rrezikshëm, madje edhe shfrytëzues, që i sillen qarkas adoleshentit sepse e pikasin që është PA MBURROJË. Prindërit janë të vetëdijshëm për praninë e këtyre njerëzve dhe për rrezikun që na kanoset. Shpesh kanë të drejtë kur na ftojnë të jemi të kujdesshëm, edhe pse për ne është e vështirë të pranojmë këshilla të këtij lloji...

E ndërpres leximin për pak çaste. Më nis një dhimbje e lehtë koke dhe në trurin tim ka jo pak turbullirë. Para së gjithash, sepse nuk e di fjalën kyçe të këtij paragrafi, domethënë fjalën "karavidhe". Ka-ra-vi-dhe. I shmangem fjalës "adoleshencë" dhe në një fjalor elektronik hyj e kërkoj për fjalën "karavidhe":

"KARAVIDHE f. sh.

1. *zool.* Gaforre. Llojet e karavidheve. Këmbët e karavidhes. Ecën si karavidhja.
2. *fig. keq.* Njeri shumë i lëvizshëm, që nuk zë vend; njeri i paqëndrueshëm e dredharak, që vetë nuk rri i qetë e nuk lë të qetë as të tjerët. Shportë karavidhesh: grup njerëzish pa karakter e dredharakë, që nuk merren vesh, grinden e kacafyten vazhdimisht dhe i hanë kokën njëri-tjetrit".

Pas këtij sqarimi në Fjalor, i rikthehem fragmentit të Wikipedia, duke zëvendësuar gjithkund *karavidhen* me *gaforren*. Më duket se kësaj here, pas një leximi të dytë e të tretë, po nis të kuptoj diçka: une duhet të jem gaforrija, ose thënë ndryshe: karavidhja. Ha-ha-ha!... Sa emër idiot! Ka-ra-vi-dhe. Si mund të thirret shkurt një karavidhe? Kara? Kavi? Apo Vidhe? Tjetër: kur e humb virgjërinë një karavidhe? Si quhet mashkulli i karavidhes? Karavidh? Ha-ha-ha!... Por mjaft: le të bëhemi me serioze. Enough. Unë, pra, qenkam karavidhja. Bukur shumë! Po ngjallat kush janë? Shoqet thua?... Apo mos gjithçka është me nënkuptime dhe bëhet fjalë për penisin... Kjo të jetë thua? Pse jo? A nuk ta kujton forma e ngjallës... Frojdi... mësuese Meri... Por mjaft me këto hamendje budallaqe! Le ta shoh të plotë materialin. Si gogësi dy-tri herë, nis e lexoj më poshtë:

"Pubertetit fillon me një rritje në prodhimin e hormoneve, e cila nga ana shkakton një sërë ndryshimesh fizike. Kjo është edhe faza e jetës në të cilën një fëmijë zhvillon karakteristikat sekondare seksuale dhe fillon seksi origjinal (për shembull, një zë të thellë dhe mollë të mëdha Adamit në djemtë, dhe zhvillimin e gjinjve dhe hips më të lakuar dhe i shquar në vajzat) si ekuilibrin e tij ose të saj hormonal ndërrime me forcë drejt një shteti të rritur. Kjo është shkaktuar nga gjëndra e hipofizës, i cili sekreton një rritje të agjentëve hormonal në qarkullimin e gjakut, duke filluar një reaksion zinxhir. Gonads meshkuj dhe femra janë aktivizuar më pas, e cila i vendos ato në një shtet të rritjes së shpejtë dhe të zhvillimit; gonads shkaktoi tani të fillojë prodhimin në masë të kimikateve të nevojshme. Test kryesisht lirimin e

testosteronit, dhe vezoreve kryesisht jap estrogenit. Prodhimi i këtyre hormoneve rritet gradualisht deri pjekuria seksuale është plotësuar... Për vajzat para pjekjes ndonjëherë mund të çojë në rritjen e vetë-vetëdije, edhe pse një aspekt tipikë të femrat maturohen. Për shkak të "trupat e tyre në zhvillim më parë, vajza pubescent mund të bëhen më të zhvillim pasojë, vajzave që arrijnë pjekurisë seksuale hershme kanë më shumë gjasa se sa kolegët e tyre për të zhvilluar çrregullime përparimet seksuale nga djemtë e vjetra para se ata janë emocionalisht dhe mentalisht të pjekur. Përveç që ka përvojën më parë seksuale dhe më shumë shtatzënie të padëshiruara se vajzat në fund të pjekur, vajzat e hershme të pjekur janë më të ekspozuar ndaj alkoolit dhe drogës. Ata të cilët kanë pasur përvoja të tilla kanë tendencë për të kryer më mirë në shkollë se sa moshatarët e tyre të moshës "të papërvojë"..."

E ndërpres leximin: koka sa s'po më plas nga dhimbja e moskuptimi: fjalët dhe shprehjet e mësipërme, të përkthyer keq nga kushedi cila gjuhë, më duken edhe më të ngatërruara, edhe më lëmshe se ngjallat në një kosh. Mjaft më! Enough! Boll se do të çmendesh! i them vetes. Ndërsa e fik kompjuterin me një ndjesi neverie, më bie ndër mend një shprehje e lexuar s'di se ku dhe e thënë prej s'di kujt, në të cilën Interneti quhet "një kosh mbeturinash, ku në të rrallë ndrin ndonjë xhevahir".

Pas shumë e shumë hezitimesh dhe pasi dështova me Internetin, domethënë me mamin, guxova të hapem e t'i kërkoj ndihmë babit. Në të vërtetë, me jo pak drojë.

Sidomos në fillim. Sepse marrëdhëniet e mia me babin, deri më tash, kanë qenë gjithnjë të lehta, të sipërfaqshme, lojake. Nuk mbaj mend të kemi biseduar njëherë seriozisht ne të dy. Ai shihte gjithnjë te unë "të voglën e babit" dhe veçse qeshte e argëtohej me mua. Edhe unë me të. Babi është burrë i bukur dhe femrat çmenden pas tij. Të paktën, kështu thotë mami. Çmenden kurvicat e drejt! A thua se janë mbaruar djemtë e rinj... Kështu që shprehur njëherë mami edhe për shoqet e mia (për të katërtat, pa përjashtim), ndërsa përgatisnim mësimet në dhomën time dhe babi pati hyrë në dy-tre raste brenda, duke na sjellë fruta të ndryshme: herë mollë, herë pjeshkë, herë rrush. Porse pikërisht atë ditë mami duhej të kishte dalluar diçka jo normale në sjelljen e shoqeve të mia dhe, me të ikur ato, i pati quajtur kurvicat e drejt. Edhe që xhindosur gjatë me babin. Turp të kesh! Janë ende fëmijë, janë vajzat tuaja... Edhe më kishte urdhëruar të mos i sillja më shoqet në shpi. Kushedi çfarë akti të dyshimtë kishte dalluar atë ditë mami im e që unë nuk e kisha vënë re? Porse kjo ndodhte para disa kohësh. Kurse tashti, në ndryshim të plotë nga mami, babi e dëgjon me durim e vëmendje të plotë rrëfimin tim *problematic* i cili, kuptohet, është më pak i pasur me detaje e hollësi sesa ai që kam bërë para mamit. Në fund të rrëfimit, babi duket krejt i hutuar e i trullosur dhe shikimin e tret s'di se ku: si duket, as që e ka imagjinuar një situatë kësisoj mes ne të dyve.

"Në një çark të tillë paska rënë kotelja ime, e vogla e babit?"

Pikërisht këto ishin fjalët e para që tha babi, kur unë

e mbarova rrëfimin; gjithnjë duke e ruajtur atë tonin e zakonshëm me mua: hokatar e lojçak. Në fillim kështu, nisi të çapitej gjithandej përgjatë dhomës. Pas çdo hapi dhimbsej babi! Vërtet po më vinte keq për të. Bile, edhe më shumë se për veten time. Aq sa nisa të pendohem Papritur, krejt papritur, babi i ndal ecejaket nëpër dhomë, kthehet nga unë dhe, duke e mbajtur shikimin poshtë e me zë të dridhur, pyet:

“Je e sigurt që të gjitha shoqet tuaja janë ashtu... si thuhet... ashtu pra... domethënë të zhvirgjëruara?”

Pyetja e tij më gjen krejt të papërgatitur e më lë pa frymë: as që e kisha çuar ndonjëherë nëpër mend një dyshim të tillë.

“Të rriturit janë të bezdisshëm sepse dyshojnë vazhdimisht dhe në gjithçka. Deri edhe te vetja e tyre”, më kishe thënë njëherë Romi.

Unë, sakaq, duhet të jem skuqur a zverdhur, sepse babi më afrohet me të shpejtë, thotë një “më fal!” dhe e ngjesh kokën time në gjoksin e tij. Rrimë gjatë ashtu, pa folur asnjë fjalë, veçse duke dëgjuar dihatjet e njëri-tjetrit: e imja: e shpejtë, e trazuar; e babit: e rëndë, e avashtë. Pas pak çastesh, unë nis e ndihem disi më e qetë, porse dyshimi i shprehur nga babi më kthehet në mendje herë-herë. Ndërkohë, babi thotë prapë një “më fal!” dhe lehtë-lehtë më largon nga vetja. Mandej më kërkon “një copë letër dhe diçka për të shkruar”. Shkoj me vrap te dhoma ime, i marr dhe ia sjell. Babi mendohet për pak çaste,

kruan me dhëmbë fundin e stilolapsit dhe pastaj nis e shkruan me të shpejtë. Si mbaron, letren me zgjat mua: “Ke aty emrin e një mjeku psikiater. Edhe adresën e tij. I zoti. Më i miri që kemi... Ke edhe një rekomandim nga ana ime. Miku im dikur...”.

Dora ime që shtrëngon letren e shkruar prej babit, nis e dridhet. Jo aq nga droja e takimit të ardhshëm me mjekun psikiater, sesa nga nervat e inati. a nuk mundet babi të më shoqërojë për te mjeku? Si guxon të më lere të shkoj vetëm? Kaq e parëndësishme qenkam për te? Unë e vogla e tij... e mira... e bukura... e urta... Syte nisin e më djegin dhe jam gati t’ia plas vajit. Babi, që siç duket ka lexuar gjithçka brenda meje, më afron prapë pranë vetes, m’i trazon dy-tri herë flokët dhe, pa më parë në sy, nis e flet në mënyrë të çrregullt e të çuditshme, me gjysma fjalish, thua se është i dehur:

“Më kupto drejt... shpirti i babit ti... e mira e babit.. E di se duhet të jem... aty me ty... rast i veçantë... por nuk mundem... nuk bën... nuk shkon... Përpiqu të me kuptosh! Nuk je më e vogël... adoleshenca... Ai mjeku dikur... miku im... gabime që kushtojnë... mami yt... kur ishte vajzë... dikur... Si ti, shpirti i babit! Histori e gjatë... ta tregoj njëherë tjetër... rritesh edhe më... kupton më mirë... mandej problemet e divorcit... aspak të qetë... Më kupton, zemër? Edhe unë... edhe mami...”

Unë nuk kuptoj asgjë nga ai nishmash fjalësh e fjalish. Gati-gati si shkrimet e përkthyer te Interneti. Sytë nisin e më njomen prej lotëve dhe veten e ndjej më të mjerë e më të pambrojtur se kurrë. Im’ atë, ndërkohë, ndahet prej meje duke m’i shpupurishur prapë flokët, por

te dera kujtohet si duket për diçka, sepse kthehet pas dhe nxjerr nga xhepi një pesëmijë-lekëshe.

“Merre! Të duhet për mjekun...”

Unë ia kris vajit me dënosa dhe dal me vrap përjashta.

Megjithatë, vendosa të shkoj te *mjeku psikiatër*. Qysh mamit e as motrës. Shoqeve jo që jo. Nuk e di tamam pse vendos kështu. Kaq menjëherë. Pa dilema e dyshime. Ndoshta për inat të botës së marrë. Asaj bote që vajzat e moshës sime, domethënë *karavidhet*, i do të zhvirgëruara. Ndoshta, thjesht për inat të babit. Po, po, thjesht për inat të tij! Dal herët nga shtëpia, në mëngjes, në orarin kur zakonisht nisem për në shkollë. Për çudinë time, e mbushur plot kurajë e besim. Edhe gjumin e mbrëmshëm e kam bërë të plotë e të thellë, si kurrë më parë gjatë këtyre netëve të fundit; bile, as *ëndrra erotike* nuk pashë, qoftë dhe një të vetme. Ndihej e lehtë këtë mëngjes, *pupël* e lehtë. Edhe pse çantën e shkollës e marr me vete, mbi shpinë, si *karavidhja zhguallin* e saj. Njëlloj siç bëjnë shoqet e mia të cilat, në ndonjë rast, kinse nisen për në shkollë, por përfundojnë në takime me të dashurit. Jo se unë i kam parë, por ato thonë e betohen për këtë. Sa çoj nëpër mend shoqet e mia, kuraja e besimi i pakmëparshëm sikur më braktisin dhe fill më kap një drojë e lehtë. Po sikur t'i ndesh rrugës shoqet e mia? Si t'ju përgjigjem kur të më pyesin se “ku po shkoj?” Te i dashuri?... Hi-hi-hi!... Po ku kam të dashur unë?... Për t'ua thënë vërtetën, as që bëhet fjalë. Edhe atë mangut. T'u them se po shkoj te psikiatri,

te *doktori i të marrëve*... Larg qoftë! A nuk të kam thënë se “virgjëria të çmend”, do ta përsërisë menjëherë Klodi shprehjen e vet të dikurshme. Edhe do nisin të tallen me mua. Të gjitha. Të katërtat. Prandaj i mpreh sa mundem shikim e vëmendje, se mos i dalloj e para ato, shoqet e mia. Që të fshihem e të strukem menjëherë diku. Porse droja ime duket e kotë. Sapo kujtohem që shoqet e mia, zakonisht, vijnë në shkollë përmes një tjetër rruge. Ndjaj dhe nuk ka *shanse* që të ndeshemi e të përplasemi me njëra-tjetrën. Ose shanset janë, por tepër të rralla. Një në pesë a një në dhjetë, për shembull. Si një virgjëreshë mes një *tufe* të zhvirgëruarash... Hi-hi-hi... sa budallaqe jam! Ku më shkon mendja edhe mua... Hi-hi-hi!... Më kap një gaz e shend i papritur dhe kam dëshirë të qesh e të thërras fort, fort. Aq fort, sa thirrma ime të mbërrijë deri në Kupë të Qiellit. Por e mbaj veten. Megjithatë, e heq çantën e shkollës nga shpina dhe e hedh përpjetë. Mandej e pres me të dyja duart. E hedh prapë. Prapë e pres. Edhe nis e qesh. Krejt pa shkak. Disa kalimtarë aty pari i kthejnë shikimet nga unë. Do më shohin të çuditur. Do duke qeshur. Do me inat. Punë e madhe fort! Rruga ku unë po kaloj e po lazdrohëm, ka anash dy rreshta me blirë të mëdhenj e plot me lule, aroma e të cilave të deh. E ngadalësoj hapin dhe nuhas e shijoj fort, sa më fort që mundem, duhmën dehëse të blirit. Dielli ndrit si të kishte lindur së pari mbi botë dhe njerëzit përreth, të gjithë pa përjashtim, më duken të mirë e të bukur. Dhe fill marr një vendim të ri: le të bredh e të shëtis sot! Nesër mjeku. Jeta është kaq e bukur. Mrekulli është. Mrekulli mbi mrekullitë! Po, po, gjithë ditën do të bredh. Ku të

mundem nëpër Qytet. Vetëm, pa shoqet e mia? Pse jo!
Do të shëtis sa të mundem. Sepse gjithçka po më shijon
sot. Edhe pse jam e virgjër...

Po shkolla? Në djall ajo!

Po mjeku psikiatër? Në djall edhe ai!

Sot që e kam lënë të shkoj te mjeku psikiatër, miku
i dikurshëm i babit, ka zbardhur një ditë krejt ndryshe
shpejti mund të bjerë shi. Edhe gjumin e i zymtë dhe së
e kam bërë të keq e të trazuar, si zakonisht gjatë këtyre
netëve të fundit; kurse ëndrrat, plot të tilla, qenë veçse
erotike. Gjatë gjithë pasdites së djeshme telefoni im nuk
pushoi nga thirrjet e shoqeve. Më bezdisën fort. Kërkoni
të dinin pse kisha munguar në shkollë. Ku kisha qenë dje?
Mos isha ashtu... zhvirgjëruar... Idiotet e drejt! Pasdite
koti qe. Krejt ndryshe prej paradites, kur brodha e shëtita
gjithandej nëpër Qytet. Babi me mamin as që u kujtuan
dje pasdite për mua: patën grindjen e rastit. Kurse motrën
e pashë veç një herë, kalimthi; gjatë gjithë kohës ndenji
mbyllur në dhomën e vet. Familje koti! Të gjitha këto
i sjell zbehtë nëpër mend, teksa kam dalë nga shtëpia
dhe nxitoj për te mjeku psikiatër, klinika e të cilit, sipas
adresës që më ka shkruar babi, ndodhet diku afër shkollës
sime. Ndihem e rëndë këtë mëngjes, *hekur* e rëndë. Thua
se e gjithë kjo ditë gri peshon mbi supet e mia. Edhe pse
çantën e shkollës nuk e kam marrë me vete, mbi shpinë,
si *karavidhja* zhguallin e saj të shpifur. Sepse nuk jam,
nuk dua të jem si shoqet e mia të cilat, në ndonjë rast,

me çantat mbi shpinë, kinse nisen për në shkollë, por
përfundojnë në takime me të dashurit. Unë jam nisur
për te psikiatri dhe aty do të përfundoj! Nuk kam pse
maskohem, nuk kam pse gënjej. Siç bëjnë shoqet... Sa çoj
nëpër mend shoqet e mia, bindem edhe më se vendimi
për të shkuar te mjeku është i drejtë. Bile, jam një ditë
me vonesë. Po sikur t'i ndesh rrugës shoqet e mia? Si
t'iu përgjigjem kur të më pyesin se "ku po shkoj?" Te
mjeku psikiatër, do t'iu them, te *doktori i të marrëve*. Të
vërtetën do ua them, vetëm të vërtetën! Le ta përsërisë
Klodi shprehjen e saj idiote se "virgjëria të çmend". Le të
tallen shoqet me mua. Punë e madhe fort! Aq më bën për
shoqet e mia. Punë e madhe nëse ato më shohin të parat.
Nuk e kam ndër mend as të fshihem e as të strukem
ndokund. Edhe pse mburrja ime duket disi e tepërt.
Sepse shoqet e mia, zakonisht, vijnë në shkollë përmes
një tjetër rruge. Ndaj dhe nuk ka *shanse* që të ndeshemi
e të përplasemi me njëra-tjetrën. Ose shanset janë, por
tepër të rralla. Një në pesë a një në dhjetë, për shembull.
Si një virgjëreshë mes një *tufe* të zhvirgjëruarash...
Kujtohem se një përjasje të tillë banale e kam bërë edhe
dje, pikërisht në këtë segment rruge. Dje më erdhi për
të qeshur nga ky krahasim, kurse sot, përkundrazi, më
kap një mërzi e trishtim i papritur dhe kam dëshirë të
qaj e të psherëtim lehtë, lehtë. Aq lehtë, sa psherëtimat ime
të mbërrijë vetëm deri te Unë. Dhe nuk e mbaj veten.
Ulem në njërin prej stolave anash rrugës dhe e mbështes
kokën mes dy grushteve. Mandej nis e psherëtim. Lehtë-
lehtë. Disa herë me radhë. Edhe nis e lotoj. Qaj me lot të

erehtë, të valë. Jo pa shkak. Kam njëqind e një arsye për të
qarë. Disa kalimtarë aty pari i kthejnë shikimet nga unë.
Do më shohin të çuditur. Do me mëshirë. Do me inat.
Ngrihem në këmbë e vazhdoj ecjen. Rruga ku unë po
kaloj e përplotur, ka anash dy rreshta me blirë të mëdhenj
e plot me lule, aroma e të cilave të acaroon. E shpejtoj
hapin dhe hundën e zë me një rëndë, që ta ndiej sa më
pak duhmën e rëndë të atyre pemëve idiote. Dielli është
strukur diku pas reve, si i penduar që i ndrit kësaj bote të
marrë, dhe njerëzit përreth, të gjithë pa përjashtim, më
duken të këqij e të shëmtuar. Dhe fill marr një vendim të
ri: të nxitoj me vrap për te mjeku psikiatër! Jeta është kaq
e shëmtuar. Shëmti është. Shëmti mbi shëmtitë! Po, po,
do t'ia kris vrapit. Sa më fort që të mundem, sa më shpejt.
Pa u ndalur ndokund. Sepse nuk kam arsye. Sepse asgjë
nuk po më shijon sot. Krisja vrapit, Lena, krisja! Go, Lena,
go! Derisa mbërrij...

Ndalem para klinikës dhe, për disa çaste, rregulloj
frymëmarrjen.

Nxjerr nga xhepi një shishe të vockël dhe i hedh
vetes pak parfum.

Mandej futem brenda.

Ai që më pret, domethënë mjeku psikiatër, ka pak a
shumë moshën e babit. Edhe gjatësinë e trupit sa të babit
e ka. Bile, vërej se ngjasojnë edhe në tipare. Si të ishin
vëllezër. Edhe pse kisha qarë deri para pak minutash, tani
me vjen për të qeshur. Dhe qesh. Edhe pse fill pendothem.
Kushedi se ç'po mendon për mua ai përballë? Porse

fill kthjellohem e kujtohem se ai përballë, domethënë
mjeku psikiatër, këtë punë ka: të merret me njerëz jo të
zakonshëm, jo normalë, problematikë, ndaj dhe s'duhet
të mendojë keq për mua. Dhe, si duket, s'po mendon
keq. Sepse ma zgjat dorën dhe e mban të shtrënguar me
timen.

"Je e trembur?"

"Edhe jam pak..." përgjigjem unë, duke e tërhequr
dorën time nga e tija. Dhe në heshtje, nis e shaj babin, që
më ka lënë të vij këtu e vetme.

"Domethënë, ti je Lena..."

Zëri i tij i hollë, si zë femre, krejt ndryshe nga ai i
babit, po nis e m'i ngre nervat. Por më shumë se zëri i tij
idiot, më nevrikos shkurtesa që përdori për emrin tim:
Lena; njëlloj si shoqet e mia. Ku dreqin e mësoi? Kush
mutin ia tha?

"Ju lutem, mund të më thërrisni ndryshe!"

"Për shembull?"

"Po ja... ku ta di unë... Madi, për shembull. Ose
Ada..."

"Nuk më pëlqejnë asnjëri! As Madi, as Ada...
Emra koti!" shpërthen papritur mjeku psikiatër. "Do të
përdorim një *emër klinik*. Në të gjitha seancat që do të
kemi së bashku. Lolita, për shembull. Këtë emër rezervë
e përdor shpesh me vajza të moshës tënde. Më kupton?
Për mua ti je Lolita..."

"Unë, Lolita?"

"Jo përgjithmonë... jo krejt ti... vetëm ajo pjesë e
Un-it tënd që refuzon shkurtesën Lena. Dyzimi është i
natyrshëm për vajzat e moshës tënde. Nga njëra anë rri

Lena, në mënyrë qeshëre Lolita. Gjate seancave, unë do përdorja shprehjet me Lolita. Kurse Lena do të kishte rol për të vëzhguar. Më kujton?

Unë jo vetëm që nuk kuptoj gjë, por nis dhe e shpreh dyshim në përballje meje: thua është mirë me mua e kështu? Mjekun, si duket, nuk ka kohë të merret me dyshimet e mia sepse, si i kryqëzon krahët mbi gjoksin vazhdon:

"Ti, Lolita, nuk ke pse t'kurresh nga personaliteti i dyfishtë. Një personalitet i tillë është krejt normal për vajzat e moshës tënde. E kundërta do të ishte anormale. Sepse ty nga njëra anë të tërheq fëmija, nga ana tjetër bota e të rriturve... Më kupton? Bile, në rastin tënd, unë do të flisja për personalitet të pesëfishtë... të tetëfishtë... të shumëfishtë... E di ti, sa vajza rrinë njëherësh brenda teje?"

"Sa vajza? Brenda meje?..."

"Hë, pra, sa? Thuaje një numër".

"Pesë", them unë, duke u kujtuar për shoqet e mia dhe duke shtuar edhe veten time.

"Gaboresh. Më shumë".

"Gjashtë".

"Prapë gabohesh. Edhe më shumë".

"Shtatë".

"Jo, jo. Tetë më e pakta..."

Unë prapë nis e shaj në heshtje babin që më ka sjellë këtu, dhe kam dëshirë t'ia mbath me vrap përjashta. Porse tamam atëherë mjeku psikiatër tregon me dorë një divan të vjetër e të vogël për jo më shumë se dy veta dhe, duke m'i ngulur sytë – si të kisha zbritur sakaq nga Hëna – e

duke e trashur zërin – aq sa mund të trashej zëri i tij prej tenare – më urdhëron:

"Ulu! Rehatohu! Shtrihu!"

Krejt jashtë dëshirës e vullnetit tim, si e hipnotizuar, ulem e shtrihem aty.

"Mos fol!" jep prapë urdhër ai përballë meje. "Asnjë fjalë mos thuaj! Nuk është nevoja të rrëfeshesh... Sepse di gjithçka për ty dhe rastin tënd. M'i ka treguar yt' atë të gjitha, deri në detaje e hollësi. Kështu, duke shmangur rrëfimin tënd, ti i kursen vetes dymijë lekë... Më kupton? Asgjë mos bëj! As mos mendo! Shtrihu dhe rri. Edhe nis e zbraze mendjen. Nga gjithçka zbraze: mendimet, kujtimet, idetë, mësimet, gjykimet... Deri edhe nga ëndrrat zbraze! Kuptove? Zbraze krejt, si enën e mbushur me ujë të ndotur..."

Unë jam mpirë e çoroditur. Ai përballë, me siguri, nuk është mirë nga trutë. Provoj të lëviz, por trupi nuk më bindet, thua se një forcë e padukshme, misterioze, më mban të mbërthyer në atë divan të mallkuar. Më zë frika dhe njëherësh nis e provoj njëloj përhumbeje e përgjumjeje, teksa gjithçka që kam para syve, të gjitha objektet e klinikës bashkë me mjekun, fillojnë e shformohen, afrohen e bashkohen, derisa kthehen në një masë të madhe e të vetme gri. Nuk e di nëse po përgjumem, apo shoh ëndërr, sepse ajo masë e madhe gri nis e terrohet dhe, pors i një pelerinë e zezë, më mbështjell të tërën. Dua të bëj rezistencë, të kundërshtoj, por s'di sesi dhe kundër kujt...

"Hë, si ndihesh?"

Është mjeku psikiatër që më tund nga supet dhe më zgjon prej asaj përhumbeje a përgjumjeje.

"Si një karavidhe", përgjigjem unë thuajse *parvël-dijshtëm*, pa qenë tamam e *ndërgjegjshme* për përgjigjen që dhashë.

"Si një karavidhe the? Hëm... Rast interesant! Si një karavidhe... Nuk e kisha ndeshur më parë. Hëm... Kërkon studime të thelluara. Edhe këndvështrime krahasuese. Pse pikërisht si një karavidhe? Hëm!..."

Unë nis dhe e fitoj të plotë *vetëdijen* edhe bëhem e *ndërgjegjshme* për situatën time: ndodhem e vetme në klinikën e një idioti, prej së cilës duhet të largohem sa më parë...

"Tani çohu nga divani dhe shko përballë pasqyrës!"

Prapë krejt jashtë dëshirës e vullnetit tim, si e hipnotizuar, çohem nga divani dhe shkoj përballë pasqyrës së vetme që ndodhet në klinikë.

"Çfarë sheh aty?"

"Veten time. Çfarë duhet të shoh tjetër?"

"Të pëlqen?"

"Kush?"

"Vetja jote, pra?"

"Kujt nuk i pëlqen vetja e vet?"

"Përgjigju si duhet. Jo me pyetje. Të pëlqen vetja?"

"Po, më pëlqen".

"Të duket gjithçka në vendin e duhur?"

"Nuk ju kuptoj..."

"E dallon hierarkinë?"

"Asgjë nuk po marr vesh..."

"Të sqaroj unë! Me durim. Ja, ti tani je në këmbë, në pozicionin vertikal e normal... Po më ndjek? Kush na ka gatuar, Natyra, Zoti a Djalli, kushdo qoftë, ka ditur

diçka... u ka dhënë një rend, një hierarki pjesëve tona... Secila sipas vlerës e rëndësisë! Më kupton? Kokën, për shembull, e ka vënë krejt sipër, në rend të parë. Pak më poshtë-zemrën. Kurse vaginën edhe më poshtë... Imagjinoje, për shembull, sikur në vend të kokës të kishe vaginën dhe në vend të vaginës-kokën..."

Mua, sakaq, nisin e më dridhen gjunjët dhe më vjen për të nxjerrë; edhe pak e mund të rrëzohem.

"Ulu! Kemi edhe një seancë të shkurtër divani dhe mbarojmë për sot".

I bindem urdhrit dhe shtrihem prapë në divan. Edhe pse me mend jam diku jashtë kësaj klinike të shpifur dhe larg këtij doktori idiot e sharlatan. Nuk e di çka është ajo forcë e ligë, djallëzore, që e ka mpirë vullnetin tim, edhe gjymtyrët e mia...

"Lolite, këtu vëmendjen. Fillojmë me pyetjet! Duhet të përgjigjesh shkurt dhe sinqerisht. Sidomos sinqerisht! Je gati?"

"Jam".

"Ke qenë e palumtur kur ishe më e vogël... fëmijë?"

"Unë? Kurrë!"

"Mos u nxito! Kujtohu mirë, kthehu vite e vite pas... sepse simptomat e tua dëshmojnë për një fëmijëri të palumtur, të dhunshme... Po e thjeshtoj pyetjen: të kanë rrahur shpesh babi me mamin?"

"Mua? Kurrë!"

"Po të tjerët kanë abuzuar me ty: motra, mësuesit, fqinjët..."

"Jo, kurrë!"

"Interesant rasti yt! Gati-gati pa shanse interpretimi...
E mirë, kalojmë në pyetjen tjetër. Sheh ëndrra erotike?"

"Po, shoh".

"Shpesh?"

"Gati përnatë".

"Normal, e dija përgjigjen. Kalojmë te pyetja tjetër.
I ke parë ndonjëherë prindërit e tu duke bërë dashuri...
domethënë seks?"

"Po, i kam parë".

"Shpesh?"

"Vetëm një herë".

"Edhe çfarë provove? Si reagoje?"

"Turp. Ika me vrap".

"Je xheloze ndaj mamit?"

"Pse duhet të jem?"

"Sepse fle me babin..."

"Jo! Vetëm i kam marrë inat të dy, edhe mamin, edhe
babin..."

"Pse?"

"Sepse po divorcohen... po ndahen kot më kot...
Egoistë të dy! Mendojnë vetëm për veten e tyre... Aspak
për mua, as për motrën..."

"Edhe një pyetje tjetër: e dëshiron babin?"

"Deshe të thoshe a e dua? Po, e dua!"

"Jo, të pyeta a e dëshiron?"

"Nuk kuptoj..."

"A dëshiron të flesh me të? Të bësh dashuri, seks?"

Qenia ime, sakaq, trandet, dridhet e transformohet
me gjithësej. Do energji të befta aleate më ndihën ta
mposhti atë forcë të ligë e djallëzore, që i kishte mpirë deri

më tash vullnetin dhe gjymtyrët e mia. Brof vrullshëm
nga divani dhe me vrap dal përjashta.

Ndërkohë, shiu ka filluar dhe unë e bekoj atë: i fsheh
më së miri lotët e mi.

Jashtë, i lë lotët të më rrjedhin lirshëm. Dua të qaj,
kam nevojë të qaj. Siç ka nevojë edhe ai Qiell i zymtë
përsipër. Eci me hap të ngadaltë, të zvargur, të çrregullt,
pa pyetur për shiun që më lag e më bën qull dhe pa
dashur të mbërrij ndokund. Në shtëpi, jo që jo! Vendimin
ua lë këmbëve: le të bredhin nga të duan. (Imagjino
sikur në vend të kokës të kishe këmbët, do të thoshte ai
mjeku psikopat). Pas do kohësh, nuk e di sa minuta a orë
mund të kenë kaluar, veten (cilën, Lenën apo Loliten?)
e gjej buzë Liqenit, aty ku kam mbërritur me dhjetëra e
dhjetëra herë, në gjitha ato raste kur jam ndjerë keq, tepër
keq. Prej aty, gjithnjë duke iu bindur vendimit e vullnetit
të këmbëve, vetja ime niset drejt Urës së Vjetër dhe hipën
sipër saj. Çapitem deri në gjysmë dhe mbështetem te
pamakët e hekurt. Prej aty vërej poshtë ujërat e turbullt
të Bunës. Papritur, njëra prej vajzave *brenda meje* më
thotë:

"Pse nuk hidhesh? Shpëton njëherë e mirë nga
gjithçka. Nga talljet e shoqeve, nga njerëzit e ligj, nga
doktorët idiotë, nga prindërit koti..."

I shtrëngoj pamakët fort dhe ngjitem nëpër shkallët
e hekurt. Derisa më shumë se gjysma e trupit tim
varet poshtë, drejt ujërave të turbullta, që gjëmojnë e
më thërrasin... Tamam atëherë dy duar të mëdha (sa të

babit!) më shtrëngojnë fort për mesi dhe më ulin poshtë. Mandej, po ato duar më mbështjellin të tërën dhe më ngrenë hopa. Ashtu më shpien deri në krye të Urës. Aty m'i përkëdhelin flokët butë-butë. Tamam si babi dikur...
 "Ik! Mbathja për në shtëpi! Ditë e re nesër..."
 Kurrë nuk e mësova se kush ishte ai njeri.

Në shtëpi kthehem vonë, gati në të errur. As që më pyet njeri se ku kam qenë. Në kuzhinë, mami me babin i ulërijnë njëri-tjetrit. Motra është mbyllur në dhomën e vet.

Të nesërmen në shkollë, i justifikoj dy ditët e munguara duke thënë se kam qenë e sëmurë. Të gjithë më besojnë, edhe mësuesit, edhe shoqet. Si duket, *look-u* imi mjerë e mbështet më së miri gënjeshtren time.

Edhe shoqet e bëjnë pushim këtë ditë: nuk më tallin asnjëherë, asnjëra.

Por e di se fill të nesërmen talljet e tyre do të rinisin me intensitet të ri, si për ta kompensuar ditën e humbur.

Pikërisht atë ditë, domethënë ditën që shkova në shkollë pas dy ditësh mungesë, mendoj t'i hapem e t'i kerkoj ndihmë ndonjërës prej mësueseve të mia? Po cilës? I sjell nëpër mend emër për emër të gjitha, por s'kujtoj ndonjerën prej tyre, me të cilën të kem marrëdhënie të

veçanta, speciale dhe së cilës mund t'i besoj fort, ta zëmë, njëlloj si motrës...

Përmenda motrën?

Si e kam harruar motrën kështu?

Kë kam unë më të afërt se motrën?

Kush i ka më të freskëta se motra *përvojat e karavi-*
dhes?

Pasdreke, pas shumë trokitjesh, thirrjesh e lutjesh, motra pranon të dalë nga dhoma e vet dhe të më takojë. Ulet përballë meje, fut duart mes kofshëve dhe më thotë të nxitoj sepse "nuk ka as kohë e as durim të dëgjojë dënglat e mia, cilado qofshin ato". Unë nxitoj e i zbraz të gjitha, gjithnjë me frikën se mos motra bezdiset e më ndërpret. Në fund të zbrazjes sime, motra, si më thotë se "dënglat e mia janë vërtet qesharake para problemit të saj delikat e thuajse të pazgjidhshëm", bën më të pabesueshmen: nis e rrëfen para meje problemin e vet "delikat e thuajse të pazgjidhshëm", me detaje e hollësi. Thelbi i rrëfimit të saj më duket se është ky: motra ime ka rënë *keq* në dashuri me njërin prej pedagogëve të saj, njëfarë Ridvan Dibra, që qenka edhe shkrimtar dhe i cili, domethënë profesori e shkrimtari njëherësh, as që është në dijeni të një fakti të tillë.

"Pse nuk i jep shenja... që ai ta kuptojë interesimin tënd... dashurinë tënde", guxoj e jap mend unë.

"Idiote! I kam dhënë jo një, por me dhjetëra e qindra shenja e sinjale. Por ai s'i vë re... ashtu indiferent e shpërfillës siç është..."

"Atëherë shprehja dashurinë, thuaja troç..."

"Kalama je! Kaq e thjeshtë të duket? Harrove se është profesori im? Gjithashtu, është edhe i martuar... Kuptove? Edhe shkrimtar i njohur është, person publik. Gjithçka e lidhur lëms, nyje... Ec e zgjidhe! Pse jam kaq fatkeqe, o Zot?!..."

Motra mbliidhet kruspull, si e vogël, dhe shtrëngon kokën me grushte. Më dhimbset. Dhe pak e mund të qajë. I afrohem dhe me drojë nis e ia shpupuris lehtë flokët: gjithmonë i ka pëlqyer ky veprim. Pak më vonë, kur më duket se është qetësuar disi, guxoj e i them me gjysmë zëri:

"Po problemi im?"

"Problemi yt? Problem koti është! Problem vagine... Ato të zemrës janë vërtet probleme... Por prit pak... kam diçka për ty".

Motra futet në dhomën e vet, vonohet aty disa çaste dhe mandej del me një libër, të cilin ma zgjat që larg:

"Merre! Ndoshta të vlen".

E marr librin, e kthej nga vetja dhe lexoj "LOLITA".

E përpij librin brenda natës. Edhe pse ka jo pak faqe, dyqind e pesëdhjetë nëse s'gabo. Lexoj me abazhurin nderur. Në të majtën time. Sytë më djegin e më lotojnë herë pas here, por shkoj në banjë e i laj. Pak pas mesnatës nis e më dhemb kryet, por librin s'e heq nga dora, edhe pse ndodh që germat trazohen e përzihen njëra me tjetren si ndoca buburreca të vockla e të zeza. Me kalimin e oreve kuptoj gjithnjë e më pak nga ajo çka lexoj, ngjarjet

e personazhet nisin e bëhen lëms në mendjen time të nderur e të çoroditur por, megjithatë, rezistoj dhe librin nuk e heq nga dora. Deri në faqen e fundit. Deri në fjalinë e fundit:

"... Mendoj për bizonët e shuar dhe për engjëjt, për të fshehtë e pigmenteve që gjallojnë, për sonetet profetike dhe për shpëtimin gjirive të artit; kjo është e vetmja pavdekësi që unë dhe ti mund të ndajmë së bashku, o LOLITA ime".

Të nesërmen, në shkollë, jam e hutuar, e lodhur, e dërmuar. Kuptohet, për faj të atij libri të krisur! Mallkoj motrën që ma dha atë libër të ndytë, por edhe veten që e lexova deri në fund, kur duhej braktisur qysh në faqet e para... Gjithnjë, çast pas çasti, kam ndjesinë e të qenit e burgosur brenda atij libri të mallkuar dhe drojën se vështirë mund të çlirohem ndonjëherë prej tij. Mësuesit i shoh me frikë e neveri: të gjithë, pa asnjë përjashtim, më ngjasojnë me Humbert Humbertin: të gatshëm të na hidhen përsipër mua dhe shoqeve të mia. Mësueset, të gjitha pa përjashtim, më duken si zonja Hejz: xheloze ndaj nesh, Lolitave, dhe të preokupuara vetëm e vetëm për t'i ndjellë e joshur kolegët e tyre. Shoqet e mia? Kuptohet, Lolita të gjitha! Nga e para deri te e fundit. Me përvoja të hershme e të tmerrshme. Më ka çoroditur ai libër. Nuk përqendrohem aspak në orët e mësimi, kurse në pushimet mes tyre sillem e trumhasur korridoreve e oborrit të shkollës.

Kuptohet, sjellja ime u jep shkak shoqeve të mia të rrisin në maksimum dozën e talljeve.

Atë ditë por dhe ditëve në vazhdim, shoqet e mia, të gjitha, si ta kishin bërë me fjalë (dhe me siguri që duhet ta kenë bërë!) nisin të mos më thërrasin me emër, domethënë me shkurtesën Lena, por me ndoca *epitelet*, *togfjalës*ha e *metafora* të cilat mua më therin e më shpojnë më fort se gjilpërat:

"Delja e zezë" e grupit.

"Come on, dele!"

"Go, dele!"

"Murgesha" e grupit.

"Come on, murgeshë!"

"Go, murgeshë!"

"Buzëqumështja" e grupit.

"Come on, buzëqumështe!"

"Go, buzëqumështe!"

"Turpi" i grupit.

"Come on! Go! Go! Go!..."

Kështu shoqet e mia: ditë për ditë, orë për orë.

Sa nisa të kem mall për shkurtesën deri dje të nevetshme, Lena.

Kurse durimi e nervat e mia po preknin fundin.

Derisa erdhi ajo ditë, ai çast (krejt natyrshëm, do të thotë shkrimtarët, këta budallenj të pakrahasueshëm),

kur mora *vendimin*, të cilin ia thashë vetes në formën e një urdhri me zë të lartë:
- Zhvirgjërohu!

Kur ndodhi?

Ku ndodhi?

Me kë ndodhi?

Si ndodhi?

Këto pyetje keni nëpër mend? Apo edhe të tjera? Po kini pak durim, ju lutem. Mos u bëni si shoqet e mia. Hi-hi-hi!... Ato nevrasteniket, të paduruarat, të zhvirgjëruarat *ku e ku para meje*... Hi-hi-hi!...

Pak durim, ju lutem: tani do u përgjigjem pyetjeve tuaja, të gjithave.

KUR NDODHI?

Jua kam thënë që në krye të herës se nuk e mbaj mend ditën e saktë. Edhe pse e di që e keni të vështirë ta besoni këtë pohim. Ndoshta e martë që... ndoshta e mërkurë... Ka kaluar një javë më duket... ose edhe më shumë... ndoshta dhjetë ditë. Por kohën e mbaj mend. Si të kishte qenë dje... Që një ditë e mrekullueshme! E ngrohtë dhe me diell. Ditë pranvere, pra. Aspak ditë zhvirgjërimi... Hi-hi-hi!... Paradreke ndodhi... këtë e mbaj mend... në pushimin e gjatë... mes orëve të mësimi...

KU NDODHI?

Ku dreqin duhej të ndodhte?! Në banjat e shkollës ndodhi! Ku tjetër? Mos kujtuat se në një shtrat mbretëror? Me çarçafë të parfumosur e shtroja të mëndafshta? Mes petaleve të trëndafilave-shpërndarë gjithandej mbi dyshek?... Hi-hi-hi!... Në banjat e shkollës, thashë. Gjithçka ndodhi aty. Në njërën prej banjave për vajza. E fundit ishte. Krejt e fundit. Ku s'guxonte të hynte askush. Asnjëra prej vajzave. Pse? Sepse ishte banja më e pistë. Ja pse. Aty u mbyllëm. Aty ndodhi...

ME KË NDODHI?

E pse duhet të jeni kureshtarë për ta ditur se me kë ndodhi? Kur mua vetë tashmë nuk më intereson aspak. Më kujtuat? As-pak! Në fund të fundit, ndodhi ajo që duhej të ndodhte. Pak rëndësi ka se me kë. Mund të ndodhte edhe me dikë tjetër... Me kë? Ku ta di unë... E rëndësishme është që ndodhi. Hi-hi-hi!... Qëlloi një shok shkolle... nga ata të vitit të fundit. Njëri prej atyre që vinte mbrapa e më ngacmonte prej kohësh. Një tip koti dukej... me muskuj... Por mund të qëllonte edhe kushdo tjetër...

SI NDODHI?

E si duhej të ndodhte? Si dreqin duhej të ndodhte, pas hë Zotin... Ndodhi siç ndodh një zhvirgjërim. Siç besoj se ndodhin të gjitha zhvirgjërimet! Ose, gati të gjitha... si rastet e shoqeve të mia... Isha e virgjër dhe...

tak-fak... u bëra e zhvirgjëruar... Si me shkopin magjik. Hi-hi-hi!... Si u ndjeva? Çfarë provova? Dhimbje! Dhimbje e djegie. Edhe frikë në fillim. Si nga një diçka e re, e panjohur, e paprovuar. Kureshtje? Ndoshta... por frikë më shumë. Më pas? Neveri! Po, po, neveri. Neveri për gjithçka. Neveri për atë banjë të pistë. Neveri për atë idiotin që rrinte sipër meje dhe qeshte plot triumf. Dhe, sidomos, neveri për veten time! Për gjithçka timen ndjeja neveri. Sidomos për atë... për vaginën time pra. Sepse në ato çaste ajo më dukej fajtoare për gjithçka. Ajo dhe vetëm ajo! Kaq e vogël... kaq... dhe më kishte detyruar të veproja kundër dëshirës sime. Thua se truri im që zhvendosur nga koka në vaginë, siç kishte për të thënë ai psikiatri budalla. Ju kujtohet? Hi-hi-hi!... Tani qesh, por para një jave më vinte veçse të qaja. Të qaja e të ulërija fort. Jo nga dhimbjet. As nga turpi. Aspak! Thjesht nga neveria. Ma besoni! Kurrë, më parë, nuk kisha provuar një neveri të tillë. Kurrë! Më dukej sikur qeshë mbështjellë e tëra me të. Si me një pelerinë të errët e të ndytë. Aq sa nuk guxoja t'i hapja as sytë. Si të druhesha se mos ajo, neveria pra!, hynte përmes tyre brenda vetes sime, thellë qenies. Por më kot i mbaja sytë mbyllur: neveria që brenda meje tashmë. Që bërë pjesë e imja. Po më pas? Çfarë ndodhi më pas?...

Kini durim, ju lutem.

Unë, 25 vjeçe

Ja ku jemi edhe pas dhjetë vitesh prapë bashkë, të gjitha: Unë, Klodi, Romi, Lira dhe Elsa. Në ditëlindjen time të njëzet e pestë. E dëshmon torta me njëzet e pesë qirinj të ndezur përreth saj. Kurse ne, *të pestat*, përreth tortës. Dritat e dhomës ku po festojmë janë fikur, ndërsa ndriçimi i qirinjve i bën të zbehta e disi melankolike fytyrat e shoqeve të mia. Mandej dikush jep shenjë dhe ne të pestat, solemne e të heshtura si para një akti madhor, ngrihemi në këmbë. Dua t'u them shoqeve të mia të presim dhe pak, se mos, ndërkohë, janë duke ardhur mami me motrën, por ndërroj mendje, nuk them asnjë fjalë: vonesa (ndoshta edhe mosardhja) e tyre më lëndon tepër. Kurse babi, përmes një mesazhi dhe një dhurate të shtrenjtë (byzylyk ari), më ka lypur leje që para dy-tre ditësh. (Nuk mund të jem aty... edhe pse me zemër jam. Po të jem, veçse shamatë me mamin... Edhe ta prishim festën).

Papritur. Lira ia jep thirrjes me sa zë që ka.
 *Shume urime per ty!... *Happy Birthday to you!*...
 Shoqet e tjera e pasojne Liren, duke e ngritur zërin në kupë të qiellit:
 **Happy Birthday to you!*... Shume urime per ty!...
 Shumë urime për Lenën!...
 Befas hapet dera dhe në dhome futet mami, duke dihatur e marrë frymë me vështiresi; nga nxitimi, si duket. Kërkon "njëqind herë" falje për vonesen, justifikon mosardhjen e motrës sime (po kalon një periudhë të vështirë, prej kohësh e kohësh, njëlloj stresi kronik), mallkon trafikun e njerëzit (më keq se kafshet ecin e sillen), më përqafton e puth mua dhe futet e zë vend me shoqeve të mia. E shoh jo me inat, thjesht me vëmendje; mbahet mjaft mirë dhe ende quhet grua e bukur, edhe pse i ka kaluar të pesëdhjetat.
 "Këndojmë edhe njëherë", thotë mami. "Që nga fillimi".

Dhe ia nisin të gjitha, me sa zë që kanë:
 "Shumë urime për ty!... *Happy Birthday to you!*...
 Shumë urime për Lenën! Shumë urime për ty!..."
 Mandej të gjitha shoqet, edhe mami bashkë me to, drejtojnë duart drejt qirinjve dhe ulërijnë në kor:
 "Fiki! Fiki! Fiki!..."
 S'di pse, por mua në atë çast më duket sikur të gjitha ato, në kor, po më urdhërojnë:
 "Zhvirgjërohu! Zhvirgjërohu! Zhvirgjërohu!..."
 Qesh me këtë feksje idiote. Por s'ia them asnjërës prej tyre aty. Mandej fryj sa mundem bulçitë dhe gjithë ajrin e mbledhur e hedh me forcë mbi qirinjtë e ndezur.

Flakët e vockla trazohen e kërleshën njëra me tjetrën, derisa japin shpirt. Dhe fill mandej, ashru gri, valëzues e i paqëndrueshëm, padron bëhet tymi. Si për ta dëshmuar se, në fund të fundit, të gjitha përpjekjet e përndezjet tona te ai do të përfundojnë.

“Urta! Urta! Urta!” bërtasin shoqet e mia. Edhe kërkojnë të ndahet torta, të hapen shishet e verës.

“Le të nisë pija!” flet plot solemnitet Klodi, duke i mbushur gotat me radhë.

“Të pimë derisa të harrohemi!” thotë Lira.

“Të dehemi e të bëhemi tapë!” i mbështet shoqet Elsa.

“Kurse unë do të pi sa për dy vetë! Hi-hi-hi!”

E fundit që ka folur e qeshur, është Romi, e vetmja e martuar deri më tash prej shoqeve të mia. Romi, që në fillim të festës e më pas, tregonte dhe përkëdhelte herë pas here barkun e saj të fryrë. Nuk merrej vesh nëse krenohet apo tallej me shtatzëninë e vet.

I shoh me vërejtje shoqet e mia, të gjitha, njërin pas tjetrës: nuk më duket se kanë ndryshuar dhe aq shumë gjatë këtyre dhjetë viteve.

Apo kanë ndryshuar?

Dhe festa vazhdon gjatë, gjatë, deri vonë në mbrëmje.

Shoqet kanë ikur, mami është mbyllur në dhomën e vet – e dehur si zakonisht kohëve të fundit – kurse unë rri e shoh me shpërfillje mbeturinat e festës aty mbi tryezë. Dikë në qoshe janë grumbulluar dhuratat, por tani nuk më kureshtje kushedi çfarë që t’i hap. Më vonë, ndoshta.

Vërej me vëmendje qirinjtë e gjymtuar, domethënë të fikur, dhe s’di pse i them vetes se mos, ndoshta, nuk janë njëzet e pesë, por më pak: pesëmbëdhjetë, për shembull.

“Idiote!” i them prapë vetes, kësaj here me zë të lartë. Megjithatë, më besoni ose jo, bëj budallallëkun e madh: nis e i numëroj qirinjtë e fikur. Më duket sikur prej tyre ende del tym, ndoca fjolla të holla e nazike, që spërdridhen secila për qefin e vet. Tamam atëherë më kujtohet një poezi e Kavafisit dhe nis e i them me zë vargjet që i di përmendësh:

“Ditët e ardhshme qëndrojnë para nesh
Porsi një radhë qirinjsh të ndezur
Qirinj me prarim ari e dritë-ngrohtë.

Ditët e shkuara mbeten pas nesh
Një radhë e trishtuar qirinjsh të shuar
Më të afërtit tymosin ende heshtur,
Qirinj të ftohtë, të shkrirë e të tretur.

S’dua t’i shoh se më pikëllon kjo pamje
Më pikëllon më shumë dritë e kujtimit.
Përpara shoh veç qirinjtë e mi të ndezur.

S’dua të kthehem, të shoh e të tmerrohem
Sa shpejt zgjatet ky varg i errët
Sa shpejt qirinjtë e shuar po shumohen”.

Dhe fill sa mbaroj së deklamuari ato vargje të mreku-llueshëm, më kap një dëshirë e beftë që ta vazhdoj festën

time edhe më, gjithë natën, deri në të zbardhur. Porse jo vetëm. Mjaft kohë rri vetëm. Thuaje gjithë kohën. Sonte jo! Le të kem dikë pranë, qoftë shoqe a shok, mik a mikeshë, i dashur a e dashur, me të cilin a të cilën ta zbardh. Por me kë? Me cilin a me cilën? Një të vetëm po them... Dhe befas, e qartësuar mizorisht, edhe pse kam pirë jo pak, kujtohem se nuk e kam një të tillë. Një si vetja, ose pothuajse si ajo. Me të cilën ndahet gjithçka, rrëfëhet gjithçka, deri edhe intimitetet më të imta, ato që druhen t'ia pohosh edhe vetes tënde. Nuk e kam dhe as e kam pasur ndonjëherë. Edhe tani që jam e rritur, e pjekur, *njëzet e pesë* vjeçe...

Në rrethana të tilla, kur gjumë nuk kam dhe dëshiroj ethshëm ta shtyj *festën time* sa më gjatë, deri në të zbardhur, vendos ta ndaj veten – qoftë edhe dhunshëm – në dy vete (siç thoshte dikur një psikiatër budalla); njëra prej tyre le t'i rrëfëhet tjetrës, mandej t'i ndërrojnë vendet e rolet.

Sahati i Madh i Murit kumbon dymbëdhjetë herë e lajmëron mesnatën, çka do të thotë se deri në të zbardhur kam para orë e orë të tëra. Të mjafta, besoj, që Unë të biscedoj ngeshëm me veten, të sjell e risjell në kujtesë shumëçka të shkuar dhe, kuptohet, ta analizoj e ta gjykoj situatën time të tanishme.

Afroj pranë vetes një gotë dhe e mbush përplot me verë.

Por sa bëhem gati ta vë në buzë gotën e mbushur, e ul prapë: ndiej se diçka i mungon tryezës sime vetmitare e post-festive.

Ngrihem e shkoj në dhomën time, marr një kuti kartoni plot me foto të miat dhe e zbraz mbi tryezë, në mes, aty ku pak më parë që Torta Festive. Sepse mua, në dallim të plotë prej shoqeve të mia të cilat i *burgosnin* fotot nëpër aparatet e tyre dhe i linin aty, më ka pëlqyer e më pëlqen t'i *zbburgos* fotografitë nga ato qeli elektronike, ku më dukeshin gjithnjë të rrezikuara: t'i nxjerr që andej e t'i stampoj nëpër kartonë jetëgjatë.

Mes gjithë asaj morie fotografish, zgjedh do foto të miat të para dhjetë viteve (në asnjërën vetëm, gjithnjë mes shoqeve a anash tyre) dhe i vë pranë disa fotove të fundit, krejt të fundit (në asnjërën e shoqëruar me ndokënd, gjithnjë vetëm). Teksa ngre gotën tash e parë (më duket sikur pi ujë e jo verë), i vërej me interes e kureshtje ato foto dhe, disi *pavetëdijshtë*, nis e bëj krahasime. Nis e bëj edhe dialogë:

me fotot përhapur mbi tryezë (mozaik magjepsës, herë bardhezi e herë me ngjyra);

me veten time të dytë a të tretë (tetë a më shumë vete, thoshte dikur psikiatri budalla);

me shoqet e mia të dikurshme e të tanishme (të mirat, lojçaket, provokueset);

me ty lexues i vetmuar (i ngjashmi im, i shtrenjti im, besniku im)...

Si kam qenë para dhjetë viteve dhe si jam tani?... T'ju them të vërtetën, nuk më duket se kam ndryshuar edhe aq shumë. Apo jo? Mund ta dëshmojnë edhe ata që më kanë njohur para dhjetë viteve. Tash po thoni me vete se

dhjetë vjet nuk janë pak në një jetë njeriu? Keni të drejtë. Bile, do të thosha se janë shumë. Se mos zgjat njeriu vjet një jetë njeriu, dreqi e mori. E megjithatë, miq e dashur, unë them se gjithçka varet nga ne, nga vetë njeriu. Ka njerëz, njerëz të programuar po them, të cilëve edhe dhjetë vjet jetë nuk u thonë ndoshta asgjë. Përveç arrija së një objektivi që ata ia kanë vënë vetes, apo thjesht si vjetrim, si kalim moshe. Siç ka të tjerë, të cilëve edhe vetëm dhjetë minuta u thonë aq shumë. E kam fjalën për ata që kërkojnë e kërkojnë vazhdimisht. Vazhdimisht dhe pa u lodhur. Për ata që rrinë përherë në pritje-me bindjen se çdo çast mund të sjellë diçka të re, të panjohur...

Po unë?

Ku e fus veten unë?

Tek të parët?

Apo te të dytët?

Nuk e di, miqtë e mi. Sinqerisht nuk e di. Por mund ta gjykoni ju. Pse jo? Në fund, kuptohet. Kur t'i keni lexuar të plotat shënimet e mia.

Ndërsa përsias kësisoj rreth ndryshimeve e ngjashmërive, vëmendjen ma tërheq një foto e lënë disi mënjanë (nga grupi i fotove të para dhjetë viteve), në format më të vogël se të tjerat. E marr, e afroj pranë vetes dhe menjëherë e nuhas peshën e saj *historike*: duhet të jetë e para foto fill mbas zhvirgjërimit tim, ose ndër të parat. Ketë që po them, e dëshmojnë disa detaje në atë foto:

unë gjendem jo anash shoqeve si në fotot e tjera të asaj periudhe, por në mes, krejt në mes, prani e plotë në grup;

unë nuk e kam pamjen e druajtur e të trembur të një fajtoreje si në fotot e tjera të asaj periudhe, por dukjen e një vajze të sigurt e plot besim në vete, e njëjtë si shoqet e mia të grupit;

unë nuk i kam në fytyrë ato puçrrat e vogla e të neveritshme si në fotot e tjera të asaj periudhe, por vetëm do njolla të kafenjta e që mezi duken.

Këto dhe ndoca detaje të tjerë që tani s'po më kujtohen, më bindin për *fastin* e ditët kur mund të jetë shkrepur ajo foto: të nesërmen e zhvirgjërimit tim, ose dy-tri ditë më pas, por jo më vonë. Porse tamam atëherë, një Zot e di se pse, më kujtohet një shprehje e Roland Barthesit, ndeshur ndokund në leksionet e shkollës: "Një foto mbetet gjithmonë e padukshme: nuk është ajo çka shohim".

"Idiot!" e shaj me zë të lartë filozofin e njohur, thua se po truj një shok a mik timin të afërt. Dhe fill pendohem: e di që nuk mund ta gjykosh një frazë të vetme, duke e shkëputur atë nga konteksti dhe teksti i plotë prej së cilës ajo është ndarë. Qesh me veten time. Dhe e çoj plot neps gotën e verës, deri në fund. E mbush prapë. E pi deri në gjysmë. Mandej e afroj foton edhe më pranë vetes dhe, dua-s'dua, u dorëzohem kujtimeve.

Ndër të parat kujtime që më mësyjnë, janë pikërisht ato të cilat lidhen me zhvirgjërimin tim, para dhjetë viteve, kur sapo qeshë bërë pesëmbëdhjetë vjeçe. Apo kur po përjetoja periudhën e karavidhes, siç thoshte idioti Internet. Hi-hi-hi!... E mbani mend, besoj? Sigurisht

që e mbani mend! Sepse ju atë po prisni, argumente e detaje shitesë rreth asaj teme, domethënë gjendjes së post-zhvirgjërim. Po, po, aty e keni mendjen. Edhe po kanë kaluar dhjetë vjet. Aty se aty vëmendja juaj. Ju di veset tashmë. Hi-hi-hi!... E kam provuar në lekurën time sesa e sëmurë dhe perverse është kureshtja njerëzore shpeshherë. E di se digjeni nga dëshira për ta mësuar se çka më ndodhi pas zhvirgjërimit...

Asgjë nuk ndodhi.

Ose ndodhi gjithçka.

Merreni si të doni. Ose çështje këndvështrimesh, siç shprehen shkrimtarët. Po prisni që të jem më e saktë, më e drejtpërdrejtë, më konkrete? Këtë po kërkonin nga unë? Natyrisht! Normal që këto do t'i kërkonit:

Konkreten.

Faktin.

Ngjarjen.

Detajin.

Këto ju tërheqin juve. Ju mbajnë të lidhur pas vetes. Si karremi gjahun. Kurse abstragimet, teoritë e filozofimet veçse ju bezdisin e ju përgjumin. Apo jo? Ha-ha-ha!... E mirë, do përpiqem të jem sa më konkrete. Me aq sa kujtoj, kuptohet. Sepse kanë kaluar dhjetë vjet, jo pak. Dhe nuk e kam të lehtë, aspak të lehtë...

Mbaj mend se shoqet e mia e kishin mësuar lajmin edhe pa dalë unë nga banjat e shkollës. Cilin lajm? po për ndonjëri prej jush, pikërisht ai më i pavëmendshmi.

Lajmin e madh, pra! Atë të zhvirgjërimit tim. Si e kishin marrë vesh? Nga kush e kishin mësuar? Ku ta dija unë atëherë. Ku ta di edhe sot, kur po rrëfej kujtimet e dashurive të mia. Ndoshta më kishin përgjuar. Ndoshta e dinin që më parë vendimin tim. Ku ta dija? Ku ta di? Por mbaj mend që shoqet e mia më pritën si heroinë. Të katërtat. Me krahët hapur, pra. Me duartrokitje, brohoritje, thirrje e ulërime:

"Hip-hip, urra-urra!..."

"O bishë, o yll, o bota!..."

Dhe mandej ia nisin këngës të katërtat, si në kor: "Shumë urime për ty!... Shumë urime për Lenën!..."

Ja, kështu më pritën atëherë shoqet e mia. Thua se unë sapo kisha arritur një fitore të rëndësishme. Apo kisha triumfuar në një betejë për jetë a vdekje... Sa të marra ishin shoqet e mia! Të gjitha pa përjashtim. Të katërtat: Klodi, Romi, Lira e Elsa. Ha-ha-ha!... Sa budallaqe! Më përkëdhelnin e më përqaфонin me radhë, njëra pas tjetrës. Sa ndaheshim nga përqaфimi, më shihnin me lakmi. Po, po, me lakmi të madhe. Edhe më pyesnin pa pushim. Të gjitha njëherësh. Pa i lënë radhë njëra-tjetrës. Sa të çmendura ishin shoqet e mia! Ha-ha-ha!... Lloj-lloj pyetjesh bënin. Edhe kërkonin detaje e hollësi për gjithçka që më kishte ndodhur në atë banjë të ndytë, me atë idiotin përsipër. Gjithçka kërkonin të dinin shoqet e mia. Thua se ato nuk e kishin kaluar para meje një përvojë të tillë... Dhe tamam atëherë fillova të dyshoj për herë të parë. Tamam atëherë...

Por pak më vonë, ju lutem. Kohë kemi plot.

Më lini të shijoj paksa nga vera e bekuar, që turbullon e kthjellon njëherësh gjithçka, deri edhe kujtimet tona.

Po, po, nisa të dyshoj në seriozitetin e shoqeve të mia. Në sinqeritetin e tyre nisa të dyshoj, kur më kishin treguar e rrëfyer kushedi sa herë përvojat e tyre të zhvirgjërimit. Ngjyrosur me lloj-lloj historish. Kinse me detaje e hollësi. Me ndoca djem të bukur, biondë të gjithë, sykaltër, trup-gjatë, shpatullgjerë e plot muskuj. Aktorë të vërtetë! Si nëpër filma a kapakë revistash. Dhe unë, budallaqja, që i kisha besuar të gjitha si të vërteta. Menjëherë, pa i vënë në dyshim sadopak. Kur edhe babai im, nëse e kujtoni, kishte shprehur atëherë dyshimet e veta për shoqet e mia.

Pse nisa të dyshoj unë?

Ku e mbështesja dyshimin tim?

Së pari, te kurioziteti i shoqeve të mia. Tek pyetjet e tyre. Po, po, te pyetjet e shoqeve të mia. Të cilat, jo rrallë, ishin naive. Aq shumë naive, sa dëshmonin qartë mungesën e përvojës. Të cilës përvojë? Të raportit e marrëdhënies me një djalë, pra... përvojës së zhvirgjërimit. Jo, jo, nuk kishin qenë të sinqerta me mua shoqet e mia! Dukej nga pyetjet që më bënë. Sidomos për dy prej shoqeve të mia, krijova menjëherë bindjen se ishin të virgjëra. Po, po, menjëherë. Edhe pse deri dje qenë mburrur për të kundërtën. Bile, qenë mburrur me shumë se të tjerat. E kam fjalën për Lirën dhe Romin. Krejt naive e budallaqë ishin pyetjet e tyre. Po, po: pyetje idiote bënë. E padisnin veten me ato pyetje. Kështu për shembull,

Lira më kishte pyetur nëse gjatë punës, domethënë gjatë bashkimit me atë djalë, me atë idiotin pra, kisha dëgjuar një si krismë të thatë, gati-gati si ajo e qelqit që thyhet. Ha-ha-ha!... Sa idiote! Sa budallaqë! Ha-ha-ha!... Kurse Romi, pikërisht ajo që mbahej si vajza më me përvojë e grupit, pyeti atëherë nëse kisha nxjerrë shumë gjak. Sa ruhafë! Sa debile! Ha-ha-ha!... Thua se kisha bërë luftë e jo dashuri. Ha-ha-ha!... Por jo më pak dyshuese dukeshin edhe sjelljet e Elsës, pikërisht asaj që krenohesh se e kishte kaluar e para një kësi përvoje. Elsa, në dallim prej shoqeve të tjera, kishte bërë vetëm një pyetje në fillim, pyetjen idiote: a u kënaqe?-se mandej, gjatë gjithë kohës, rrinte e dëgjonte si e përhumbur rrëfimin tim, duke mbyllur sytë e duke lëpirë buzën e sipërme herë pas here. Tamam si idiote! Tamam si e virgjër! Ha-ha-ha!...

Tashti po qesh, vërtet më vjen të qesh, por kujtoj se atëherë qeshë trishtuar e mërztur shumë. Pse? Nga kush? Nga shoqet e mia, pra! Nga sinqeriteti i tyre i rremë, nga rrëfimet e tyre të shtirura. Nga gjithë ajo komedi që kishin luajtur para meje ditë për ditë. Komedi me statistika e "dele të zeza".

Pse e kishin luajtur atë komedi?

Shpesh ia kam bërë vetes këtë pyetje. Kam përsiatur gjatë rreth saj dhe jam rrekur t'i përgjigjem disi. Pse e kishin luajtur atë komedi shoqet e mia? Me mua dhe me veten e tyre. I kam pyetur e provokuar ndonjëherë edhe vetë ato, shoqet e mia. Kush i kishte porositur a urdhëruar? Thua Koha me frymën e saj? Moda, trendy...

Kuptohet që pas zbulimit tim, edhe statistikat me dilnin ndryshe, krejt ndryshe, përmbyseshin. Duke futur edhe Elsën te virgjëreshat (dhe pse me ndonjë dyshim të lehtë), i takonte që katër prej pesë shoqeve të grupit tonë, domethënë unë, Lira, Romi e Elsa të kishim qenë të virgjëra. Pra, pjesa dërrmuese e grupit. Kurse unë, "murgesha", besoja ndryshe atëherë, kujtoja se isha e vetmja në grup, "delja e zezë"... Ndërsa sipas statistikës së re, dele e zezë a e bardhë duhej quajtur vetëm Klodi; me gjasë, e vetmja e zhvirgjëruar në grupin tonë. Në kurriz të saj duhej të ishte luajtur Komedia dhe jo timin! Porse koha, fryma, opinionet, të tjerët, moda, trendy...

Ngre prapë gotën me verë dhe pyes veten: po sikur ta kisha ditur të vërtetën e statistikave para se të zhvirgjërohesha? Nguroj fare pak dhe përgjigjem: ndryshe do kishte qenë gjithçka, krejt ndryshe. Nuk do t'i kisha vuajtur aq shumë talljet e shoqeve të mia. Nuk do t'i kisha marrë aq seriozisht. As statusin tim *special* prej virgjëreshe. Përrjedhojë, nuk do të isha mbyllur me atë idiotin në banjat e pista të shkollës... Gjithçka do të kishte qenë ndryshe. Dhe me siguri, nuk do ta kisha marrë "vendimin historik të zhvirgjërimit". Gjithçka do ia kisha lënë kohës. Që të vinte sa më natyrshëm... Kush të vinte? Zhvirgjërimi im, pra! Apo flasim për te? Të vinte sa më natyrshëm, thashë. Sa më logjikshëm. Bashkë me dashurinë. Si *pasojë* e saj. Apo si shprehje e saj?... E njëjta gjë është! Lojna fjalësh po bëj tani... Ajo që duhej të ndodhte, kishte ndodhur. Nuk zhbëhej më. Unë, tashmë, isha jo e virgjër. Dhe si e

tillë, automatikisht fitoja të njëjtin status me shoqet, isha e njëjtë me to. Mbaj mend se menjëherë, si me magji a me urdhër prej ndokujt, ndaluan sharjet e talljet në adresën time. Nuk isha më "delja e zezë" e grupit, as "murgesha", as "buzëqumështja". Tashmë, isha thjesht një vajzë normale, njëlloj si të tjerat, pjesë e natyrshme e grupit. Pjesë edhe e statistikave dominuese. Sidomos e tyrja. Tak-fak, si me komandë: nga statistika diskriminuese te ajo dominuese. Ha-ha-ha!... Ju dhjefsha mu në statistika! Një mut të madh mbi to. Ha-ha-ha!...

Tashti po pi verë të ndezur flakë e po qesh me veten time të tanishme e të dikurshme, porse atëherë, dhjetë vjet më parë, nuk qe gjithçka kaq e thjeshtë, kaq e lehtë, as kaq sipërfaqësore, sa mund të kujtoni ju. Përkundrazi, diçka e rëndë dhe serioze kishte ndodhur me mua. Brenda meje, e kam fjalën. Tani nuk e kam dhe aq të lehtë ta përshkruaj gjendjen time të asaj periudhe, shumë vite kanë kaluar, por them se ndoshta gjithçka mund të përmbliidhet në një fjalë të vetme: neveri. Po, po, neveri! Neveri për gjithçka. Neveri për gjithkënd. Sidomos për trupin tim, për vaginën time. Vaginën time: atë neveritja sidomos. Thua se ajo m'i kishte të gjitha fajet. Ha-ha-ha!... Sa budallaqe kam qenë atëherë. Fajësoja vaginën time, pra. Atë të voglën, të brishtë, të pambrojturën, gjithnjë të strukur e të fshehur nën rroba. Ju, sigurisht, keni kureshtje e pyesni:

A zgjati shumë kjo gjendje?

Nuk di si t'ju përgjigjem, nuk kujtohem me saktësi,

kanë kaluar jo pak vite. Ndoshta dy-tri javë më zgjati kjo gjendje. Ndoshta dy-tre muaj. Ndoshta edhe më shumë. Nuk e mbaj mend mirë. Por di që qe një periudhë e trishtuar. Tepër e trishtuar. Ditë pa ngjyrë. Ose ngjyrë gri. Ditë, kur qeshë armiqtësuar me trupin tim. Po, po, me trupin tim. E imagjinoni një adoleshente të armiqtësuar me trupin e vet? Hë, e imagjinoni? Besoj se po, nuk e keni edhe aq të vështirë. Të gjithë ne, të rinj e të pjekur, të rritur e të moshuar, tregohemi miqtësorë me trupat tanë. Miqtësorë e patetikë. Edhe pse ata, domethënë trupat tanë, gjithnjë e më pak mund ta meritojnë miqtësinë tonë. Kurse unë e urreja trupin tim atëherë. Edhe pse isha vetëm pesëmbëdhjetë vjeçe...

A zgjati shumë kjo armiqtësi?

Ju thashë se nuk e mbaj mend me saktësi. Por di që erdhi pajtimi një ditë. Për këtë jam e sigurt. Pajtimi mes meje e trupit tim. Mes meje e vaginës sime.

Si ndodhi pajtimi?

Natyrshëm ndodhi. Krejt natyrshëm. Siç ndodh mes dy miqsh të mirë, të cilët janë armiqtësuar pa ndonjë shkak serioz, apo thjesht nga ndërhyrja mes tyre e një të treti.

Mbush prapë gotën me verë dhe, si largoj shishen thuhajse bosh, zgjas dorën drejt grumbullit me fotografi aty në qendër të tryezës, i trazoj e i përziej – si në një lojë letrash – e, mandej, afroj pranë vetes njëren tubë prej tyre, ato që më zë dora. I shpërndaj çrregullt përmbi tryezë, para syve të mi dhe, duke gogësirë, vë re se në ato foto jam ose e vetme, ose me shoqe. Në asnjërën prej tyre me

ndonjë shok, djalë çfarëdo... Eë e merre vesh? Ec e besojë! Por ju duhet të më besoni në çka them e shkruaj, siç edhe keni bërë deri më tash. Edhe pse "Një foto mbetet gjithmonë e padukshme: nuk është ajo çka shohim".

Pse mungojnë djemtë në fotot e mia?

E thjeshtë: sepse kanë munguar në jetën time.

Ju fola pak më sipër për neverinë e dikurshme ndaj trupit tim, vaginës sime. Neveri që zgjati jo shumë, dy-tre javë a dy-tre muaj, derisa erdhi zbehja e shuarja e saj. Porse qe një tjetër neveri që zgjati më shumë. Shumë më shumë. Bile, ndoshta, vazhdon të jetë akoma brenda meje. E kam fjalën për neverinë ndaj meshkujve. Neverinë ndaj seksit. M'u neveritën meshkujt. Thjesht m'u neveritën. Të gjithë! Që prej asaj dite. Mjaftonte të kisha pranë një djalë dhe të ndjeja neveri. Tek secili prej tyre shihja thjesht atë idiotin, me të cilin qeshë zhvirgjëruar në banjat e shkollës. Të gjithë njëlloj më dukeshin. Të etur e të uritur për vaginën e një vajze. Të gatshëm për ta zhvirgjëruar atë, sapo t'u jepej rasti, ku të mundnin, si derrat. Po kështu, nisa të kem neveri edhe ndaj filmave ku kishte skena seksi. Mbyllja sytë, ndërroja kanal, apo e fikja televizorin. Nuk mundja, nuk duroja, kisha neveri. Njëjtë më ndodhi edhe me librat. Të cilët i përpija deri atëherë. Mjaftonte një faqe, apo thjesht një paragraf ku flitej për seks, që ai libër të më neveritej. Neveri në gjithçka, miqtë e mi! Por me librat e filmat nuk do të zgjaste dhe aq shumë neveria ime. Do të vinte një ditë dhe do të pajtoheshim. Edhe pse vazhdoja t'i kaloja faqet ku flitej për seks. Apo t'i mbyllja sytë, kur kishte sekuenca seksi. Në fund të fundit, ata nuk më kishin ndonjë faj. As librat, as filmat. Meshkujt, po!

Ata, po. Ata ishin fajtorët. Të gjithë njëjloj më dukeshin.
Me një turi. Si derrat!...

Vë gotën prapë në buzë dhe, pa e ngritur mirë, të
tërheq vëmendjen njëra prej fotove në tubën afër meje.
E marr dhe e kundroj me kureshtje: natyrisht që unë
jam aty, porse jo vetëm, as me shoqet e mia a ndonjë
vajzë tjetër. Po me kë, atëherë? Sigurisht që me një djalë,
shpejtoni ju t'i nxirrni konkluzionet. Ha-ha-ha!... sa të
nxituar e të paduruar jeni. Jo, jo, nuk jam me ndonjë djalë
aty. Jam veçse me një violinë, violinën time. Ndoshata pas
mbarimit të ndonjë koncerti. Apo gjatë provave.

Lë gotën mbi tryezë dhe trazoj me të dyja duart
tubën e fotografive: gjej jo pak foto me violinë: nëpër
koncerte e turne, festa e mbrëmje të ndryshme, lloj-lloj.
Nëpër vite e vende të ndryshme. Gjithnjë e pranishme
ajo: violina. Gjithnjë mungojnë ata: djemtë. Djemtë, pra
Ata që i neverita, pa arritur t'i njoh mirë. Tamam atë-
herë nisa t'u përkushtohem përsëri pasioneve të mia. Më
me dëshirë. Më me këmbëngulje. Më me vullnet. Sikur
kërkoja kësisoj ta kompensoja mungesën e djemve. I
mbani mend, besoj, pasionet e mia:

shkollën,
violinën,
filmat,
Poezinë.

Po, po, atyre iu përkushtova. Gjatë gjithë kohës. Me
energjitë e pasionin tim. E tëra. Me gjithë qenien time.
Sikur kërkoja ta fitoja edhe *kohën e humbur*. Dhe nuk do

mungonin rezultatet. Shkëlqyeshëm e mbarova maturën.
Më mirë se të gjitha shoqet e mia... Më pas, për studimet
e larta, zgjodha Artet. Pikërisht violinën, pasionin tim
të madh. Dhe pse u luhata për pak kohë mes Violinës e
Poezisë. Edhe në Akademi shkoi gjithçka për mrekulli.
Në çdo disiplinë grumbulloja pikët maksimale. Në të
gjitha fazat e shkollimit. Siç ia dola të marr pjesë në disa
koncerte të rëndësishëm. Bile, në dy-tre raste edhe si
violinë e parë...

Po djemtë?

Po mishi?

Po Frojdi?

Pyesni ju. Ha-ha-ha!... Prapë e nxorët nga mënga
zholin tuaj. Ha-ha-ha!... Po ju them hapur: as që ua
ndjeja nevojën meshkujve! Edhe pse nuk qe i vogël numri
i djemve që më ngacmonin e provokonin. Aspak nuk ua
ndjeja nevojën. Më besoni. Përkundrazi, ruaj bindjen se
neveria ime ndaj djemve veçse rritej vazhdimisht. Gati-
gati qe bërë pjesë e natyrës sime, e sjelljeve të mia. As që
shoqëroheshja me ta. Nëse në ndonjë rast isha e detyruar,
siç ndodhte për shembull nëpër koncerte, i trajtoja me
shpërfillje e ftohtësi. Herë-herë, edhe me arrogancë.
Kësisoj, historia do të përsëritej dhe unë, si dikur para
dhjetë vitesh, do ta fitoja prapë epitetin e "murgeshës". E
mbani mend, besoj? Por kësaj radhe jo nga vajzat, jo nga
shoqet e mia, por nga djemtë:

Shihe murgeshën!...

Erdhi murgesha!...

Mirëmbërma murgeshë!...

Natën murgeshë!...

Ha-ha-ha!... Murgeshë e zhvirgjëruar në basqet e shkollës. Ha-ha-ha!... Por aq më bënte për talljet e djemve. Nga njëri vesh më hynin, nga tjetri më dilnin. As që ma gërvishtnin ndopak ndjeshmërinë a sedrën. Ndryshe kishte qenë para dhjetë vitesh. Krejt ndryshe. Qeshë e ndjeshme atëherë. Super e ndjeshme! Para dhjetë viteve, pra. Atëherë kur kisha qenë viktimë e statistikave, robinë e tyrja. Mos i harruat statistikat e adoleshencës? Kaq për qind të virgjëra... aq për qind të zhvirgjëruara... Kurse në Akademi, domethënë në shkollën e lartë, vepronte tjetër matematikë: statistika të tilla nuk kishin sens, nuk kishin kuptim. Pse? Sepse nënkuptoheshim të gjitha jo të virgjëra... Njëqind për qind, pra! Ha-ha-ha!... Pika statistikave! Ha-ha-ha!... Unë tani po qesh, po qesh me ju e me veten time, por nuk më duket se është për të qeshur. Përkundrazi, për të qarë është. Si nuk kujtohen psikologët e sociologët, etnologët e antropologët, pedagogët e semiologët dhe gjithë hajvanologët e tjerë të bëjnë statistika për Dashurinë? Të pyesin se sa prej nesh besojnë akoma në Dashuri? Sa për qind? Hë pra, pse si bëjnë? Dhe t'i shohin mandej rezultatet e përfundimet e mjera. T'i shohin dhe t'i analizojnë... Por më mirë që nuk kujtohen për kësi statistikash. Më mirë. Se unë edhe në këtë rast do të isha palë e humbur, në minorancë, njëra prej atyre që ende besojnë në Dashurinë. Ha-ha-ha!... Anakronike, do të shpallesha menjëherë. Jashtë kohës. Jashtë "trendit". Ufo, do më quanin. Dhe njëmijë epitete të tjera... Po më lexoni me vëmendje? Apo më shumë me dyshim? Ha-ha-ha!... E di që vazhdoni ta keni në mendje Frojdin tuaj. Frojdin tuaj të mallkuar! Apo do bij e kopila

të tij, nipër e stërnipër, kinse modernë e të kohës, të cilët rreken ta përpunojnë, ta kundërshtojnë e ta mohojnë Atin, por që në thelb thonë të njëjtën gjë. Po, po, aty e keni mendjen. Se ju kanë rritur me përrallat e tyre. Se aty ju ka mbetur ora: te skutat e pavetëdijes dhe nevojat e mishit. Instinktët dhe epshet. Po, po, përmes tyre po më gjykoni edhe mua. Dhe i vini në dyshim të vërtetat e mia, rrëfimin tim. Ha -ha-ha!... Se mos po i mohoj ato nevoja e klithma instinkti... Aspak! Përkundrazi, shpeshherë bëheshin aq të fuqishme, sa zaptonin krejt qenien time. Po, po, të tërën më pushtonin. Duke mos lënë hapësirë për diçka tjetër. Aq sa ndodhte që nuk më binte ndër mend as për violinë, as për shkollë. Por kishte një zgjidhje, miqtë e mi. Po, po, ishte zgjidhja. Ashtu siç ka një zgjidhje për gjithçka në këtë botë. Cila ishte ajo? pyesni ju.

Pse bëni sikur nuk e dini?

Pse bëni sikur nuk e merrni me mend?

Ha-ha-ha!... Cila? Ajo më e thjeshta, pra. Më praktikja. T'i dilja zot vetes, pa pasur nevojën e ndokujt tjetër. Të askujt. Sidomos të atyre derrave të ndyrë. Meshkujve, pra. Cila zgjidhje? Akoma s'e kuptuat? Apo shtireni? Ha-ha-ha!... Masturbimi, pra. Kush tjetër? Mas-tur-bi-mi! Sa herë që kisha nevojë. Sa herë që më duhej. Ku të rastiste. Ku të ndodhesha. Gjithçka vetëm me forcat e mia. Ha-ha-ha!... Tani le të jemi pak më seriozë: e di, e kuptoj se disa prej jush po ndjejnë neveri nga rrëfimi im dhe se janë gati ta ndërpresin atë, domethënë ta mbyllin librin. E mirë, bëjeni, e pres prej jush këtë sjellje. Nuk jam e befasuar aspak. Më kuptoni? E parashikoja neverinë

tuaj ndaj përvojave të mia. Edhe pse nuk besoj që ka mesazh, të mirët lexuesit e mi, ndonjë që s'e ka provuar dhe s'e provon eksperiencën time. Apo jo? Porse ju shtrëngoj për të kundërtën. Sepse jemi të çuditshëm ne, njerëzit. Të vetmet kafshë hipokrite mbi këtë planet. Ha-ha-ha!

Tashti them të bëhemi pak më seriozë. Apo jo? Ka kaluar mesnata dhe njerëzit seriozë e të rregullt tani flenë. Ha-ha-ha!... A thamë të bëhemi pak më seriozë? Le të përpiqemi, pra. Ta harrojmë Frojdin me gjithë sojën e post-sojën e tij. Edhe masturbimet t'i harrojmë. Nuk përmbledhet veç aty një jetë njerëzore. Apo jo? Mandej, duhet ta dini se jo pak gjëra interesante e kanë shoqëruar jetën time, duke i dhënë edhe kuptim e përmbajtje asaj. Shkolla, studimet, violina, koncertet, vjershat, shoqëria... Nuk janë të parëndësishme. Apo jo? Dhe po ju pyes seriozisht, pa asnjë fjollë ironie.

Po dashuria?, pyesni prapë ju. A nuk na ke premtuar të na flasësh pikërisht për të? Keni të drejtë. Atë ju kemi premtuar që në krye të herës. Edhe unë, edhe autori para meje, domethënë Ridvan Dibra. Që në titull e kemi bërë ftesën:

"Dashuritë e virgjëreshës Madalenë".

Po, po, keni plotësisht të drejtë. Edhe pse historia ime, jeta ime reale ma vështirëson së tepërmi përgjigjen.

Pse?

E thjeshtë përgjigja ime: sepse nuk kam çfarë të tregoj. Morët vesh? Asgjë! Thujse asgjë. Asgjë nuk më ndodhi për dhjetë vjet. Asnjë lidhje me meshkujt, asnjë

martëdhënie, asnjë puthje, të paktën... Asnjë! Për plot dhjetë vjet. Vetëm refuzime ndaj djemve, vetëm ikje. Dhe neveri! Neveri të pafund ndaj tyre. Por jo vetëm refuzim e neveri, miqtë e mi. Mos më keqkuptoni. Nuk qe vetëm kaq jeta ime gjatë këtyre dhjetë viteve. Qe edhe pritje. Edhe shpresë. Edhe besim. Po, po, edhe besim qe. Sepse unë vazhdoja të besoja në Dashurinë. Vazhdoja të shpresoja në të.

Në cilën dashuri?, pyesni ju.

Nuk e di tamam, nuk di si ta shpreh, në një Dashuri me D të madhe ndoshta. Të aftë të ma hiqte atë neveri që kisha fituar qysh nga banjat e shkollës. E mbani mend? Dhe një ditë m'u duk se ndodhi...

Kur ndodhi?

Ku ndodhi?

Si ndodhi?

Me kë ndodhi?...

Ha-ha-ha!... Këto pyetje po bëni? Sa të paduruar jeni. Para disa ditësh ndodhi. Ndoshta, nuk ka më shumë se një muaj. Në njërën prej atyre mbrëmjeve party. Me zhurmë e pije. Ku shkoja rrallë, shumë rrallë. Vetëm kur më viheshin e më luteshin shoqet e mia. Po, po, vetëm për hatër të tyre shkoja. Pse shkoja rrallë? Sepse më neveriteshin! Gjithçka aty më neveritej. Muzika e shpifur. Pijet e shpifura. Bisedat e shpifura. Lidhjet e shpifura që krijoheshin sa hap e mbyll sytë dhe përfundonin po aq shpejt. Detyrimi i shpifur për të qenë medoemos e lumtur dhe në formë. Dhe, sidomos, djemtë e shpifur! Ata ma neveritnin më shumë se gjithçka tjetër. Njëlloj të gjithë më dukeshin. Me atë vetëbesim të tepëruar në sjellje, me

atë shprehje fodulle e idiote në fytyrë. Kope shtazesh. Po, po, ashtu. Të uritur veç për seks. Prandaj dhe shkoja kaq rrallë në ato mbrëmje. Në më të shumtën e rasteve, i bëja përgjysmë; ose largohesha sapo fillonin. Ndihesha e huaj aty. Krejt e huaj...

Më duket se vera ka nisur të më lodhë e të m'i turbu- llojë kujtimet; ndoshta, edhe gjykimet. Le të pakësohet vera, pra! Gota le të ngrihet me ato ritme, por hurbat të jenë më të vogla. Pak më parë po ju tregoja, më duket, për ato mbrëmjet *party* ku shkoja thjesht për hatër të shoqeve të mia dhe të cilat i braktisja pa nisur mirë. Ikja se aty më neveritej gjithçka. Me përjashtim të një nate... E dallova menjëherë, sapo u futa brenda në lokal. Rrinte diku në cep, vetëm, në njërën prej tryezave në gjysmerrësirë. Thuajse *pavetëdijsëm*, sikur po tërhiqesha nga një magnet i fortë, i lashë shoqet dhe bëra disa hapa drejt tij. Ai djalë qe veshur me të zeza dhe kokën e mbante gjithë kohës mbështetur mbi grushte. Si ta kishin sjellë me pahiri aty. Guxova dhe iu afrova edhe më. Atëherë ai ngriti kokën dhe u pamë sy më sy. Çfarë ndodhi? Gjithçka ndodhi në atë çast të vetëm. Po, po, gjithçka. Gjithçka e kondensuar në qenien time për dhjetë vjet, shpërtheu në atë çast të vetëm. Si në një shkrepim të vetëtime. Që djeg e përcëllon gjithçka ku bie. Ashtu u dogj e u shkumbua neveria ime e deriatëhershme për meshkujt. Mjaftoi ai shikim sy më sy, që ne të kuptoheshim aq mirë me njëri-tjetrin. Sikur kishim orë e orë të tëra që rrinin bashkë e bisedonim. Apo ditë. Dhe jo një çast të vetëm. Gjithçka ia thamë

njëri-tjetrit në atë perballje të parë sy më sy. Po, po, gjithçka. Faktin që të dy ndiheshim të tepërt e të vetmuar aty. Faktin që të dy e kishim kërkuar dhe pritur kaq gjatë njëri-tjetrin. Dhe mbi të gjitha, faktin që të dy besonim fort te Dashuria.

Më pas?

Të dy do të dilnim njëherësh nga lokali, pa pasur nevojë t'ia propozonim njëri-tjetrit këtë. Nuk duheshin fjalët në ato çaste, nuk na hynin në punë aspak. Do të uleshim diku tjetër, në një bar të qetë e me pak njerëz.

Më pas?

Asgjë e veçantë. Flisnim pak. Edhe unë, edhe ai. Duket sikur gjithçka që kishim pasur të grumbulluar brenda vetes, e kishim zbrazur tek ai shikim sy më sy, para pak çastesh.

Sa të tepërta janë fjalët ndonjëherë.

Sa të mjera.

Të mjera e të pafuqishme.

Kurse ne, njerëzit, veçse flasim. Flasim e flasim pa pushim. Edhe kur s'kemi gjë për të thënë. Vetëm flasim. Flasim e vrasim. Se plumb bëhet fjala. Kur del e nxehtë nga goja. Pa u ftohur sadopak... Po nis e bëj filozofi, më duket? Ha-ha-ha!... Kur ju thjesht jeni të interesuar të dini se çfarë ndodhi më pas mes meje dhe atij djalit.

Çfarë ndodhi më pas? Do të takoheshim edhe dy herë të tjera. Gjithnjë te ajo qoshe e qetë dhe me pak njerëz. Gjithnjë pa ua ndjerë nevojën fjalëve. Duke u mjaftuar me shikimet e njëri-tjetrit dhe me ndonjë prekje të lehtë,

si pa dashje. Kaq. Vetëm kaq. Pa kërkuar më shumë nga njëri-tjetri. Po flas për dy takimet e para. Sepse tek i treti tek takimi i tretë pra, do ua kishim nevojën fjalëve. Të dy Edhe pse qemë ndjerë mrekullisht mirë në heshtje. Por tashti na duheshin fjalët: s'mund të bënim pa to. Përkundrazi sepse njëri prej nesh – unë, më duket – kërkoj që të flasin për të kaluarën e njëri-tjetrit: përvojat, lidhjet, miqësitë, dashuritë, pengjet... Ai filloi i pari. Rrëfeu gjithçka të tijën. Me një ton të qetë e të shtruar. Pa pauza e ngecje që ngjallin dyshime. Duke e ndërprerë fjalën vetëm kur ndizte cigaren e radhës. Gjithçka më tregoi. Deri edhe aventurat rinore në banjat e shkollës. Deri edhe flirtin me njërin prej pedagogeve. Gjithçka. Dhe unë, për asnjë çast, nuk i vura në dyshim ato që më tregonte ai. Ndoshta, edhe ngaqë nuk u dhashë shumë rëndësi. Sepse më dukeshin gjëra të kaluara tashmë. Fakte të kthyer në histori. Kurse për mua kishte rëndësi e tashmja. Çastet që po përjetoja. Fakti që të dy rrinim përballë njëri-tjetrit dhe dukej se qemë bërë për njëri-tjetrin. Kur ai mbaroi rrëfimin, qeshi dhe mori frymë thellë. Sikur kishte hequr nga supet një barrë të rëndë. Tamam atëherë, thuajse instinktivisht, unë u zgjata drejt tij dhe e putha në buzë. Fort dhe gjatë. Si për ta vulosur rrëfimin e tij, të kaluarën e tij. Ishte puthja e parë mes nesh. E ëmbël mjaltë. Pastaj do të putheshim prapë. Prapë e prapë. Derisa të kujtohesha se tashmë e kisha radhën unë. Duhej të rrëfëhesha për jetën time, pra.

Po çfarë mund të rrëfeja unë?

Ku t'i merrja historitë e ngjarjet?

Sa e varfër ishte jeta ime! Them për lidhje, njohje, aventura, dashuriçka... Këto i mungonin asaj. Porse që e

mbushur me studime e koncerte. Po, po, e mbushur. Në çast vendosa: për to do t'i flas. Dhe ashtu bëra për shumë minuta. Ai më dëgjonte me vëmendje, duke ndezur e fikur cigaret e tija. Kur mbarova, prita se mos më puthte. Siç kisha bërë unë, kur ai e kishte mbaruar rrëfimin e tij. Por, jo. Ndezi cigaren e radhës dhe kërkoj të dinte më shumë rreth jetës sime.

"Diçka më private, më intime", siç u shpreh ai. E kuptova në çast se çfarë kërkohej prej meje. Dhe për herë të parë gjatë takimeve me atë djalë, u ndjeva disi e pasigurt. Por vetëm për pak çaste kështu. Se menjëherë e mblodha veten dhe ia tregova të vetmin episod "privat" e "intim" të jetës sime, domethënë atë të para dhjetë viteve në banjat e shkollës. Të plotë ia rrëfeva. Pa fshehur asgjë. Me të gjitha detajet e hollësitë. Plotësisht e bindur se do të kuptohesha prej tij. Por qeshë gabuar. Rëndë qeshë gabuar. Ai u tjetërsua në çast, u nxi në fytyrë dhe bërtiti: "Si, nuk qenke e virgjër"?

"Kuptohet që jo", i thashë. Teksa po përfshiheja e tëra nga një ndjenjë e fortë ankthi e zhgënjimi.

"Dhe unë që besoja në të kundërtën... Që isha i bindur se ti...", foli ai, më shumë me veten e tij sesa me mua. E pashë në sy djalin përballë. M'u dukën sy të tjetërkujt, të huaj. Aspak ata sy me të cilët isha kuptuar aq mirë e bukur herën e parë. Sakaq, më erdhën në kokë njëqind e një argumente e arsyeime fyese, fjalë e sharje që mund t'i thuheshin menjëherë atij djali. Sepse qeshë krejt e bindur se i meritonte. Qoftë edhe në formën e ndoca pyetjeve banale:

"Në cilin shekull kujton se jeton?"

"Mos vjen fill e nga Mesjeta?"

"Mos qe e virgjër jot' ëmë kur të lindj?"

"Mos është i virgjër, zotëria jote?" ...

... dhe plot të tjera kësisoj. Por nuk i thashë asgjë: në dukën të kota të gjitha. Kohë e humbur. Në çast, duke ndjerë si përhapej athëtia e zhgënjimit në krejt qenietime, vendosa të ngrihem e të largohem prej aty. Por nuk e di se ç'forcë më mbajti dhe pyeta:

"Kaq e rëndësishme qenka për ty virgjëria te një femër?"

"Më e rëndësishme se gjithçka tjetër", qe përgjigja e tij.

"I mjeri ti", thashë dhe u ngrita në këmbë.

"Nuk kishe pse të ma tregoje atë rastin... atë rastin në banjat e shkollës", mërmëriti ai si nëpër dhëmbë. "Mund të kishte një zgjidhje... duke e *qepur* himenin... dhe të deklarohesh e virgjër... siç bëjnë të gjitha..."

Ika pa ia hedhur sytë. E neveritur dhe e zhgënjyer si kurrë më parë.

Dola jashtë dhe nisa të ec e të qaj nëpër shi. Me do lot krejt ndryshe prej herëve të tjera: më shumë të athët se të njelmët. Si duket, këtë shije kishin lotët e zhgënjimit. Zhgënjim me forcë tërmeti, që kishte trandur shumëçka brenda meje. Dhe unë që kujtova se gjeta më në fund shpirtin tim binjak. Shpirti binjak... Po kush e gjeti? Veçse shtiremi e gënjejme. Sikur e kemi gjetur... atë pra... shpirtin binjak... Po ku ka shpirtra binjakë? Mund të jenë dy fytyra, dy njerëz binjakë. Por jo dy shpirtra. Kurrë! Sepse shpirtrat ndryshojnë aq shumë nga njëritjetri. Edhe pse të gatuar nga e njëjta *lëndë*. Janë unikë e

të papërsentshëm. Apo jo? Por mjaft me këtë argument: e di se ju filloni dhe e humbisni vëmendjen e durimin. Edhe unë ndihem e lodhur. E lodhur dhe paksa e pirë ndoshta...

Me duart që më dridhen paksa – një Zot e di nga pija a pagjumësia – rrëmoj prapë mes fotografive, atyre që kam veçuar nga grumbulli i madh, dhe tërheq njëren prej tyre; pa ndonjë qëllim të paracaktuar, thjesht atë që më zë dora. E afroj pranë vetes dhe fill më kap tërbimi, ai tërbim që e kujtoja të fashitur tashmë, edhe pija sikur më del në çast: në foto është Klodi, shoqja që gjithnjë e kam besuar si më të afërtën, me një djalë. Një Zot e merr vesh se ç'do kjo foto e *huaj* mes fotografive të mia. Klodi duket e hareshme, e lumtur, në qiellin e shtatë; kurse djali serioz, i zymtë, veshur si gjithnjë me të zeza. Besoj, e nuhatët se cili është ai djalë. Po, po, pikërisht ai. Djali me të cilin dola për pak kohë, ai që te një femër çmonte virgjërinë më shumë se gjithçka tjetër.

Mbaj mend se menjëherë pas grindjes e ndarjes me atë djalë, u kisha rrëfyer gjithçka shoqeve të mia, duke pasur një nevojë të ethshme e urgjente ta zbrazja diku gjithë zhgënjimin tim. Shoqet më kishin dëgjuar me vëmendje e kureshtje maksimale, gati-gati si atëherë në çastet e post-zhvirgjerimit tim. Dhe në fund kishin shprehur konsideratat e tyre.

Romi:

"Përfundimisht pallë penisi"!

Lira:

LIBRA
"Plotësisht pallë pederasti"!

Elsa:

"Përjetësisht pallë prehistorike"!

Klodi:

"?"

Vetëm Klodi nuk ishte shprehur, s'kishte bërë asnjë deklaratë. Veçse qe larguar në heshtje. Pas dy-tre ditësh e kishin parë të shoqërohej pikërisht me atë djalë, domethënë me ish-in tim. Ma thonë menjëherë shoqet e mia. Edhe hedhin drejt meje shikime kinse dhimbjeje, mëshire e solidariteti. Edhe shprehin konsideratat e tyre rreth Klodit.

Romi:

"Përfundimisht shoqe zhgënjyese, këdo mund të kishte gjuajtur, por jo ish-in tënd..."

Lira:

"Plotësisht shoqe e pabesë, edhe e pasinqertë, është shtirur si e virgjër..."

Elsa:

"Përjetësisht kështu ka ndodhur, shoqet ua marrin të dashurit njëra-tjetrës..."

Unë:

"?"

Vetëm unë nuk isha shprehur, s'kisha bërë asnjë deklaratë. Veçse qeshë larguar në heshtje. Me një ndjesi fyerjeje e poshtërimi në fillim, që vinte e mpakej mandej gjithnjë dhe më shumë. Derisa do t'ia linte vendin kureshtjes. Thjesht kuriozitetit, që shfaqej në ndoca pyetje pa ndonjë lidhje të drejtpërdrejtë me zhgënjimin tim. Të tilla, si për shembull:

"Si ishin njohur ata të dy?"

"Ku ishin njohur?"

"Çka kishte dalluar ai djalë të veçantë e speciale të Klodi?"

"Po Klodi te ai?"

"I kishte treguar ajo atij se ishte jo e virgjër?"

"Apo e kishte gënjyer? I kishte thënë se ishte e virgjër?"

"I kishte besuar ai asaj?"

"Apo ajo fill kishte thurur në mendje idenë e qepjes së himenit?"...

Ja, kësi pyetjesh e të tjera që s'po më kujtohen, bëja atëherë.

Kurse tani, me sa di unë, aq sa kam dëgjuar prej shoqeve të mia, ata dy shoqërohen prapë bashkë dhe janë në prag të martesës.

Më duket se dhe pak e do të zbardhë. Nata atje jashtë nis e më ngjason me një rrobë të zezë e cila, nga përdorimi i gjatë, fillon të ndërrojë ngjyrë. Edhe vera në shishe po mbaron. As dy gisht s'kanë mbetur në fund. Nuk besoj se kam shishe tjetër. Por edhe po të kem, nuk do të ishte e arsyeshme ta hapja. Mjaft kam pirë për sonte. Si asnjëherë tjetër. Sytë kanë nisur të më rëndojnë dhe kujtesa nuk më duket aq besnike, si deri më tash. Megjithatë, e mbush gotën deri në gjysmë me verë, aq sa ka mbetur nga shishja. Ndoshta më bën mirë. Ku i dihet? Ndoshta-ndoshta më zgjon ndonjërin prej atyre vatrave të përgjumura në trurin tim. Ku i dihet? E ngre

gotën njëherësh, deri në fund, dhe mandej lëpij buzët plot kënaqësi, sikur prej tyre të kishte rrëshqitur sakaq një puthje e zjarrtë Sidoqoftë, bëj mirë të nxitoj dhe ta shpie drejt fundit rrëfimin tim. Sa pa më marrë gjumi. E di se ndonjë episod a situatë ka mbetur pa u kthjelluar e sqaruar mirë. Por tani nuk kam se ç'u bëj: ashtu le të mbesin. Si mund t'i kthjelloj e sqaroj situatat, kur unë vetë jam e turbullt? Ha-ha-ha!... Megjithatë, për disa individë, apo karaktere, siç thonë shkrimtarët, mund të shtoj diçka, mund të japë sadopak informacion. Sa për ta shuar kureshtjen tuaj. Janë ata që i kam përmendur në ndonjë rast, më herët, dhe që, në një mënyrë a tjetër, lidhen me fatin tim, me historitë e mia. "Nëse e ke nxjerrë koburen në fillim (të librit a të filmit?), më vonë duhet ta shkrehësh", thoshte një aktor i njohur... apo shkrimtar... tani nuk po më kujtohet mirë...

Për motrën time, për shembull. Duhet të shtoj diçka. E mbani mend, besoj. Ishte, domethënë vazhdon të jetë pesë vjet më e madhe se unë. I bie rrumbullak tridhjetë vjeçe. Çka bëhet me të? Asgjë e veçantë. Ne të dyja vazhdojmë t'i kemi, pak a shumë, po ato raporte si para dhjetë vitesh: të ftohta, sipërfaqësore, mosbesuese; aspak siç mund e duhej të ishin marrëdhëniet mes dy motrave të cilat, për më tepër, nuk kanë ndonjë vëlla në mes. Nëse ju kujtohet, atëherë, domethënë para dhjetë vitesh, motra ime ishte dashuruar *marrëzisht* me pedagogun e saj të letërsisë e njëherësh shkrimtar, njëfarë Ridvan Dibra i cili, nga ana e tij, as që e kishte vënë re një *fakt* të tillë.

Edhe pse, sipas rrëfimeve të motrës – në ato pak raste kur e kishte ndjerë të nevojshme t'i bënte ato, domethënë rrëfimet para meje – shenjat e sinjalet e saja në adresë të profesorit kishin qenë të shpeshta, të hapura e thuajse të drejtpërdrejta; edhe pse kishin qenë të tilla pra, ato, domethënë shenjat e sinjalet, kishin kaluar pa u kapur nga ai që *duhej* t'i kapte. Si ndoca zogj të cilët fluturojnë përsipër kokave tona, krejt ulët, por që ne nuk i vëmë re, prejse vëmendja e interesimi ynë janë diku tjetër. Pasi që tronditur e traumatizuar nga indiferenca e shpërfillja e "presorit" të letërsisë, motra që mbyllur fort në vetvete (dhe në dhomën e saj, nëse e mbani mend), prej ku s'e kishin nxjerrë as edhe dy-tri histori dashurie; histori më fort të stisura, sesa të vërteta. Edhe shtrimet ndër do klinika të njohura, edhe këshillimet me psikiatër e specialistë lloj-lloj nuk kishin bërë punë. Prej vitesh e vitesh, motra vazhdon të jetë në një gjendje parchatie e përhumbeje të vazhdueshme, së cilës mjekët e psikologët i kanë vënë emrin "stres kronik".

Ndërsa Ridvan Dibra, ish "presori" i saj, vazhdon të plakët, të japë mësim e të bëjë libra.

Edhe për prindërit e mi, mamin e babin, nuk ju kam thënë thuajse asgjë. Asgjë të re nga ato pak informacione të para dhjetë viteve. Nëse e mbani mend, ata të dy grindeshin përherë dhe ishin në prag të divorcit. Tamam atëherë kur unë isha në prag të zhvirgjërimit. Pas pak kohësh, ata të dy, mami e babi, do të ndaheshin. Nuk e di pse, por unë kam dëshirë të besoj që të dyja ngjarjet

madhore, edhe zhvirgjërimi im, edhe divorci i prindërve të mi, duhet të kenë ndodhur në të njëjtën ditë.

Çka ndodhi gjatë e pas divorcit? Nuk mbaj mend ndonjë gjë të veçantë prej asaj periudhe. Sinqerisht. Pak gjë kujtoj. Për shembull grindjet, shamatat e gjyqet në ndarjen e plaçkës së përbashkët. Sidomos njëra prej *plaçkave* kishte për t'ju sjellë probleme serioze palëve të interesuara, çka do të refleктоhej edhe në seancat e stërzgjatura gjyqësore. Jo se unë i ndoqa ato seanca, por motra, ndonjëherë në të rrallë kur ndodhej paksa ndryshe e disi në formë, më sillte informacione e detaje. Gjithnjë duke i shoqëruar me sharje e shfrime:

"Si nuk kanë turp! Idiotët! Meskinët!..."

Bëhej fjalë për gjoksin e mamit. Ose më saktë, për silikonin me të cilin qe zmadhuar ai gjoks. Çështja gjyqësore në fjalë ndërlikohej prej faktit se vërtet *plaçka*, domethënë gjoksi, i perkiste mamit, por, ndërkohë, një përqindje jo e vogël e tij, ndoshta dyzet a pesëdhjetë për qind, aq sa zinte silikonin, mund të konsiderohej me plot gojë si pronë e babit, i cili edhe i kishte hequr të gjitha shpenzimet për rritjen, zmadhimin e kësaj prone. Dhe investimi që kishte bërë babi në gjoksin e mamit, me sa mbaj mend nga rrëfimet e motrës, nuk ishte aspak i vogël. Nëse nuk gaboj, sillej diku në pesëmijë a gjashtëmijë dollarë. Me kursin e atëhershëm të shkëmbimit, kuptohet.

Pra, në njëfarë kuptimi metaforik, kishim të bënim me rastin klasik të një prone me dy pronarë, ose thënë më thjesht: bashkëpronarë.

Kësaj ideje i kishin mëshuar edhe gjykatësit në seancën përfundimtare të gjyqit, pasi patën deklaruar se gjatë gjithë karrierës së tyre nuk ishin ndeshur më parë me një çështje kaq delikate e të ndërlikuar. Pas shumë e shumë debatesh, citimesh e kontestimesh – gjithnjë sipas motrës sime – do t'i vinte radha vendimit. Teksa e shpallte atë, domethënë vendimin, kryetari i trupës gjyqësore do rrekej të bënte edhe humor (banal e idiot, e pati quajtur motra ime, që e kishte ndjekur të plotë seancën e fundit):

"Për fat, një gjoks femre ka dy cica, as më pak, as më shumë. Aq sa kemi edhe pronarë. Ha-ha-ha!..."

Siç besoj e merrni me mend, në thelb të vendimit gjyqësor ishte pikërisht ky "fakt banal e idiot", çka do të sillte për rrjedhojë ndarjen përgjysmë mes dy prindërve të mi të të gjitha shpenzimeve të kryera për rritjen e *pronëderi dje të përbashkët*, domethënë zmadhimin e gjoksit të mamit.

Ose thënë më thjesht, jashtë ndërlikimeve juridike: mami i detyrohej babit vetëm një cicë.

Me sa kujtoj, mami kishte marrë një kredi në bankë, me interesa të ulëta kuptohet, dhe e pati shlyer me këste njëren gjysmë të gjoksit të saj.

Kurse rasti ynë, domethënë i imi dhe i motrës, edhe pse dukej i ndërlikuar e thua se i pazgjidhshëm në fillim – që fjala se cila prej ne të dyjave shkonte me mamin e cila me babin – do të rezultonte krejt i thjeshtë e lehtësisht i zgjidhshëm. Sidomos nisur prej faktit se ne të dyja, domethënë unë e motra, nuk kishim dëshmuar *preferenca* ndaj njërit a tjetrës, babit apo mamit. Edhe ata të dy,

domethënë babi e mami, nuk dukej se kishin preferencë ndaj njërës a tjetrës, mua apo motrës. Në rrethana të tilla, gjyqi do të vendoste që gjithçka të zgjidhej paqësisht, me short, letër me vrimë.

Mua do të më binte "letra me vrimë", domethënë mami.

Ora e Madhe e Murit bie gjashtë herë.
Ka zbardhur tashmë. Edhe mua më flihet.

4.

Unë, 40 vjeçe

Përvjetorin tim të dyzetë, në dallim prej përvjetorëve të tjerë, vendos ta festoj vetëm me shoqet e mia: Klodin, Romin, Lirën e Elsën. Edhe jo në shtëpi. Zgjedhëm një lokal të ri diku në periferi të Qytetit, për të cilin flitet shumë kohëve të fundit dhe në të cilin ne të pestat nuk kemi shkuar ndonjëherë. Kështu pohuan shoqet në telefon, të gjitha. Viteve të fundit, ne të pestat takohemi e mbledhemi rrallë, gjithnjë e më rrallë.

Më herët, propozuar nga unë, kemi vënë një kusht të vetëm:

Celularët, burrat e fëmijët mos me i marrë me vete!

Teksa vishem e bëhem gati, gjatë e ngeshëm – kohë kam plot – rri e sjell në kujtesë përvjetorët e mi të mëparshëm, duke veçuar dy prej tyre: ato të pesëmbëdhjetë e njëzet e pesë vjetorit. Ndoshta moshat kyçe në jetën e një femre, i them vetes. Pesëmbëdhjetë. Njëzet e pesë.

Dyzet. Përcaktuese e vendimtare për shumëçka që vjen pas tyre. Po, po, ashtu besoj unë. Tek e para piketohet rinia e një femre. Tek e dyta-pjekuria e saj. Tek e treta: Tek mosha ime?... Ndoshta-siguria. Por, ndoshta, edhe muzgu, perëndimi...

Bëj një tualet të fundit dhe i afrohem prapë pasqyrës. Shihem dhe më pëlqen vetja. Është koha të dal.

Shoqet e mia kanë mbërritur para meje, të gjitha: Klodi, Romi, Lira e Elsa. Dyzetvjeçare të gjitha. Të gjitha të veshura, stolisura e trukuara për mrekulli. Edhe të martuara të gjitha. Përveç meje, "deles së zezë" të grupit. Shoqet ngrihen në këmbë sapo më shohin. Edhe thërrasin e duartrokasin fort. Si vajza të reja. Përveç Romit, barku i stërmadh i së cilës dallohet që larg. Thotë se është diku në "muajt e fundit" dhe se sonte ka ardhur vetëm për hatrin tim. Thotë, gjithashtu, se kësaj here ka trinjakë. Gjuajtje me breshëri, shton Romi. Hi-hi-hi!...

Unë gjithnjë ngatërrohem dhe nuk jam e sigurt se sa fëmijë ka Romi, pesë apo gjashtë? Të gjitha shoqet e mia janë me fëmijë. Përveç Klodit. E kujtoni Klodin? Është ajo që u njoh, u dashurua e, më pas, u martua me ish-in tim të dikurshëm; atë djalë që vishej me të zeza dhe që te një femër, më shumë se gjithçka, çmonte virgjërinë.

Si përqafohem e çmallem me shoqet e mia – kemi muaj e, ndoshta, vite pa u takuar – zë vend dhe i hedh një sy lokalit e mjedisit përreth: gjithçka për mrekulli! Lokali është i vogël, me pak tavolina, ndërsa e jona, të cilën e

kemi rezervuar qysh më parë, gjendet krejt në skaj, larg tavolinave të tjera dhe përsipër ka një pemë të madhe, degët e së cilës varen deri poshtë.

Dhe pak e bie muzgu.

Një violinë aty pranë luan magjishëm.

Më duket, diçka nga Bach.

Në gjykimin tim, gjithçka premton për një mbrëmje të këndshme. Edhe pse pak më parë, ndërsa bëheshin porositë, shoqet patën ndoca mosmarrëveshje, hatërmbetje e grindje të vockla lidhur me ushqimet dhe, sidomos, pijet. Romi me Klodin ishin kundër pranisë në tavolinë të pijeve alkoolike, sidomos verës. Lira me Elsën këmbëngulnin se një festë, sidomos një përvjetor, nuk ka kuptim pa verën. Megjithatë, besoj se u vendos paqja mes tyre – dhe pse më dukej sikur një si tisi i hollë tensioni rrinte gjithnjë përsipër e mes nesh – kur unë propozova një zgjidhje kompromisi e cila, edhe pse me debate e kundërshti, u pranua nga të dyja palët. Thelbi i propozimit tim ishte ky: vera të zëvendësohej me birrë. Domethënë me diçka që edhe ishte pije alkoolike, edhe nuk ishte plotësisht e tillë. Pas pak, tavolina mbushet me meze lloj-lloj dhe me qelqë të mëdha, brenda të cilave shkumon birra e ftohtë akull. Ai që i sjell të gjitha këto, domethënë kamerieri, është i ri, diku te të njëzetat, dhe mjaft simpatik. Atmosfera nis e bëhet ashtu siç duhet dhe siç e dëshiroj unë, domethënë festive. Edhe pse më duket sikur ai tisi i pakmëparshëm, domethënë tisi i hollë i tensionit, nderet prapë përsipër e mes nesh. Por, i them

vetes, do të shprishet shpejt. Sapo t'ia nisim nga pija e shakate. Gjithçka do të shkristohet mes nesh dhe do të kthehet në normalitet. Domethënë, në normalitetin e ne të pestave, të grupit tonë, shoqëruar përherë me plot humor, të qeshura e të papritura. Siç kemi bërë gjithmonë. Edhe pse në keto vitet e fundit jemi takuar e mbledhur gjithnjë e më rrallë. Ndarë rrugët e fatet. Sidomos mbas mbarimit të Shkollës së Lartë. Ndoshta, tani është rasti t'ju them se edhe shoqet e mia ndoqën Akademinë e Arteve, siç edhe Por jo për Violinë, kuptohet. Secila pasionin e vet. Edhe pse disi të sforcuar. Klodi, për shembull, zgjodhi Pikturen. Por kurre s'u bë piktorë. Përfundoi mësuese vitatimi në një shkollë periferie. Romi-Baletin. Fillimet i pati të mira, por u martua shpejt dhe nisi vargun e firmive. Lira, në gjurmët e një pasioni të hershëm, zgjodhi Aktimin. Luajti në fillim dy-tre role dytësore, por vetëm kaq Elsa-Kanton. Me sa kam dëgjuar, e ftojë këtu herë neper dasma. Ndonjherë kur bie fjala rreth kësaj, ata të tjerë, shoqet e mia, si me humor, beiohen se e kanë ndjekur Akademinë thjesht për hatrin tim, që të kishim prapë se bashku, të pestat. Porse fill mbas Shkollës, grupi do të shprishet e shpërbëhet, si ta kishit gjuajtur shokët me çifte. Edhe pse ne vazhdonim të takoheshim e të mbledheshim se bashku. Porse rrallë, gjithnjë e më rrallë.

Si duket, pranda dhe ky tis tensioni tendosur tani përpara e më tej.

Por po do të bëje të veten, me siguri. Qoftë edhe kurra. Qoftë në gratë e para, besoj. Edhe malli e nostalgjia do të jenë refleks e tyre. Edhe kureshtja për të parë e

mësuar se çfarë ka ndryshuar tek secila prej nesh gjatë gjithë kësaj kohe. Por mbi të gjitha, detyrimi i shoqeve të mia për ta respektuar festën time, përvjetorin tim. Po, po, gjithçka do të kthehet në normalitet dhe "hije mes nesh s'do mbetet". Si për të dhënë shembull, e ngre gotën time me birrë dhe e thaj të tërën. Edhe fill brenda meje sikur zë e ndizet diçka e re, pozitive, gjallëruese. Edhe dëshira për ta ngrohur atmosferën, për të folur, për të thënë diçka...

UNË (pak patetike): O Zot i madh, vajza! Ia mbërritëm kësaj dite më në fund, erdhi çasti... Nuk më besohet! Sinqerisht nuk më besohet që jemi prapë bashkë. Si dikur... Sa vjet kanë kaluar nga hera e fundit? Më duket se dy... Apo më shumë? Po, po, më shumë janë!

KLODI (e hutuar): Po.

ROMI (indiferente): Po, më shumë janë.

LIRA (ironike): Sa s'mbahen mend.

ELSA (cinike): Kujt i plasi.

UNË: Veçse ne nuk kemi ndryshuar. Aspak nuk kemi ndryshuar! Po ato kemi mbetur.

KLODI: Po.

ROMI: Po, ato kemi mbetur.

LIRA: Sikur jemi rinuar.

ELSA: Kujt i plasi.

UNË: Njëlloj të bukura e sharmante!

KLODI: Po.

ROMI: Po, njëlloj.

UNË: Plot jetë dhe ende të dëshirueshme!

KLODI: Po.

ROMI: Po, edhe ashtu.

UNË (*ngrihem në këmbë dhe vë duart në mes*): Edhe në forma pak kemi ndryshuar. Pak ose aspak.

KLODI: Po.

ROMI: Po, fare pak.

LIRA (*Romit*): Sidomos ti.

UNË (*duke u ulur*): Lum ata që ju kanë, vajza!

KLODI: Po.

LIRA: Po, lum ata dhe lum ne.

UNË (*kinse mendueshëm*): Thua jua dinë vlerën?

KLODI: Po.

ROMI: Ndoshta.

ELSA: Kujt i plasi.

UNË (*ngre kokën lart*): Shihni vajza: po bie muzgu!

KLODI: Po.

ROMI: Po, po bie muzgu.

UNË: Bile, ka rënë tashmë.

KLODI: Po.

ROMI: Po, ka rënë.

UNË: Vajza, a nuk është mrekulli këtu?

KLODI: Po.

ROMI: Po, mrekulli është.

UNË: A nuk duhet të kishim ardhur më herët?

KLODI: Po.

ROMI: Po, më herët.

ELSA (*Romit*): Po ti, përsërit ato që thotë Lena?

ROMI: E çfarë të them? Që nuk është mrekulli, që

muzgu nuk ka rënë, që nuk duhet të kishim ardhur më

herët.

ELSA (*që e përsërit*): Ku di unë se çfarë duhet të thuash

ti... thuaj çfarë të duash! Vetëm mos përsërit si papagall fjalët e Lenës.

ROMI (*me indiferencë*): Do të përpiqem. Por nuk ta jap fjalën.

ELSA (*Romit*): Përpiqu, e dashur. Nuk ke pse na i prish këto çaste magjike...

KLODI: Po.

ROMI: Po, çaste magjike duken.

LIRA: Magjia e leshit!...

UNË (*e shqetësuar*): Ju lutem, vajza! Me qetësi, ju lutem. Ne kurrë nuk jemi zënë e grindur për vogëlsira dhe banalitete... Apo jo?

KLODI: Po. Jo, desha të them.

LIRA: Po, i kemi pranuar pa u zënë.

ROMI (*Klodit e Lirës*): Nëse i keni pranuar ju të dyja banalitetet...

UNË (*paksa në alarm*): Ju lutem, vajza! Thashë se po bie muzgu... Bile, ka rënë tashmë. Si një pelerinë gri, në të errët... Desha të shtoj se ka shumë njerëz që shijojnë muzgun.

KLODI: Po.

ROMI: Po, muzgun e shijojnë shumë njerëz.

UNË: Shijojnë muzgun dhe njëri-tjetrin!

KLODI: Po.

LIRA: Shijojnë e shijohen.

UNË: Sa bukur t'i shijosh muzgjet me dikë!

KLODI: Po.

ELSA: Bukuri me trishtim.

UNË: Një dolli për muzgun, atëherë! Edhe për njerëzit!

ELSA (Mungon i lëviz): Një doli vetëm për ty. Gëzuar!
Lena! Edhe më gëzuar!
Në mungim përse dhe shoqet më thonë "gëzuar", të gjitha.
"Gëzuar" i thënë nga njerëz-tjetër.

UNE: Shiheni hënën, vajza! Shiheni, ju lutem. Pashë
Zotin, shiheni!
KLODI: Po.
ROMI: Po, atë po shohim.

UNE: A nuk duket sikur kullon pak trishtim?

KLODI: Po.

ROMI: Po, ashtu duket.

UNE: Edhe si limon i pjekur duket.

KLODI: Po.

ROMI: Po, ashtu duket.

ELSA: Mua më duket si limon i shtrydhur.

UNE (e ka sikur të kam dëgjuar ironinë e Elsit):
Edhe si mukë plepuri më duket herë-herë...

KLODI: Po.

ROMI: Po, edhe ashtu.

UNE: Herë-herë edhe si profil gruaje. Apo jo, vajza?

KLODI: Po.

ROMI: Po, edhe ashtu.

ELSA (Romit): E dashur, po fillon dhe po e tepron
me miratimet tuja. Vetëm pohon gjithë kohën. Nuk ke
ndoshtë krahun rëndë, ndryshe prej atyre të Lenës?

ROMI: Tani për tani jo. Ndoshta më vonë... Tani
po më pëlqen. Edhe gabova që e kundërshtova verën në
krah.

SHIHURITE E VIRJËRESHES MADAI ENË

I ngremë gotat prapë, Por nuk i trokasim dhe nuk i themi
"gëzuar" njëra-tjetrës. Unë e ngre prapë me fund gotën time.

UNE (disi në qejf): Po më çmend kjo hënë, sonie.
Vërtet po më lot mendsh. Ngrijeni kokën lart, pashë
Zotin! Vetëm për një çast, ju lutem... Shiheni hënën,
vajza! Shiheni si u hollua papritur. A nuk ju duket si
drapër?

KLODI: Po.

ROMI: Ndoshta.

ELSA (Romit): Pse "ndoshta", e dashur? Shihe me
vëmendje! Tamam si drapër duket. Ashtu si tha Lena...

KLODI: Po.

ROMI: Ka mundësi. Por unë nuk e di si duket
drapri...

ELSA: Ti nuk e njeh draprin? Nuk ke parë asnjëherë
drapër?

ROMI: Jo. Në kuzhinë përdorim thikat.

ELSA: Ha-ha-ha! Thikat, thotë... Hi-hi-hi! (Bëhet
serioze papritur). Po mirë, nëpër libra duhet ta kesh
ndeshur draprin. Apo nëpër filma...

ROMI: Ndoshta. Por tani nuk më kujtohet.

ELSA (Klodit): Po ti, e njeh draprin?

KLODI: Po.

ELSA (me ndjenjë triumfi): Isha e sigurt, e dashur!
Isha e sigurt në "po-në" tënde. Është absurde mos ta njohësh
draprin. Nuk ka logjikë...

ROMI (e përhumur): Mendoj se nuk ndërtohen
vetëm me logjikë krahasimi. Para së gjithash, me fantazi.

ELSA (e hutuar): E dashur? Nuk të kuptova

krejt mirë... Po thua se mua më mungon logjika dhe operoj vetëm me fantazi... Apo të kundërtën? Më mungon fantazia dhe operoj vetëm me logjikë... Këtë deshe të thuash?

ROMI: Jo. As që i kisha nëpër mend përfundime të tilla.

ELSA (*e acaruar*): Atëherë, e dashur, po thua se unë nxjerr përfundime të gabuara?

ROMI (*e bezdisur*): Jo. As këtë nuk desha ta them.

ELSA: Atëherë, çfarë deshe të thuash?

LIRA: Hë pra, çka leshin deshe të thuash?

ROMI: Pikërisht ato që thashë.

ELSA (*Klodit*): Po ti, ke ndonjë mendim ti? Këtu po hidhen fyerjet sheshit...

KLODI (*me indiferencë*): Po: të ngremë një doli për veten tonë.

ELSA: Po ti sikur ishe kundër pijes...

KLODI: Isha, por tani nuk jam. Tani vetëm më pihet. Një doli për veten tonë!

LIRA: Për veten tonë, që ka shkuar për lesh...

I ngremë gotat të gjitha. Por nuk i trokasim, edhe pse i tbbemi "gëzuar" njëra-tjetrës.

UNË: Është bukur të vish këtu. Mrekulli është! Më shpesh duhet të mblidhemi. Edhe pse kam frikë se mos kemi ndryshuar paksa... në karakter e kisha fjalën. Ose gabohem: të njëjtat kemi mbetur. Si në vitet e shkollës.

KLODI: Po.

ROMI: Po, të njëjtat në ndryshim.

UNË: Ti, Klod, për shembull. Flisje shumë dhe kishe ëndrra budallaqe. Romantikja e grupit, të thërrisim. Them në Shkollën e Lartë... jo më herët... Çmendeshe për fëmijët. Si asnjëra prej nesh. Edhe për lulët, më duket... E mbani mend, vajza?

KLODI: Po.

ROMI: Po, diçka më kujtohet edhe mua.

ELSA (*mua*): Çmendej edhe për ishin tënd...

LIRA: Romantikja e leshit!

UNË (*e shqetësuar*): Ju lutem, vajza, pa fyerje! Jo sonte... ka kaluar gjithçka. Le t'i harrojmë problemet e së shkuarës! Le të festojmë! Të kujtojmë gjëra të bukura...

LIRA: Bukuria e leshit!

UNË: Ju lutem, vajza!... (*Romit*) Kurse ti, Romi, kishe maninë e kundërshtimit. Shpirtin e kundërshtimit. Gjithkënd kundërshtojë. Për gjithçka kundërshtojë. Vetëm kundërshtojë. Deri edhe veten tënde. Hi-hi-hi!... E mbani mend?

ROMI: Po, shpirti i kundërshtimit.

LIRA: Shpirti i leshit!

UNË (*disi melankolike*): Kurse unë?... unë kam qenë më e mbyllura nga të pestat. Më e tërhequra. Me grip m'i nxirrni fjalët. Ju kujtohet, vajza?

KLODI: Po.

ROMI: Po, teoria e kompensimit.

ELSA, LIRA (*thuaje njëherësh*): Po për ne të dyja nuk ke ruajtur ndonjë konsideratë? Apo varja! Thjesht kurvat e grupit...

UNË (*e shqetësuar*): Ju lutem, vajza! Elsa, Lira... As nëpër mend nuk e kam çuar një përcaktim të tillë për

ju. Më besoni! Ashtu të paparashikueshme e gjithnjë
lojcake, ju ishit shpirti i grupit, esenca e tij...

LIRA: Esenca e leshit!

UNË (*prapë melankolike*): Ju lutem, vajza! Le të
kujtojmë sonte gjithçka të mirë e të bukur... Për shembull,
shpirtin e kemi pasur ar, vajza. Të pestat. Flori! Nuk mbaj
mend t'ia kemi prishur njëra-tjetrës ndonjëherë... Qoftë
edhe për gjëra të vogla e të dorës së dytë... Apo jo, të
dashurat e mia?

KLODI: Po.

ROMI: Po, as unë nuk mbaj mend.

ELSA (*cinike*): Jo ar, por bronz.

LIRA: Ari i leshit! Bronzi i leshit!

UNË (*disi meditative*): Ndoshta edhe mund të ketë
ndodhur ndonjëherë... edhe mund të jemi grindur e zënë
me njëra-tjetrën. Por për gjëra krejt të vogla, të rëndomta.
Dhe jo për ndonjë problem të rëndësishëm... Apo jo,
vajza?

KLODI: Po. Jo, desha të them.

ROMI: Po, gjëra krejt të vogla.

UNË: Siç ishte, për shembull, e famshmja "kafe e
mëngjesit". Ju kujtohet?... Unë e kisha të domosdoshme
atë kafe. Me t'i hapur sytë. As leksionin e orës së parë
nuk mund ta duroja, pa pirë kafën e mëngjesit. Kurse ju
të tjerave, sidomos Klodit e Romit, kafja ju shijonte gati
në drekë, në pushimin e gjatë... E mbani mend, vajza?

KLODI: Po.

ROMI: Po, kafja e mëngjesit në drekë.

ELSA: Kurse mua m'i hapte sytë diçka tjetër. Nuk
kisha nevojë për kafën e mëngjesit...

LIRA: Kafja e leshit!

UNË: Apo rasti i pijeve, për shembull. Ju kujtohet?
Unë vdisja për birrën! Si ujin e pija. Klodi me Romën
pëiqenin verën. Por edhe gjithçka tjetër që pija. Ha-ha-
ha!... Elsa me Lirën? Të dyja në Shkollë të lartë të
shembulloreve e pesësesh! Thua se s'ishin ato të gjatë?
Vetëm ujë dhe lëngje frutash... E mbani mend, vajza?

KLODI: Po.

ROMI: Po, vetëm birrë, verë dhe lëngje frutash.

Elsa me Lirën ngrenë gotat dhe na përshëndetën. Klodi
me kokë në të tjerave. I ngremë edhe në gotat tona. Unë me
fund timen.

UNË: Po kur filloi Klodi cigaren? Viti i dytë, në
duket... atëherë kur u nda me atë kryemadhin. Ja kujtohet?
Sesi nuk e linim në dhomë dhe e nxirrnim ta pije
cigaren në ballkon... Dhe ka qenë dimër, me dëborë... Po,
po, dimër ka qenë. Binte edhe bore... E mbani mend,
vajza?

KLODI: Po.

ROMI: Po, binte bore.

ELSA: Si nuk e mbajmë mend? Më kujtohet për
ndarjes me kryemadhin, do të lidhej me atë kafe-vogël,
domethënë ishin tënd...

LIRA: Ish-i i leshit!

UNË: Ju lutem, vajza! Pa fyerje. Gjithçka ka kaluar
tashmë... (*kruaj kokën*). Tani po me kujtohet rasti i atij
djalit me kostum të bardhë, që u dashurua njëherësh me
ne të pestat... Vetëm kostumi të bardhë vishte i shkreti.

Sikur nuk kishte tjetër. Në vit të parë kemi qenë, me duket.... (*Kruaj kokën prapë*). Po, po, në vit të parë. Ju kujtohet? Sesi na niste të njëjtin mesazh të pestave... I gjori ai! Naivi... E mbani mend, vajza?

KLODI: Po.

ROMI: Po, të njëjtin mesazh.

ELSA: Idiot ishte! Budalla! Gomar!...

LIRA: Gomari i leshit!

UNË: E megjithatë, vajza, vetëm probleme të vogla kemi pasur. Krejt të parëndësishme. Aspak si të vajzave të tjera. Të cilave nuk u zgjaste miqësia më shumë se një semestër...

KLODI: Po.

ROMI: Po, një semestër.

UNË: Kurse ne e ruajtëm të bukur e të pastër për pesë vite me radhë...

KLODI: Po.

ELSA: Po, higjienike e ruajtëm.

LIRA (*disi e debur*): Higjiena e leshit!

UNË: Krejt ndryshe prej vajzave të tjera...

KLODI: Po.

ROMI: Po, krejt ndryshe.

UNË: Ju kujtohet "treshja e biondeve"? Ato tri vajzat e Kantos, që rrinin gjithmonë së bashku dhe neve na urrenin për vdekje...

KLODI: Po.

ROMI: Po, diçka më kujtohet.

UNË: E mbani mend se si ziheshin çdo javë për të dashurit e njëra-tjetrës?

KLODI: Po.

ELSA: Ishin problemet e moshës...

LIRA: Mosha e leshit!

UNË: Kurse ne nuk kishim probleme të tilla. Apo jo, vajza?

KLODI: Po. Jo, desha të them...

ELSA: Jo, por kishim të tjera...

UNË (*patetike*): Nuk ka si vitet e shkollës, vajza!

KLODI: Po. Jo, desha të them...

ROMI: Jo, por treten shpejt.

UNË (*melankolike*): Pesë vite si të ishin pesë javë...

KLODI: Po.

ELSA: Varet nga përjetimet...

LIRA: Përjetimet e leshit!

Ne të pestat i ngremë gotat në heshtje dhe rrimë ashtu për pak minuta.

UNË: Dje kam lexuar një shkrim interesant. Nuk më kujtohet gazeta... Një studim akademik, vajza. Nga njëri prej universiteteve më prestigjiozë të Britanisë... (*kruaj kokën*) tani nuk po më kujtohet emri... E dini çfarë thoshte?

KLODI: Po. Jo, desha të them.

ELSA: Po, përralla akademikësh.

LIRA: Akademikët e leshit!

UNË (*bëj sikur nuk i kam dëgjuar reagimet*): Sipas këtij studimi, kishte dalë që vitet studentore janë periudha më e lumtur në jetë. Kishin anketuar një mijë veta. Pesëqind burra, pesëqind gra. Të gjithë të moshës 40-45 vjeç. Pak a shumë të moshës sonë, vajza. (*Bëj pak pauzë*). Të njëjtën

pyetje ua kishin bërë të gjithëve: "Cila ka qenë periudha më e lumtur e jetës suaj?" Dhe e dini si ishin përgjigjur: Ju vete mendja? Natyrisht që jo... Tetëdhjetë për qind ishin përgjigjur se vitet studentore kishin qenë periudha më e bukur e jetës së tyre. Dëgjuat, vajza? Tetëdhjetë për qind! Po sipas kësaj ankete, kishte dalë që vitet e studimit sjellin më shumë lumturi sesa martesë apo lindja e fëmijës së parë. Kështu mendojnë tetëdhjetë për qind e të anketuarve. Interessant... Apo jo? (*Prapë bëj pak pauzë*). Kishte edhe më studimi, vajza. Thoshte se njerëzit mbi moshën 40 vjeç ndjejnë më shumë nostalgji për vitet studentore. E çuditshme, vajza!... Pse pikërisht kjo moshë?... Domethënë mosha jonë... Dhe kjo ndodhte me tetëdhjetë për qind të anketuesve. Interessant... Apo jo?

KLODI: Po.

ELSA: Po, përqindjet flasin anglisht.

UNË (*Elsës*): Nuk të kuptova, e dashur...

ROMI: As unë.

ELSA: Thashë se statistikën flasin anglisht.

UNË: Prapë nuk po të kuptoj, e dashur... Ti po vë në dyshim informacionin tim? Apo seriozitetin e studimit?

ELSA: As njërin dhe as tjetrin. Por, ndoshta, që të dy...

UNË (*jo e vetë*): Fol shqip, të lutem! Nuk kemi pse bëjmë lojëra fjalësh...

KLODI: Po.

ELSA: Jo, desha të them se tjetër gjë janë statistikën dhe tjetër njerëzit... Me një dallim të vockël: njerëzit kanë shpirt, statistikën jo. Gëzuar të gjithëve!

Ti pestat i ngremë gotat. Prapë në heshtje për disa çaste.

UNË (*në përpjekje për ta mbajtur "gjallë" festën*): Këtu edhe vërtet bukur. Si nuk e kemi zbuluar më herët?... Gëzohje e më shumë po më pëlqen. Sidomos kjo qeshja jonë. Pikërisht kjo. Tepër intime më duket. Mund ta rrezetojmë... Duhet të vijmë më shpesh, vajza. Të pakten, një herë në javë. Të shtunave. Ose të dielave. Si thonë?

KLODI: Po.

ROMI: Po. Pse jo?

UNË: Vetëm ne të pestat. Pa askënd tjetër.

Klodi hesht. Nuk e thotë "po-në" e zakonshme. Nis e ha thonjtë me nervozizëm.

UNË: Sidomos pa burrat. (*Qesh me zë të lartë*). Domethënë ju... unë edhe po të dua... Vetëm ne të pestat. Si sonte. Si dikur e një kohë...

ELSA, LIRA (*thua se njëherësh*): Yes!

KLODI (*disi e ngrysur*): Pse pa burrat?

ELSA: Sepse na kanë ardhur në majë të hundës!

LIRA: Burrat e leshit!

KLODI: Nuk po ju kuptoj... Pse na paskan ardhur burrat në majë të hundës?

ELSA: Po luan me ne ti? Apo po shtiresh?

KLODI: As njërën dhe as tjetrën. Thjesht pyeta se pse na paskan ardhur burrat në majë të hundës...

ELSA (*disi e tendosur*): Po tallesh, e dashur? (*Bën pak pauzë*). T'i numëroj disa prej arsyeve? Ke dëshirë t'i dëgjosh?

LIRA: Yes! Jepi!

ELSA (*me gishtërinjtë e njërës dorë*): Një: sepse kemi dhjetë vjet a më shumë me ta!...

ROMI (*ndërhyn*): Njëzet unë...

ELSA: Dy: sepse janë të njëjtit gjithmonë!...

LIRA (*ndërhyn*): Sidomos në shtrat...

ELSA: Tre: sepse nuk kanë pikë fantazie!...

LIRA: Sidomos në shtrat!...

ELSA: Katër: sepse janë prozaikë e aspak romantikë!...

ROMI: Sidomos i imi...

ELSA: Pesë: sepse janë egoistë të tmerrshëm!...

ROMI: Sidomos me fëmijët...

ELSA (*me gishtërinjtë e dorës tjetër*): Gjashtë: sepse janë dembelë të pandreqshëm!...

ROMI: Sidomos i imi...

ELSA: Shtatë: sepse bien erë si derrat!...

LIRA: Sidomos pasi prishen...

ELSA: Tetë: sepse janë të pabesë si gjelat!...

ROMI, LIRA (*thua se njëherësh*): Sidomos...

ELSA (*Klodit*): Do më, e dashur?

KLODI: Jo, mjaftojnë. Gëzuar!

Të pestat i ngremë gotat me fund. Unë nis e ndihem paksa e lodhur dhe disi e konsumuar: për ta mbajtur atmosferën sa më festive, kam pirë e folur tepër, krejt jashtë natyrës sime. Megjithatë, ia bëj me shenjë kamerierit: kërkoj të mbushet tavolina me birra. Edhe me meze të reja. Heshtje për pak çaste.

ROMI (*duke u mbllapitur*): Nëse vendosim të mbli-
përsëri, fëmijet mund t'i marrim me vete (*her
në përzierje*). E kam fjalën për fëmijet tane... me të vegjëlit...
UNË: Po, e dashur, mund t'i marrim. Aty pranë qenka
një kënd lodrash. (*Tregoj me dorë*). I lini aty fëmijet. Kurse
në bëjmë qejfin tonë. Apo jo, vajza?

ELSA: Po.

LIRA: Po, i marrim.

KLODI (*duke kthyer përmbys gotën e boshit*): Nuk
e kuptoj pse duhen marrë fëmijet me vete?... (*Me umër*)
Jemi krejt mirë edhe pa ta...

ROMI (*e tendosur papritur*): Seriozisht e ke ti?
(*Kërcënuese, Klodit*). Ti po thua mos t'i marr me vete yjet
e mi? Dritat e mia? Këtë po thua?

KLODI (*e lodhur*): Jo. Nuk përmenda as yje e as
dritë. Dhe asnjë metaforë tjetër... Fola thjesht për fëmijet
e vegjël.

ROMI (*me ton të lartë*): E njëjta gjë janë! (*Patetike*)
Kuptimi i jetës! Tharmi i saj! Metafora janë fëmijet...

UNË (*pajtuase*): Ju lutem, vajza! Pash' Zotin, për-
mbajeni veten. Nuk jemi... domethënë nuk jeni të vogla.
Më me qetësi, ju lutem... Nuk kemi pse ta prishim këtë
natë magjike. Për gjëra të vogla e kotë. Shiheni Hënën,
vajza! Pash' Zotin, ngrijeni koken për një çast... Shiheni,
sa formë të çuditshme ka marrë hëna...

ROMI: Në djall edhe Hëna! Na merzite dhe ti me
hënën tënde... Hëna! Hëna! Gjithë kohën me hënën
sikur nuk kemi halle të tjera... (*Klodit*) Une pra nuk e
kam të qartë se pse nuk u dashkan marrë fëmijet me vete?

KLODI (*shperthen papritur*): Sepse ta sjellin në majë
të hundës!

ELSA: Edhe ta sjellin ndonjëherë. (Klodit). Por ti nuk ke si ta dish...

LIRA (thuaje e debur): Në majë të hundës së leshit!
ROMI: Fëmijët ta sjellin në majë të hundës?! O Zot i madh ç'po më dëgjojnë veshët!... (Rrotullon gotën bosh nëpër duar). Tharmi... kuptimi i jetës... Ata ta sillkan në majë hundës?... Jeni në vete, moj gra?! (Klodit). Po ti? Po provokon, ti? Apo si e ke hallin?... E pse ta sjellin fëmijët në majë hundës?

KLODI (e akullt): Do arsye?

ROMI: Hë pra, t'i dëgjojmë njëherë. Edhe ti me të dëgjuar do t'i kesh, jo me të provuar...

KLODI (me gishtërinjtë e njërës dorë): Një: sepse janë persekutorët tanë, domethënë tuajt... të vegjël.

ELSA: Ndonjëherë po...

ROMI (e nervozuar): Turp! Turp t'i quash engjëjt persekutorë...

KLODI: Dy: sepse kërkojnë gjithçka prej nesh, domethënë prej jush.

ELSA: Po. Thuajse gjithçka kërkojnë...

ROMI: Turp!...

KLODI: Sepse bëhen pengesë për planet e projektet tona, domethënë tuajat.

ELSA: Po. Pengesa jo të vogla...

ROMI: Turp!...

KLODI: Sepse bëhen mosmirënjohës të mëdhenj kur të rriten.

ELSA: Po. Kështu thonë të tjerët...

ROMI: Turp!...

LIRA: Turpi i leshit!

Ndërkohë vjen kamerieri. Merr porosinë për birra të gota dhe largohet. Pak heshtje.

UNË: I lëmë grindjet, vajza! Pash' Zotin! Mjaft më. Nuk ka kuptim... Apo jo? Pse duhet ta prishim këtë muzg magjik... këtë natë magjike? Me gërricje të vogla e krejt të parëndësishme... Kemi gati dhjet vjet pa u takuar, vajza. Dëgjuat? Dhjet vjet! Le të flasim për gjëra të bukura sonte. (Bëj pak pauzë. Në kokë ndiej njëfarë turbullire. Po debem, ndoshta). Vajza, e patë kamerierin?

KLODI: Po.

ROMI: Po, ai i fillimit qe.

ELSA: Kamerieri gjithnjë quhet kamerier...

LIRA: Kamerieri i leshit!

UNË: Jo, vajza, gaboheni. Janë dy të ndryshëm. Ai i pari ishte pak më i shkurtër, më duket... Kurse ky qe biond. Edhe më i gjatë...

KLODI: Po.

ROMI: Ndoshta. Nuk i kushtoj rëndësi paraqitjes së kamerierëve.

Ndërkohë kamerieri vjen përsëri. Lë pesë gota birre mbi tavolinë, buzëqesh dhe largohet.

UNË (e emocionuar dhe, ndoshta, paksa e debur): E patë, vajza? E patë se çfarë mrekullie ishte?

KLODI: Po.

ROMI: Kush? Hëna?

UNË: I hëna, thotë... I li-hi-hi!... Kamerieri, e dashur, kamerieri. Yll ishte! Si ato statujat e lashta greke...

... me plot ...
... na kaloi. -
MODI. Po
... Ben punen e tij

LIRA: Statujat e leshit!

UNË: E patë, vajza? Përsëri kaloi afër nesh! Edhe na buzëqeshi, më duket... kinse pa dashje... si pa u vënë re...

LIRA (e mierzitur) Jo, per m...

UNË (*që nis dhe e humb qetësinë e fillimit*): Ku dreqin e ke atëherë?

LIRA: Te vajza ime. E vogla. Dhe pak ka orarin e darkës...

UNË: Nuk e ushqen i ati?

LIRA: Po. Por pa takt.

Klodi qesh mbytur dhe ngre gotën e vet. Pas saj i ngremë gotat edhe ne të tjerat. Kamerieri kalon përsëri afër nesh.

UNË (*me një frymë*): E patë, vajza? Rastësi i thoni kësaj? "Puna e tij" i thoni kësaj? E vutë re? Krejt afër na kaloi... gati na ciku...

KLODI: Ky kamerier, këtë ka bërë gjatë gjithë kohës. Ka shkuar e ka ardhur... ose ka ardhur dhe ka shkuar...

UNË: Jo! Po gabon, e dashur. Në fillim, vetëm dy herë ka ardhur në tavolinën tonë. Herën e parë kur mori porosinë dhe pastaj kur solli pijet. Jo më. Për gati gjysmë ore, as që është dukur afër nesh... Derisa i ngjallëm kureshtjen. Ndoshta, edhe diçka tjetër... Ha-ha-ha!... (*bëj pak pauzë*). Jua thashë që në fillim, vajza, por ju nuk ma besuat. Ju thashë se jemi ende të bukura e sharmante. Plot jetë e të dëshirueshme. Si dikur...

ROMI (*duke përkëdhelur barkun e fryrë*): Po, gati si dikur. Gëzuar!

I ngremë gotat dhe rrimë në heshtje për disa çaste.

UNË (*e emocionuar*): Si thoni, vajza? Po sikur ta gjuajmë...

KLODI (*e hutuar*): Kë?

UNË (*e zhgënjyer paksa*): Si kë?... Sorrat! Laraskat!... Kamerierin, pra!

LIRA: Po. Por pak shpejt. Më pret vajza.

ELSA: Po, do ta gjuajmë me çifte.

UNË (*gjithnjë e emocionuar*): E lëmë ironinë, vajza... Ma besoni: ka për të qenë një aventurë e mrekullueshme. E paharrueshme! (*E ngre gotën thuajse në mënyrë të pavullnetshme*). Prej atyre që mbahen mend gjithë jetën...

LIRA: Po. Por pak shpejt, të lutem.

ELSA: Po, sepse mund të jetë e fundit...

UNË: O Zot i madh, vajza! Që tani më kapën emocionet... Ma besoni? Më dridhet tërë trupi... sikur e kam për herë të parë...

ROMI (*mua*): Seriozisht e ke ti? Vërtet po thua që ta gjuajmë kamerierin?

UNË: Po, e dashur, po! Kurrë nuk kam qenë më serioze se sonte. Edhe më e vendosur... Të pestat do ta gjuajmë! Secila me armët e veta. Edhe të shohim se kush do të triumfojë. (*Bëj pak pauzë*). Si dikur, vajza...

LIRA: Po. Veçse nxitojmë, ju lutem.

ELSA: Si dikur, the?

UNË: Po, e dashur, ashtu thashë. Si di-kur! Si atëherë kur ishim më të vogla... e kam fjalën për vitet e shkollës...

ELSA: Nuk e di se kemi gjuajtur atëherë... Zakonisht na kanë gjuajtur. (*Hedh një shikim ironik drejt meje*). Bile edhe Klodi... Nuk gjuajti, por e gjuajtën...

UNË (*Elsës*): Ke harruar, e dashur. Me siguri nuk e mban mend... Pastaj... nuk ka femër që nuk gjuan. Qoftë edhe njëherë të vetme...

ELSA: Nuk e di për të tjerat... Por për ne të pestat jam e sigurt.

UNË (*që rris zërin e nervozizimit*): Dhe pse je kaq e sigurt?

ELSA (*me ton të lartë*): Sepse nuk kishim kohë, e dashur. Sa ishim studente, kurrë nuk kemi pasur kohë!

UNË: Nuk kemi pasur kohë?!... Ne të pestat?... E pse nuk paskemi pasur kohë atëherë? Ma sqaro, të lutem!

Ndërkohë, kamerieri kalon sërish pranë nesh, por asnjëra nuk e vëmë re.

ELSA: Sepse ishim të zëna, e dashur. Tepër të zëna!

UNË: Ne të zëna? E me çfarë?

ELSA (*me ton të lartë*): Me gjithçka! Përveçse me veten tonë...

UNË (*Elsës*): Nuk po të marr vesh...

ELSA (*e mllëfosur*): Harrove, e dashur, sesi luftonim për një mesatare të lartë notash? Bile, ti më fort se të gjitha. Mesatare të lartë, më të lartën nga të gjitha shoqet tona. Dëgjove? Më të lartën! (*Bën pak pauzë*). Kështu na kishin thënë. Kështu na kishin porositur. Kështu na kishin urdhëruar... (*Bën përsëri pak pauzë*). Ndoshta, ky objektiv edhe na mbajti të bashkuara të pestave... (*Qeshën hidhur*).

UNË (*e hutuar*): Fol më qartë, të lutem. Prapë nuk po të marr vesh... asgjë nuk po kuptoj... Kush na kishte porositur? Kush na kishte urdhëruar?

ELSA: Kush? Një Zot e di se kush tamam... (*Ngre gotën e birrës dhe e than deri në fund*). Ndoshta prindërit tanë... Ndoshta egot tona...

UNË: Prindërit tanë?... Egot tona?...

ELSA: Po, pikërisht ata! (*Merr gotën e Lirës dhe e pi deri në fund edhe atë*). Ndoshta, edhe ajo kohë... domethënë jo kohë e çmendur që njeh veç konkurrencë dhe asgjë tjetër. Kuptove? Konkurrencë dhe vetëm konkurrencë!

UNË (*dysbuese*): Ndoshta... edhe kështu mund të ketë qenë... si thua ti... mund të kem harruar... kanë kaluar shumë vite... (*kruaj kokën*). Por më vonë patëm kohe...

ELSA (*gjithnjë e mllëfosur*): Jo! Gabohesh! As më vonë nuk patëm kohë... Kurrë nuk kemi pasur kohe!

UNË (*e tulatur*): Jo?... As më vonë jo... Po pse, e dashur?

ELSA: Sepse u erdhi radha masterave. Masterave të mallkuar! Menjëherë u erdhi radha. Edhe ato duheshin kryer shkëlqyeshëm... më mirë se të gjitha shoqet tona... Kështu ishim të porositura...

UNË: Po, por pastaj...

ELSA (*më ndërpret me arrogancë*): Pastaj do t'i vinte radha doktoraturës. Dëgjove? Do-kto-ra-tu-rës! Asaj shushunje, që ma piu gjakun për disa vjet me radhë... Edhe ajo duhej marrë shkëlqyeshëm. Me pikët maksimale. Kështu ishte porosia. Kështu ishte urdhri... Ju jeni më të mirat! Ju duhet të jeni më të mirat! Kështu thoshte urdhri. Urdhri që nuk duhej vënë në diskutim... (*Merr gotën e Romit dhe e pi deri në fund edhe atë*). Thua se kishim dhjetë rini dhe jo vetëm një. Një e të pakthyeshme...

UNË (*duke e afruar Elsën pranë vetes*): Qetesohu, e dashur. Të lutem, qetësohu. Edhe mos pi më sonte. (*Bëj me dorë nga gotat*). E ke tepruar paksa, me duket... Por pa problem. Unë të kuptoj krejt mirë. Njelloj si veten time.

ELSA (duke u shkëputur dhunshëm nga krahut im): Ti më kupton mua?... Kështu the? Ju të katërtat më kupton mua? Ha-ha-ha!... "Krejt mirë" thatë? Kështu deklarua? Ju më njihni mua? Ha-ha-ha!... Të shkretat ju! Ju ende nuk njihni mirë veten tuaj... (bën pak pauzë). He, ma thoni, çfarë dini ju për mua?

Kamerieri afrohet pranë tavolinës sonë, por dëgjon grindjet dhe largohet.

UNË (duke mbështetur me drojë njërin dorë mbi supin e shqes): Qetësohu, zemër... Të lutem, mos fol kështu e dashur. Ruaje qetësinë, pashë Zotin!... Mos harro se kemi qenë e jemi mike. Një jetë së bashku... Mike të mira, mike të ngushta, njëlloj si motra. (Kap gotën time, e shoh që është bosh, dhe e lë prapë mbi tavolinë). Asnjëherë nuk kemi mbajtur sekrete. Për gjithçka i jemi hapur njëra-tjetrës. Edhe jemi mbështetur te njëra-tjetra... si motra...

ELSA: Ne, motra?

UNË: Nuk thashë motra, e dashur. Thashë "si motra"...

ELSA: Ne, si motra?... Hi-hi-hi!... Motra në konkurrencë! Motra në garë! Motra në luftë! Hi-hi-hi!...

ROMI (me ton të lartë): Mjaft ju dyja! Po e teproni. A nuk jemi mbledhur për qejf, për të festuar?...

KLODI: Ka të drejtë Romi...

LIRA: Të gjitha keni të drejtë sonte. E drejta e leshit! (Papritur sheh orën). Duhet të jetë ushqyer vajza... Dhe pak e ka kohën e gjumit...

... (duke u shprehur me ironi) Pastaj i bën me shenjë kamerierit që t'ia marrë të tjerat.

UNË (e shqetësuar): Mjaft, e dashur. Jo më, për Kemi pirë shumë. E kemi tepruar, me duket. Shomos unë e ti...

ELSA (me ton të lartë): E paskam tepruar? Por e madhe! More vesh ti? More vesh ju të tjerat? Por e madhe se po e teproj sonte. Se mos e kemi tepruar ndonjëherë kur ishim në Shkollën e Lartë? Kuptoni ndonjë rast? Jo! Sepse kemi qenë vajza shembullorë në ndryshim nga vajzat e gjimnazit... Shembullorë kemi qenë! (Nis e këndon). "Ore-ore lulebore, jemi vajza shembullorë"...

UNË (e trembur): Të lutem, e dashur, ulë zërin. Pashë Zotin! Na dëgjojnë të tjerët e behemi qazi i botes...

ELSA (gjithnjë me ton të lartë): Të tjerët? Po na dëgjojnë të tjerët?... Në djall të tjerët! More vesh? Në djall! Gjithë kohën duke jetuar për të. Si po themi të tjerët?... Si po mendojnë të tjerët?

UNË (e turbulluar): Po, e dashur. Ka të drejtë. Ndoshta ke të drejtë - nuk them se jo. Por mund ta vësh zërin pak, të lutem. Nuk jemi si dikur... ndodhjet e gjimnazit... pa pyetur për të tjerët. Tani të tjerët, përgjegjësitë tona. Ule zërin, të lutem!

Ndërkohë, kamerieri qëll gozat me krah dhe largohet.

ELSA (duke e ngritur gozën e vet me një frymë): Nuk dua ta ul dhe pikë! Tani më kënd duhet dhe do të këndoj. Për qejfin tim! Mos e shi e mblidhet!

UNË: Jo, e dashur. Mund të këndojmë të pestat. Cilen këngë të duash ti. Veçse lehtë... për qejfin tonë...

KLODI: Po. Lehtë dhe për qejfin tonë.
ROMI (*paksa e zbehtë në fytyrë*): Vajza, gra... mua më duhet të iki. Nuk ndihem krejt mirë. (*Ngrihet në këmbë dhe përkëdhel me të dyja duart barkun e fryrë*). E kuptoni vetë ju... janë muajt e fundit... Natën e mirë! (*Kthehet nga unë*). Për ty, Lena, urimet ma të mira! Edhe njëqind!...

UNË (*duke u përqafuar me Romin*): Faleminderit, e dashur! Mos ke nevojë të të shoqërojmë?

KLODI (*si ta kishte pritur një jetë këtë fast*): E shoqëroj unë!

Romi dhe Klodi largohen pasi, më parë, janë përqafuar me secilën prej nesh. Me mua më gjatë, kuptohet. Mbrëmja bie e plotë.

ELSA (*pasi e ngre përsëri gotën e vet*): Ikën dy budallaqet! Njërës i qajnë fëmijët, kurse tjetrës burri. Hi-hi-hi!... Kurse ne të tria do të këndojmë: "Ore-ore lelbore jemi trape shembullore"...

Unë e Lira pëshpëritim nëpër dhëmbë fjalët e këngës. Kamerieri kalon pranë nesh, por nuk ia hedhim sytë.

UNË (*kinse me humor*): Nuk mbaj mend ta kemi këtu këtu këngë, kur ishim studente...

LIRA: Po, po. E kemi kënduar më herët. Kur ishim vajza. Sa është sot vajza ime. Shpirti i mamit... e vogla...

ELSA (*me arrogancë*): Pse, kemi qenë ndonjëherë të vogla?

UNË (*e hutuar*): Nuk po të kuptoj, e dashur. LIRA: As unë.

ELSA: Pyeta nëse kemi qenë të vogla ndonjëherë... (*Ngre gotën e vet*). Jo! Nuk e besoj... Ne thjesht kemi qenë shembullore. Dëgjuat, vajza? Modele! Projeksiione! Ja çfarë kemi qenë ne... (*E ngre përsëri gotën*). Edhe në fëmijëri kështu. Edhe kur u bëmë adoleshente. Edhe më vonë... Edhe më vonë... Gjithmonë kështu! Projeksiione të tjerëve kemi qenë. Sa qemë adoleshente, ishim projeksiione të Kohës, Modës, Trend-it... Aspak vetja jonë! Më vonë, projeksiione të prindërve tanë. Modele të planeve e projekteve të tyre për ne. Të gatuara si me plastelinë. Ja, se ç'kemi qenë ne, vajza: figura plasteline... apo balte... Si ta dëshironi ju! Na gatuan herë koha, herë prindërit... Ndonjërin prej nesh, si ato dyja që ikën, për shembull, i kanë modeluar së fundmi edhe burrat. Qoftë edhe me dajak. Ha-ha-ha!...

UNË (*zhbytur në mendime*): Interesante këto që the. Edhe të vërteta. Tani që kujtohem, i kam menduar edhe vetë... jo rrallë...

LIRA (*e shqetësuar*): Mos ka ardhur koha të ngrihem? Tani vajza ka orarin e gjumit...

ELSA (*Lirës*): Le të flejë një natë pa ty, vajza. Nuk bëhet nami.

UNË (*Elsës*): Ndoshta ke të drejtë, e dashur. Deri diku... Por nuk mund t'i bënim të gjitha. Nuk bëhen... Në fund të fundit, zgjedhjet tona ishin. Apo jo, gra?

LIRA: Po. Por bëjmë mirë të ikim...

Kamerieri afrohet, i hedh një sy tavolinës dhe largohet prapë.

UNE *(duke e kapur përsëri Elsën nga krahu)*. Të lutem, qetësohu! Edhe mblidhe mendjen. Të lutem e shprehem! Ikim me mire. E gjuajmë një natë tjetër kamorin bukurorsh...

LIRA Po Një natë tjetër.

ELSA *(duke e shtruar krahun nga dora ime)*. Jo! Nuk do të ikim! Sonte do ta gjuajmë kamerierin... *(bën pakt për të)* Pastaj, vajza, ne e kemi marrë një vendim... *(Humbet)* Gjithmonë i kemi zbatuar vendimet. Për të marrë si vajza të mira që kemi qenë... *(lëkundet paksa në karrigën e vet)* A nuk morem vendim në gjimnaz që të mos marrim vendim, dikur, të ishim të parat e shkolles? E morëm vendim që të mos e morën të tjeret për ne... Sidoqoftë, morëm vendim, Edo të parat dolem! Apo jo, vajza?

LIRA Po, por vajza ime...

ELSA A nuk morem vendim, dikur, ta kryenim shkëlqyeshëm kamerierin? Po! Edhe shkëlqyeshëm dolem. Apo jo?

LIRA Po, por vajza...

ELSA A nuk morem vendim, dikur?...

UNE *(e merr prapë)*. Mjaft, të lutem. E vazhdojmë qëndrimin tonë këtu me të. Tani bëjme mire të ikim.

LIRA Po, tani...

ELSA Jo! Sonte do të gjuajmë kamerierin. Secila prej jush e meriton. Edhe kështu kemi. Dikur nuk kishim... *(në krah të saj)* A po e shprehim? *(Kruaj kokën)*.

"Qeshu rini, qeshu, se koha asht e jote"... Ha-ha-ha!... Sonte do ta gjuajmë, vajza.

LIRA *(duke u ngritur në këmbë)*. Jo. Sonte, jo. Më herët, kur u bë propozimi, isha dakord. Kurse tani, jo... Jam vonë. *(Sheh orën)*. Vajzës i ka ardhur orari i gjumit.

UNE *(duke u mbështetur në shpinoren e karriges sime)*. Edhe unë jo. Jo se kam ndonjë pengesë... *(kruaj kokën)*. Apo ndonjë angazhim të rëndësishëm... Asgjë nuk më pengon. *(Kruaj përsëri kokën)*. Por thjesht tani më mungon dëshira. Kuptuat, vajza? Më mungon dëshira. Pak më parë e kisha. Tani më iku... thjesht më iku...

ELSA *(e ulur në karrigen e vet, duke u lëkundur sa majtas-djathtas)*. Mëkat, vajza! Vërtet mëkat. Qe një muzg i mrekullueshëm. Edhe kamerieri yll ishte. Por, ndoshta, njëherë tjetër. Kur të mblidhemi për... së... ri... Si thoni, vajza...

Elsa nuk e mbaron as fjalën e as fjalinë, sepse koka i bie mbi tryezë. Unë e Lira ngrihem me alarm, por qetësohem pas pak: Elsën thjesht e ka zënë gjumi. Lira e shkund dy-tri herë shogen e vet. Sapo ajo zgjohet, e merr për krahu dhe nisen. Para se të ikim, më thonë një "natën e mirë!" dhe "edhe njëqind Lena". Unë u jap një puthur me dorë të dyjave, por nuk i ndjek, rri ulur në tavolinë: më duhet t'i shlyej shpenzimet e dyzetvjetorit tim.

Siç e patë, domethënë siç e lexuat, festa e dyzetvjetorit tim mund të quhet thajse e dështuar, ose e "ikur për lesh", siç kishte për t'u shprehur Lira. As torta jubilarë

Nuk u hap, as dyzet qirinjtë mbi të nuk u ndezën, as filja e tyre ceremoniale nuk u bë, as refreni i zakonshëm "Shumë mirë për ty!... *Happy Birthday to you!*..." nuk u këndua. Ndihet me vjen të qaj, por mandej bëj të kundërtën: nis e qesh me të madhe. Pa pyetur për të tjerët aty në lokal. Befas, një Zot e di sesi, veten e ndiej të kthjellët, krejt të kthjellët, thua se s'kam futur pikë pijeje në gojë, dhe fill me kap një dëshirë e çmendur ta vazhdoj festën; vetëm, e vetëm, siç kam festuar jo rrallëherë këtyre viteve të fundit. Ia bëj me shenjë kamerierit, pikërisht atij që dëshironim të qijmim para pak minutash, dhe lyp një shishe verë.

Le të fillojë festa!, i them vetes, ndërsa vë në buzë veten e ndezur flakë.

Edhe, prapë, u dorëzohem kujtimeve e bisedave me veten.

Në fund të fundit, çka mund të bëjë tjetër dikush që më vetëm me veten e vet?

Një e mbani mend, kujtimet e mia, domethënë refrenin tim, e kam ndërprerë tek rasti i atij djalit që kurrë nuk nuse të virgjër dhe të cilin, fill më pas, do ta përdoronte shoqja ime, Klodi. Ju kujtohet, besoj? Lypte nuse të virgjër. Si dikur e një kohë. Ha-ha-ha!... Budallai! Klodi! Mëgjitari! Ha-ha-ha!... Tani qesh, por atëherë e vëmë shprehje atë rast. Po, po, shumë dhe gjatë. Edhe pse kam kaluar me shumë se pesëmbëdhjetë vjet, i ruaj në kujtimet refrenin e asaj ndodhie. Si të më kishte ndodhur para pesëmbëdhjetë ditësh. Po, po, gjithçka të asaj periudhe. Klodi, Sidomos hijen e hidhur të zhgënjimit.

Helm krejt! Kurrë më parë nuk kisha provuar një asi zhgënjimi. As që krahasohej me atë të banjave të ndyta në shkollën e mesme. Krejt ndryshe ishte ky i dyti. Kishte shije e peshë tjetër. Dhembte më shumë. Edhe zgjaste më tepër. Si duket, sa jemi fëmijë e adoleshentë, zhgënjimet janë veçse gërvishtje që shërohen shpejt e lehtë. Më pas, sa më shumë që rritemi, piqemi e fitojmë përvoja, zhgënjimet tona bëhen plagë që mbyllen me vështirësi. Ose nuk shërohen kurrë! Veçse zënë kore...

E tillë, miqtë e mi, që edhe plaga ime. Nga ato që nuk kanë shanse shërimi. Dhembte e dhembte pa pushim. Sidomos kur nisja e fajësoja veten. Po, po, veten fajësoja. Dhe jo si në rastin e zhgënjimit të parë, atje në banjat e shkollës pra, kur kisha fajësuar të tjerët. Kohën. Trendin. Statistikat. Shoqet. Djemtë... Dhe pak, fare pak ia lija fajin vetes atëherë. Kurse në rastin e dytë, gjithçka më dukej se kishte qenë përgjegjësi e imja. Po, po, vetëm e imja. Duke kujtuar se po gjeja shpirtin binjak. Duke i besuar intuitës sime femërore... shqisës sime të brendshme... syrit tim të tretë...

Pika shpirtit tim binjak!

Pika intuitës sime femërore!

Pika shqisës sime të brendshme!

Pika syrit tim të tretë!...

Rëndë kisha gabuar. Naive qeshë treguar. Dhe do më kushtonte jo pak ky gabim. Nuk them në raport me studimet apo koncertet e mia. Jo, jo, nuk e kam fjalën për to. Ato i vazhdoja me të njëjtin pasion e përkushtim.

Gati-gati njelloj si më parë. Diku tjetër do të linte vragë
ajo palo përvojë me gjoja shpirtin binjak. E kam fjalën për
besimin tim tek Dashuria, tek Dashuria me D të madhe
pra. Tek ai besim që e kisha ruajtur si *flakën* brenda vetes.
Po, po, tamam si flakën! Edhe pse, ndoshta, flakë e zbehtë
qiriu. E megjithatë, qeshë përpjekur me të gjitha forcat
e mia ta ruaja atë flakë. Nga ngricat dhe erërat që frynin
prej jashtë, nga cinizmi i të tjerëve. Pikërisht ajo flakë
rrezikonte të fikej tashmë. Pikërisht ai besim filloi të
lëkundej e të zbehej tek unë. Me dhimbje në fillim. Me
grindje acaruese brenda vetes. Përplot dyshime e dilema.
Në një çast vazhdoja të besoja tek Dashuria. Në një çast
tjetër, kujtoheshja për atë "djalë e virgjërisë" dhe më
kapnin dyshimet. Të liga e torturuese porsi ethet...

Kështu për ditë e javë të tëra. Thujse për çdo ditë.
Dilema e dyshime. Sidomos netëve pa gjumë. Grindje e
debate me veten. Me lloj-lloj argumentesh pro e kundër.
Derisa do të ndodhte ajo që pritej të ndodhte. Flaka do
të jepte shpirt. Do të shuhej përfundimisht brenda meje.
Atcherë nisa ta shoh ndryshe *botën*. Botën me gjithçka
te sajën. Me njerëzit dhe lidhjet mes tyre. *Arsyeshtëm* nisa
t'i shoh gjërat. Ftohtë dhe pa pasione. Dhe, sidomos, pa
iluzione! Po, po, pa iluzione. Gati *natyrshëm* u zhvesha
prej tyre. Si një pemë nga gjethet në vjeshtë. Kuptohet,
gjethi i parë i rënë dhe që qe përpjekur të rezistonte më
gjatë, kishte qenë ai i Dashurisë. Më pas, rënia e gjethëve
të tjera, e iluzioneve të tjera pra, kishte qenë thjesht
çështje kohe. Derisa të gjitha do të binin me radhë,
njëra pas tjetrës. Dhe unë do të ndiheshja një ditë pemë
pa gjethë, pa iluzione në veten time. Por jo pa plane e

objektiva! Bile, ato mu qartësuan si kurrë më parë. Sapo
dolën nga mjegulla e iluzioneve. U bënë konkretë e të
arritshëm. Tashmë, gjithçka nisa ta peshoj në kantarin
e logjikës. Në atë peshorë të ftohtë e të saktë. Që nuk
gabonte. Gjithçka timen peshoja aty.

Studimet.
Violinën.
Shoqërinë.
Miqësitë.
Të tashmen time.
Perspektivën...

Më mirë kështu, miqtë e mi? Ndoshta, po... Nuk di
ta them... Singerisht, tashti nuk di si t'i përgjigjem kësaj
pyetjeje. Ndoshta më vonë mund të kem një përgjigje të
saktë... ndoshta në fund... Ndoshta-ndoshta, një pyetje
e tillë mbetet përherë pa një përgjigje të saktë. Por një
diçka mund t'jua them me bindje e siguri të plotë: gjatë
këtyre pesëmbëdhjetë viteve kam arritur jo pak! Bile,
shumë më shumë seç besoja e planifikoja. Për shembull...

Një:

Ia dola ta mbaroj në kohë e shkëlqyeshëm masterin
dhe pas tij, me pikët maksimale, mbrojta doktoraturën.

Dy:

Ia dola të zë një vend pune si pedagoge në Akademinë
e Arteve, pikërisht aty ku pesëmbëdhjetë vite më parë
kisha qenë studente.

Tre:

Ia dola ta blej apartamentin tim dhe të kem pavarësi
të plotë nga familja, domethënë nga mami.

Katër:

Ja dola ta marr patentën dhe të kem makinën time.

Pesë:

Ja dola ta marr titullin shkencor "Profesoreshë" dhe ta dyfishoj pagën time.

Gjashtë:

Ja dola të botoj pesë libra profesionale dhe të kem fitime të mira prej tyre.

Shatër:

Ja dola të siguroj ftesa thuajse në çdo vit për koncerte jashtë vendit.

Tetë:

Ja dola të bëhem anëtare e përhershme e KRV-së, Komitetit Rajonal të Violinistëve.

Nëntë:

Ja dola të hap disa kurse private për violinistët e vegjël dhe të rinj.

Dhjetë:

Ja dola ra bëj me tri shifra llogarinë time bankare... dhe plot arritje të tjera, që tashti nuk po më bien ndër mend. Nëse më kujtohen më vonë, i përmend edhe ato. He, si mendoni? Nuk janë pak, apo jo. Në fund të fundit, bëhet fjalë për vetëm pesëmbëdhjetë vjet. Dhe jo për një jetë të tërë...

Po dashuria?

Po përvojat sentimentale?

Po meshkujt?

Po... .

pyesni prapë ju. Ha-ha-ha!... Aty mendjen. Dhe unë që kujtova se po harroni kësaj here. Ha-ha-ha!... E mirë, mirë, po i kthehemi edhe kësaj teme. Përderisa e dëshironi kaq shumë. Ja, fillojmë e rrëfjmë tani... Po çfarë duhet t'ju tregoj e dëshmoj? Për pesëmbëdhjetë vjet nuk besoj se ka ndodhur ndonjë gjë, që ia vlen të rrëfëhet para jush. Them për gjërat që meritojnë vëmendjen tuaj. Për dashurinë folëm pak më parë. U morëm vesh?, besoj. E hoqa atë iluzion siç hiqet një diçka e tepërt, e panevojshme. Si apendiciti, për shembull. Meshkujt? Ata vazhdova t'i neverit. Në mënyrë konstante. Të qëndrueshme. Pa iluzione. Por, ndoshta, duhet përmendur një fakt i rëndësishëm: mësova ta fsheh e ta maskoj neverinë time ndaj tyre. Kur, dikur, para shumë vitesh, e kisha shfaqur hapur. Kudo dhe me këdo. Kurse tani e maskoja për mrekulli neverinë time ndaj meshkujve. Brenda vetes e ruaja. Po, po, aty. Gjithnjë të fortë e të qëndrueshme. Por jashtë nuk e shfaqja. Siç kisha bërë dikur. Arsyeja e këtij ndryshimi? Krejt e thjeshtë, ndoshta banale:

Mësova se meshkujt mund të shfrytëzohen!

Po, po, mund të shfrytëzoheshin. Si gjithçka në këtë botë. Bile, krejt lehtë dhe thjesht mund të shfrytëzoheshin meshkujt. Mjaftonte pak përqendrim dhe interes i shtirur ndaj tyre. Dhe ata ktheheshin në çelësa. Po, po, në çelësa! Me ndihmën e të cilëve mund të hapje lloj-lloj bravash...

Bravat e karrierës, për shembull.

Bravat e sigurisë, për shembull.

Bravat e mirëqenies, për shembull...

Dhe unë i shfrytëzoval! I përdora sa munda ato çelësa. Sa herë më duheshin e më nevojiteshin. Në çdo rast, pa

hezituar. Mora sa munda prej tyre. Pa ndjerë kurrfarë pengu në vetvete. Dhe çfarë dhashë në këmbim? Pak dhashë, krejt pak, thuajse asgjë. Shumë buzëqeshje të shtirura, joshëse e ndjellëse. Praninë time në darka kinse romantike, ku gjithmonë paguanin ata, meshkujt budallenj e naivë.

Dhe ndonjë puthje të ftohtë e të shtirur, kur që e pamundur shmangia e saj...

Kaq dhashë dhe jap. Vetëm kaq! Dhe jo atë që mund të kujtoni ju... Trupin tim, pra. Atë, jo! Ma besoni: me asnjërin prej atyre burrave nuk shkova në shtrat. Jo dhe jo! Nuk toleronte kaq shumë neveria ime.

Po nevojat e mishit e të trupit?, pyesni ju tani. Po Frojdi me nipërit e stërnipërit e tij?

Ha-ha-ha!... Sa shpejt që harroni. Sa të pavëmendshëm që jeni. Harruat shërbimin ndaj vetvetes... masturbimin, pra. Ha-ha-ha!... Kuptohet, jo me ritmet dhe intensitetin e dikurshem: nuk e kam aq të domosdoshëm si dikur. Angazhimet e shumta profesionale, leksionet, koncertet... Ta mbushin kohën, edhe ta largojnë disi mendjen...

Edhe me shoqet e mia, siç jua kam përmendur dhe herë të tjera, vazhdoja të takohesha. Të pestat mbledheshim. Unë, Klodi, Romi, Elsa e Lira. Kuptohet më realle, jo si dikur. Ato ishin martuar të gjitha dhe kishin detyrime të reja. Vetëm unë beqarja e prishja unitetin e grupit. Statistikat, matematikën... Si dikur me virgjërinë. Dhe në rrethin prej takimeve, kinse duke qeshur, shoqet e mia do të ma përmendnin këtë fakt, domethënë faktin

që vetëm unë vazhdoja të rrija e pamartuar, "delja e zezë" e grupit.

"Është e trishtueshme të ngrysesh vetëm", kishte thënë Klodi. "Është e panatyrshme një femër pa fëmijë", kishte shtuar Romi.

"Është jo normale beqaria, nuk quhet as e kohës e as trendy", kishte deklaruar Elsa.

"Është e rrezikshme beqaria, paragjykuese e perverse", kishte përfunduar Lira.

Në fillim, jo se i pata marrë aq seriozisht deklaratat e shoqeve të mia, bile kisha qeshur hareshëm me to, por në fund, kur ato qenë larguar për të familjet e tyre, unë, ndoshta për herë të parë gjatë këtyre viteve, pyes veten: Ia vlen të vazhdoj të ngrysem vetëm dhe të mos pjell fëmijë, si gjithë bota?

Dhe ka shumë mundësi që pikërisht në përfundim të atij takimi me shoqet e mia, ta kem urdhëruar veten: Martohu!

Domethënë, të krijoja edhe unë familje, si krejt bota, si gjitha shoqet e mia. Por, ma besoni, një urdhër i tillë dhënë vetes, nuk do të thotë aspak se ndihesha vetëm dhe keq. Ma besoni. E zënë me aq shumë angazhime e detyrime, s'kisha kohë të ndihesha vetëm dhe keq. Ose unë besoja ashtu. Sidoqoftë, vinte një ditë dhe të gjithë martoheshin. Ose thuajse të gjitha. Pse unë të bëja përjashtim? Edhe në kohë më dukej se isha. As herët, as krejt vonë... Tamam në kohë. Me një karrierë të formuar tashmë. Profesionale dhe artistike. Në zhvillimin e saj të mëtejshëm, domethënë të karrierës sime, s'mund të më

...Aspak pengesë. Në
...me di te vetem një problem:

...the atyre që njihja?

...me pak te neveritshmin
...Mandej mund te vinin edhe disa

...sa me plot.

...krejt vetem. Sidomos pa pleq neper

...te lakmueshem social. Mundë-
...grade shkencore; qofte

...nuk thashë

...Para dy-tre mu-
...Kishim pure dy-tri kafe bashke
...edhe një darkë. Me qirinj të
...atmosfere. Me që dukur i
...që ne fillim. I pershtatshëm për
...pak i neveritshem se të tjerët.
...hapur ne gjykime dhe
...nga trupi dhe
...edhe cilesi të tjera, plus
...që peshonte më shumë:
...Prandaj dhe pranova të
...Qy h ne ftesën e parë që

me beri. Pa refuzuar e pa bërë naze. E bindur se nuk po
shkoja tek një i huaj, por tek burri im i ardhshëm. Çfarë
ndodhi atë natë në apartamentin e tij? Ajo që zakonisht
ndodh në të tilla raste, miqtë e mi. Disa biseda të kota...
dy-tri gota verë... derisa të përfundonim të zhveshur në
shtrat.

Aty në shtrat do të ndodhte mrekullia, mandej! Më
e quditshmja... e pabesueshmja... Me ta mbaruar aktin,
"burri im i ardhshëm" do të dallonte nën mua, mbi
çarçafë, një pllange gjaku e cila, sapo e pashë, s'di pse ma
kujtoi hënën. Po, po, një pllange gjaku. Si ajo, për të cilën
me kishin folur shoqet e mia dikur... E pashë edhe vetë
atë *Hanë Gjaku*. Dhe menjëherë ai burrë do të ngrihej
nga shtrati krejt i shfytëruar e do të ulërinte si bisha:

"Si, paske qenë e virgjër?"

"Nuk ka mundësi... nuk kuptoj... nuk ka sens", kisha
mërmëritur unë krejt e çoroditur. Teksa në kujtesë më
ishin shfaqur rrëmujshëm e krejt pavullnetshëm imazhet
e para shumë viteve atje në banjat e shkollës.

"Ngrihu! Vishu! Nuk ka kuptim të vazhdojmë
bashkë...", kishte vazhduar ai, pa m'i hedhur sytë. Unë
desha t'ia tregoj atij burri idiot – idiot si gjithë soji i tij! –
atë ngjarjen e dikurshme në banjat e shkollës. Bile, edhe
rastin me atë djalë që lakmonte virgjërinë. Por nuk e
bëra. Veçse mbaj mend që i thashë:

"Kaq e rëndësishme qenka për ty, që një femër të jetë
e zhvirgjëruar?"

"Më e rëndësishme se gjithçka tjetër", që përgjigja e
tij. "Dëshmon përvojë jete... kurajë e përgjegjësi...".

"I mjeri ti", thashë dhe u ngrita në këmbë. Herë-herë,

me dukur sikur përballë kisha atë djalë e dikurshëm, atë
 që mëmonte virgjërinë. Veçse të kthyer mbrapsht.
 "Nuk kishe pse të vije e virgjër te unë...", mëmëriti
 "Mund të kishte një zgjidhje... siç bëjnë disa...".
 me një operacion të thjeshtë... Me duart që
 Nuk thashe gjë. Veçse dola jashtë nëpër natë. Me ndjesi
 me dridheshin. Edhe mend që gjatë gjithë rrugës
 me të peshijelluara. Mbjaj mend që gjatë gjithë rrugës
 me pati shqetëruar një Hanë e madhe, e plotë, e kuqe.
 me tamam si fytyrë njeriu. Herë-herë, më që dukur sikur
 me qeshur e tallej me mua

...

Ja, kështu kisha, miqte e mi.
 Kështu kisha dashuritë e mia.
 Kështu kisha e ardhmja ime?
 Nuk e di. Kështu nuk i dihet.
 Tani mëmëriti ja leq me veten time.
 E shprehur me një zënd.
 E pyetur. E marrë me profesionalisht.
 Jam mirë dhe me vje.
 Mëmëriti thotë për një grua, thonë disa.
 Mëmëriti, për mëmëriti, thonë disa të tjerë.
 Si shprehur për një grua e diçka të vertetën?

Prapë unë, Madalena

I hedh një sy të fundit rrëfimit tim rreth dashurive të mia,
 ose më saktë mungesës së tyre, dhe prapë, teksa sjell në
 kujtesë monodramën e Ridvan Dibrës të cilën tashmë e di
 thuajse përmendësh, më përfshijnë do dyshime e dilema,
 pasiguri e paqartësi, hezitime e hamendje të cilat, të gjitha
 bashkë, rreken ta quajnë "kohë të humbur" e "mundim të
 kotë" hedhjen në letër të këtyre rrëfimeve. Atëherë vihem
 t'i lexoj prapë shënimet e mia. Prapë e prapë. Dhe prapë,
 edhe pse në fund s'e quaj "kohë të humbur" e "mundim
 të kotë" hedhjen në letër të këtyre rrëfimeve, nuk jam e
 pastruar përfundimisht prej dyshimeve e dilemave:

Mos thjesht kam përsëritur një histori të rrëfyer më
 parë (dhe pse *historia ime*), bile prej një shkrimtari të
 certifikuar si Ridvan Dibra?

Mos jam treguar më e sinqertë se sa *dubët* në rrëfimin
 tim?

Mos kam rrejtur më shumë se sa *dubet* në rrëfimin

Mos kam rrëfyer sekrete, që s'duheshin thënë?

Mos kam fshehur të vërteta, që duheshin thënë?

Mos jam treguar e padrejtë me shoqet e mia?

Mos jam treguar e padrejtë me mamën e babin?

Mos jam treguar e padrejtë me motrën?

Mos jam treguar e padrejtë me Kohën time?

dhe plot kesi pyetjesh të cilat i lë ashtu siç janë,

domethënë vetem pyetje, pa përgjigje. Mbyll sytë dhe
te bej atë që dikur kam ditur e dashur më shumë se
të tija e shokëve, imagjinoj...

Rrëfimet e mia janë shtypur e bërë libër!

Në përshkrimin e tij, në një sallë të madhe e të
nadrësuar, gjenden plot njerëz të shquar, miq e mikeshë.
Kujtoj, aty janë të pranishme edhe shoqet e mia:
Klona, Rina, Fida, Lara Bashkë me mua, të pestat! Unë,
përshkrimi, ndaloje gotash, fjalë të mira e të bukura,
më që të mos pa pashum librat e mi... Festë e vërtetë!
Duke me diç që të s'këmb, veçuar nga të tjerët, rinë një tubë
shkrimtarësh. I Mos, vërsur prej tubës, më duket se dalloj
aty, Ridvan Dibrën. Pse po ai është. Guxoj dhe ia bëj me
shokë. Ai shprehet drejt me: Zemra sa s'më del vendit!

"Ka ndërruar një tekst interesant", më thotë
Dibra. "Unë. Pse mos u besoj fjalëve që thuhën këtu.
Thashëmoshë për librin fletet vetëm mirë e
shumë, për të tjerët më pak e shemtuar..."

Thotë këto fjalë dhe ikën s'di se ku. Unë mbes si e
shushatur prej fjalëve të tija, pa e kuptuar tamam mirë
nëse e ka pëlqyer librin tim apo jo? Ndërkohë, urimet
veçse shtohen. Edhe fjalët e mira e të bukura në adresë
të librit tim. Porse, tashmë, ato pak më bëjnë përshtypje.
Thuajse aspak. Tani jam e interesuar vetëm për mendimet
dhe gjykimet e atij që humbi s'di se ku, domethënë të
Ridvan Dibrës. E kërkoj me sy gjithandej nëpër sallë.
Më duket se e dalloj diku. Vetëm, kuptohet. Dhe fill te
unë, një Zot e di se pse, nis e ndizet instinkti i gjahtares.
Cilës gjahtar? Asaj të burrave, pra. Marr një gotë verë
dhe nisem drejt shkrimtarit: do ta gjuaj. Po, po, do ta
gjuaj! Me bindjen e ngulitur tashmë se të gjithë burrat,
qofshin ata edhe shkrimtarë të njohur, janë kështjella që
bien. Do ta gjuaj, pra. Për lojë, në fillim. Mandej, ku i
dihet, pse jo edhe seriozisht. A nuk do të ishte zgjedhje
ideale për mua një burrë shkrimtar? Pse jo? Edhe pse
ai drejt të cilit jam nisur, duhet të jetë, ndoshta, njëzet
vjet më i madh se unë. Punë e madhe fort! Diferenca të
tilla mes dy individësh të sojit tonë, domethënë mes dy
shkrimtarësh, janë thjesht konvencionale. Nxitoj drejt tij,
si të druham se mos ai ikën dhe e humbas përfundimisht.
Por bash atëherë kujtohem se ai është i martuar dhe, siç
thonë, në dallim nga soji i shkrimtarëve, e do gruan e
vet. E do gruan e vet, sidomos. Ndalem në vend, psherëtim
thellë dy-tri herë, tërhiqem pas dhe i bashkohem grupit
të shoqeve të mia...

E di se edhe po të bëhet realitet ëndrra ime e çmendur,
domethënë që rrëfimet e mia, një ditë, të shtypen e bëhen

libër, unë prapë do vuaj dyshimesh e dilemash. Lloj-lloj. Prej atyre që kam përmendur më sipër, por dhe të tjera që do të lindin, me siguri, kur t'i vë përballë njëra-tjetrës dy *punët*: romanin tim dhe monodramën e Ridvan Dibrës. Për shembull, brenda meje menjëherë do të lindin pyetjet: Cila prej këtyre dy punëve vlen më shumë?

Cila është më e *vërtetë*?

Cila është më e *bukur*?

Por nuk më takon mua t'u jap përgjigje këtyre pyetjeve. Nuk i takon as autorit *të parë*, domethënë Ridvan Dibrës. Krahassimet duhet t'i bëjë dikush tjetër *jashtë* nesh, i paanshëm.

Lexuesi, ndoshta.

Kuptohet, pasi të jetë kthyer më parë në *spektator*, domethënë pasi ta ketë ndjekur monodramën "Dashuritë e virgjëreshës Madalenë".

Dhe, sidomos, po pati Kohë, Dëshirë e Vullnet.

Tri prej mungesave të mëdha të Epokës sonë.

Shkodër, 2017-2018

CIP Katalogimi në botim BK Tiranë

Dibra, Ridvan

Dashuritë e Virgjërëshës Madalenë : roman /
Ridvan Dibra.

– Tiranë : Onufri, 2018

138 f. ; 21 cm.

ISBN 978-9928-261-34-2

1.Letërsia shqipe 2.Romane

821.18 -31

“Ridvan Dibra është një eksperimentalist i madh që përfaqëson një tip letërsie: letërsinë laboratorike, po të huazojmë një koncept të teatrit grotowskian. Nuk ka gjë nga e cila nuk mund të bëhet letërsi interesante në laboratorin e Ridvan Dibrës, i cili, në këtë mënyrë, aprovon mendimin e Shopenhauerit se detyra e shkrimtarit nuk është të tregojë ngjarje të mëdha, por të voglat t’i bëjë interesante”.

—Ag Apolloni, shkrimtar

“Dibra ka thyer tabutë tematike që e mbizotëronin realizmin socialist të letrave shqipe. Në këtë kontekst, mund të thuhet se ai është ndër ata që kanë rimëkëmbur vetëdijen krijuese se objekti tematik është i shumëngjyrshëm dhe me mundësi të pakufizuara qasjesh e përkufizimesh”.

—Kujtim Rrahmani,
shkrimtar, kritik letrar

“Ridvan Dibra është njëri prej pesë autorëve më të mëdhenj të gjallë të Letërsisë Shqipe, së bashku me Ismail Kadarenë, Rexhep Qosen, Fatos Kongolin dhe Bashkim Shehun”.

—Adil Olluri, shkrimtar,
studiues letërsie